

آزمون آزمایشی خیلی سبز

آزمون هدیه

پایه دوازدهم

۲۷ / اسفند / ۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره یک

پایه		دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
دهم	یازدهم	فصل ۲ (درس ۲) و فصل ۳ صفحه ۶۱ تا ۱۰۴	۳۰ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی و آمار
-	-	درس ۷ تا ۱۲ و کارگاه تحلیل فصل های سوم و چهارم صفحه ۶۷ تا ۱۲۲	۳۰ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی
-	-	درس ۶ تا ۱۰ صفحه ۵۴ تا ۱۱۵	۱۵ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی
-	-	-	-	-	-	-	روان شناسی
			۷۵ دقیقه	۶۵ سؤال			مجموع

آزمون هدیه

این آزمون هدیه، برای این طراحی شده که بتونی مباحث نوبت دوم دوازدهم رو که تا این جا طبق برنامه راهبردی جلو بردی، جمع بندی کنی. این آزمون آنلاینه و مثل همه آزمون هامون، یک کارنامه تحلیلی دقیق هم داره تا بتونی ارزیابی خوبی از دروس پایه تا به این جای مسیر، داشته باشی.

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

داوطلب گرامی، به علت این که بودجه بندی این آزمون، از مباحث نیم سال اول پایه دوازدهم است، در این آزمون، درس «روان شناسی» نداریم، بنابراین در پاسخ برگ از سوال ۶۶ تا ۸۰ را خالی بگذارید.

- ۱- در یک دنباله حسابی، جملات هفتم و دهم به ترتیب ۲۳ و ۵۱ هستند. جمله شانزدهم این دنباله کدام است؟
- (۱) ۱۰۴ (۲) ۱۰۵ (۳) ۱۰۶ (۴) ۱۰۷
- ۲- در یک دنباله حسابی مجموع هفت جمله اول، دو برابر مجموع پنج جمله بعدی است. جمله چندم این دنباله صفر است؟
- (۱) بیست و یکم (۲) بیست و دوم (۳) بیست و سوم (۴) بیست و چهارم
- ۳- جملات دنباله $2ab - 3, 11, 1 - ab, \frac{b}{4}, a$ جملات متوالی یک دنباله حسابی هستند. $a + b$ کدام است؟
- (۱) ۴ (۲) ۵ (۳) ۶ (۴) ۷
- ۴- در یک دنباله حسابی، اختلاف مشترک ۳ و جمله اول ۱۴ است. مجموع جملات هفتم تا بیستم این دنباله کدام است؟
- (۱) ۷۲۱ (۲) ۷۳۱ (۳) ۷۴۱ (۴) ۷۵۱
- ۵- در دنباله حسابی با جمله عمومی $a_n = (b - 2)n^2 + b^2n + c$ ، اگر مجموع بیست جمله اول ۷۰۰ باشد، c کدام است؟
- (۱) -۵ (۲) -۶ (۳) -۷ (۴) -۸
- ۶- در یک دنباله هندسی، جمله هفتم، چهار برابر جمله سوم است. اگر جمله نهم دنباله ۱۲ باشد، جمله اول کدام است؟
- (۱) $0/5$ (۲) $0/75$ (۳) $1/25$ (۴) $1/5$
- ۷- یک کارگاه تولیدی در ماه اول ۱۲۸۰ قطعه تولید می کند و قرار است هر ماه ۵۰ درصد افزایش تولید نسبت به ماه قبل داشته باشد. مجموع تولیدات ۶ ماهه نخست کاری در این کارگاه کدام است؟
- (۱) ۲۴۲۰۰ (۲) ۲۴۶۰۰ (۳) ۲۶۲۰۰ (۴) ۲۶۶۰۰
- ۸- حاصل ضرب ۴ جمله اول دنباله هندسی ...، ۹، ۳ با جمله n ام این دنباله برابر است. n کدام است؟
- (۱) ۱۱ (۲) ۷ (۳) ۹ (۴) ۱۰
- ۹- بین دو عدد $\frac{35}{4}$ و ۲۸۰، چهار عدد مثبت طوری قرار داده ایم که اعداد حاصل تشکیل یک دنباله هندسی می دهند. مجموع دو عدد وسط کدام است؟
- (۱) ۱۰۵ (۲) ۱۱۵ (۳) ۱۳۰ (۴) ۱۴۰
- ۱۰- در یک دنباله هندسی، جملات دوم و پنجم به ترتیب ۶ و $\frac{16}{9}$ است. مجموع شش جمله اول این دنباله کدام است؟
- (۱) $\frac{655}{27}$ (۲) $\frac{655}{81}$ (۳) $\frac{665}{27}$ (۴) $\frac{665}{81}$

۱۱- ریشه سوم عدد A برابر با $\frac{-3}{4}$ و یکی از ریشه‌های چهارم 0.625 برابر با B است. حداکثر مقدار $A - B$ چه قدر است؟

$\frac{-31}{8}$ (۴) $\frac{-7}{2}$ (۳) $\frac{-13}{4}$ (۲) $\frac{-23}{8}$ (۱)

۱۲- حاصل $\frac{2^{-1}}{81^{-0.25}} - 36^{0.5} + \frac{1}{3} (0.64)$ کدام است؟

۷ (۴)   ۶ (۳)   ۵ (۲)   ۴ (۱)

۱۳- عدد کدام گزینه از اعداد سایر گزینه‌ها بزرگ‌تر است؟

$(0.25)^{-1/5}$ (۴) $\sqrt[3]{32}$ (۳) $\sqrt[6]{64}$ (۲) $(\sqrt[3]{4})^4$ (۱)

۱۴- اختلاف ریشه‌های دوم عددی برابر با $\sqrt{2}$ است. ریشه سوم این عدد را به شکل 2^a می‌نویسیم. a کدام است؟

$\frac{-2}{3}$ (۴) $\frac{2}{3}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۲) $\frac{-1}{3}$ (۱)

۱۵- حاصل $\sqrt[3]{3} \times \sqrt[4]{4}$ با کدام گزینه برابر است؟

$\sqrt[12]{108}$ (۴) $\sqrt[12]{54}$ (۳) $\sqrt[6]{72}$ (۲) $\sqrt[6]{36}$ (۱)

۱۶- در مقایسه نمودار دو تابع $f(x) = 3^x$ و $g(x) = (\frac{1}{3})^x$ کدام گزینه صحیح است؟

(۱) نمودار تابع f همواره بالای نمودار g است.

(۲) نمودار تابع f همواره پایین نمودار g است.

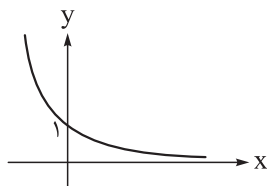
(۳) در قسمت منفی محور x ها، نمودار تابع f بالای نمودار g و در قسمت مثبت محور x ها، نمودار f ، پایین نمودار g قرار می‌گیرد.

(۴) در قسمت منفی محور x ها، نمودار تابع f پایین نمودار g و در قسمت مثبت محور x ها، نمودار f ، بالای نمودار g قرار می‌گیرد.

۱۷- اگر نمودار تابع $y = (2a - 1)^x$ به صورت زیر باشد، حدود a کدام است؟

$1 < a < 2$ (۲) $0 < a < 1$ (۱)

$\frac{1}{2} < a < 1$ (۴) $0 < a < \frac{1}{2}$ (۳)

محل انجام محاسبات

۱۸- در تابع نمایی $f(x) = 14 - 2^{ax+b}$ ، اگر $f(x) = 6$ و $f(0) = -3f(\frac{-1}{2})$ باشد، مقدار جزء صحیح $f(\frac{1}{4})$ کدام است؟

- ۵ (۱)   ۶ (۲)   ۷ (۳)   ۸ (۴)

۱۹- تابع $f(x) = 2^{ax+b} - 3$ ، خط $3y + 14x = 39$ را در نقاطی به طول صفر و ۳ قطع می‌کند. مقدار $f(\frac{b}{a})$ کدام است؟

- ۵۰۹ (۱)   ۶۱ (۲)   ۱۲۵ (۳)   ۲۵۳ (۴)

۲۰- جمعیت شهری با نرخ سالانه ۱۰ درصد در حال افزایش است. اگر جمعیت فعلی آن ۳,۰۰۰,۰۰۰ باشد، جمعیت آن در

۳ سال بعد چه قدر است؟

- ۳۸۲۵۰۰۰ (۱)   ۳۹۰۰۰۰۰ (۲)   ۳۸۷۶۰۰۰ (۳)   ۳۹۹۳۰۰۰ (۴)

محل انجام محاسبات

۲۱- اطلاعات ذکر شده در عبارت‌های زیر به ترتیب مربوط به شخصیت‌های کدام گزینه است؟
الف) او در قصیده به سبک ناصر خسرو، به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخن او در قطعات اوست که در آن‌ها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.

ب) بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان، کهن‌گرایی، به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ از ویژگی‌های شعر اوست.
ج) بیت زیر مطلع یکی از غزل‌های اوست:

«باز امشب ای ستاره تابان نیامدی باز ای سپیده شب هجران نیامدی»

(۱) مهدی اخوان ثالث، نیما یوشیج، شهریار (۲) پروین اعتصامی، مهدی اخوان ثالث، نیما یوشیج

(۳) مهدی اخوان ثالث، پروین اعتصامی، نیما یوشیج (۴) پروین اعتصامی، مهدی اخوان ثالث، شهریار

۲۲- همه موارد درباره نثر دوره معاصر درست است، به جز .....

(۱) از مضامین آن دعوت به اخلاقیات استکبارستیزی، مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار است.

(۲) قالب‌ها و ساختارهای داستانی متنوع مثل سفرنامه، خاطره، داستان‌های کوتاه و بلند، نثر تحقیقی و رمان و ... مورد توجه است.

(۳) ستیز با خرافات، انسان، آموزش و پرورش، روشنفکری، سیاست و استبداد از موضوعات عمده آن است.

(۴) نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارد. توصیف‌ها عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.

۲۳- با اطلاعات داده شده در کدام گزینه، جدول زیر به ترتیب «الف»، «ب» و «ج» به درستی تکمیل می‌شود؟

نام اثر	نام نویسنده	ویژگی اثر
«الف»	محمدباقر میرزا خسروی	نخستین رمان تاریخی
تهران مخوف	«ب»	نخستین رمان اجتماعی
جعفرخان از فرنگ برگشته	حسن مقدم	«ج»

(۱) شمس‌الدین و قمر - مرتضی مشفق کاظمی - مجموعه داستان کوتاه

(۲) شمس و طغرا - مرتضی مشفق کاظمی - نخستین نمایش‌نامه معاصر

(۳) شمس‌الدین و قمر - زین‌العابدین مراغه‌ای - مجموعه داستان کوتاه

(۴) شمس و طغرا - زین‌العابدین مراغه‌ای - نخستین نمایش‌نامه معاصر

۲۴- کدام آثار همگی مربوط به «دوره معاصر تا انقلاب اسلامی» است؟

(۱) شوهر آهو خانم - تهران مخوف - مدار صفر درجه - ارزیابی شتابزده

(۲) آخر شاهنامه - افسانه - خسی در میقات - شهری چون بهشت

(۳) مدیر مدرسه - بدوک - سگ ولگرد - سووشون

(۴) دهکده پرمال - همسایه‌ها - تنگسیر - صدای سبز

۲۵- کدام عبارت در خصوص شعر یا نثر دوره انقلاب اسلامی «درست» است؟

(۱) احمد محمود، علی محمد افغانی و هوشنگ گلشیری از نویسندگان دوره مقاومت هستند که بعد از بهمن ۱۳۵۷ در ادبیات داستانی فارسی شکل گرفت.

(۲) روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. در حماسه و عرفان بُعد آسمانی غلبه دارد که نمود آن را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید.

(۳) بعد از پیروزی انقلاب، قالب‌های سنتی مانند قصیده و غزل رایج شدند و شیوه نیمایی به‌ویژه در میان جوانان و انقلابیون از رونق افتاد.

(۴) گروه سوم در ادبیات عصر انقلاب، شاخه جوان بود که کار ادبی خود را در انقلاب آغاز کرد و سلمان هراتی، قیصر امین‌پور، علیرضا قزوه و سید حسن حسینی از آن جمله هستند.

۲۶- کدام مورد بیانگر ویژگی «زبانی» نثر معاصر نیست؟

- (۱) ورود بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در نثر داستانی
- (۲) راه‌یابی شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی و کاسته شدن از واژه‌های عربی
- (۳) تنوع و گوناگونی قالب‌ها و ساختار داستانی و تنوع زیاد در سبک‌های داستان‌نویسی
- (۴) حذف بسیاری از افعال و به هم ریختن ساختار نحوی جمله‌ها و کوتاهی جملات

۲۷- کدام مورد بیانگر ویژگی «ادبی» شعر معاصر است؟

- (۱) علاوه بر قالب‌های سنتی، قالب نیمایی و سپید پرکاربرد است.
- (۲) صور خیال، جدید و نو نیستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل هستند.
- (۳) مفاهیم خصوصی، سیاسی و اجتماعی بسیار مورد توجه شاعران قرار گرفته‌اند.
- (۴) ابهام و معنی‌گریزی در شعر معاصر پسندیده نیست و به‌ندرت دیده می‌شود.

۲۸- کدام گزینه از نظر تاریخ ادبیات نادرست است؟

- (۱) بعد از خرداد ۴۲ مضمون رمان‌ها و داستان‌ها غالباً مبارزه و پایداری است و از ویژگی‌های نثر این دوره روی آوردن به داستان کوتاه است.
- (۲) پس از وقایع کودتای ۲۸ مرداد نوعی سرخوردگی و یأس در میان روشنفکران و شعرا پیدا شد و جریان سمبولیسم اجتماعی یا شعر نو حماسی رواج یافت.
- (۳) افرادی مانند شمس کسمایی، ابوالقاسم لاهوتی، جعفر خامنه‌ای و در نهایت نیما یوشیج تلاش‌هایی در تغییر شعر فارسی از نظر قالب و محتوا داشتند.
- (۴) «ارزیابی شتابزده» مجموعه مقاله‌های جلال آل‌احمد است، مشهورترین اثرش داستان کوتاه «مدیر مدرسه» است و اولین داستانش با عنوان «زیارت» در مجله سخن چاپ شد.

۲۹- در کدام گزینه هر دو آرایه «ایهام» و «حسن تعلیل» به کار رفته است؟

(۱) گشاده نرگس رعنا ز حسرت، آب از چشم	نهاده لاله ز سودا، به جان و دل، صد داغ
(۲) در منزلت ز خنده اگر گریه بیش نیست	بالاتر از دهن ز چه دادند جای چشم؟
(۳) بی‌رفیقان آب‌خوردن می‌دهد خجلت ثمر	خضر را از دیده‌ها شرمندگی پوشیده است
(۴) تا جان بود از مهر رخس برنکنم دل	گر میر نهد بندم و گر پیر دهد پند

۳۰- کدام بیت «فاقد» حسن تعلیل است؟

(۱) نیست ممکن، نکند صحبت نیکان تأثیر	گل به خورشید رسانید سرِ شبنم را
(۲) اگر کلام نه از آسمان فرود آید	چرا به هر سخنی خامه (= قلم) در سجود آید
(۳) پایه عزت، بلندی گیرد از افتادگی	سرور آفاق شد از جبهه‌سایبی، آفتاب
(۴) ز انقلاب جهان بی‌بران نمی‌لرزند	که هر چه میوه ندارد نمی‌فشانندش

۳۱- در همه گزینه‌ها به جز ..... هر دو آرایه «حسن آمیزی» و «اسلوب معادله» به کار رفته است.

(۱) هر چه جز معشوق باشد پرده بیگانگی است	بوی یوسف را ز پیراهن شنیدن مشکل است
(۲) سختی رسد از چرخ به نازک‌سخنان بیش	با سنگ سروکار بود شیشه‌گری را
(۳) معنی رنگین به نازک‌دل رساند خویش را	باده گلگون ندارد بهتر از مینا نقاب
(۴) عاشق حیران چه می‌داند عتاب و لطف چیست	می‌خورد چون آب شیرین ریگ آب تلخ را

۳۲- در کدام ابیات آرایه‌های «حسن تعلیل و حس آمیزی» وجود دارد؛ ولی «اسلوب معادله و ایهام» دیده نمی‌شود؟

- الف) تا نگردد عیش شیرینش ز چشم شور تلخ
ب) مرگ بر ارباب غفلت تلخ‌تر از زندگی است
ج) از نگاه خیره‌چشمان پردگی گشته است حسن
د) مخور فریب شکرخند عیش چون طفلان
ه) دیده‌ام چون پیر کنعان شد سفید از انتظار
- از سر پرمغز گردد پسته خندان در لباس
گرگ می‌آید به خواب اکثر شبان خفته را
شمع در فانوس از گستاخی پروانه است
که روی صبح به خون شسته شکرخند است
تا شنیدم بوی یوسف از گریبان سخن
- ۱) ب - ه
۲) الف - ج
۳) الف - د
۴) د - ه

۳۳- در ابیات زیر، به ترتیب، کدام آرایه‌ها یافت می‌شود؟

- الف) عجب نباشد اگر شد سیاه و سودایی
ب) کمان ابروی آن مه، چو یاد می‌کردم
ج) تنگ‌چشمان را نیاید روی زیبا در نظر
د) چون تیر زند چشمت سیاره هدف گردد
- چنین که زلف تو بر آفتاب می‌گردد
خدنگ آه من از آسمان گذر می‌کرد
قیمت گوهر چه داند هر که نابینا بود؟
چون تیغ کشد مه‌ت گردون سپر اندازد
- ۱) ایهام تناسب - اغراق - حسن تعلیل - اسلوب معادله
۲) حسن تعلیل - اغراق - اسلوب معادله - ایهام تناسب
۳) ایهام تناسب - حسن تعلیل - اسلوب معادله - اغراق
۴) حسن تعلیل - اغراق - ایهام تناسب - اسلوب معادله

۳۴- به ترتیب، در کدام دو بیت «ایهام تناسب» و در کدام دو بیت «ایهام» وجود دارد؟

- الف) در عشق پیش‌بینی، سنگ‌ره وصال است
ب) تا مصور گشت در چشم خیال روی دوست
ج) آشنایی نه غریب است که دلسوز من است
د) عاشق اندیشه دوری نتواند کردن
ه) از خنده شیرین نمک‌دان دهانت
- شد سیل محو در بحر، از پیش پان دیدن
چشم خودبینی ندارم، روی خودرایم نیست
چون من از خویش برفتم، دل بیگانه بسوخت
دوربینی صفت عاقل دوراندیش است
خون می‌رود از دل چو نمک‌خورده کبابی
- ۱) «ب» و «ج» - «د» و «الف»
۲) «ب» و «الف» - «ج» و «د»
۳) «ج» و «ب» - «ه» و «د»
۴) «ه» و «ب» - «د» و «ب»

۳۵- اگر ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه‌های «ایهام - ایهام تناسب - حسن تعلیل - حس آمیزی - اسلوب معادله» از بالا به پایین مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

- الف) رشته پیوند یاران را بریدن سهل نیست
ب) دوش، باد از سر کویش به گلستان بگذشت
ج) شعر من با مدد ساز تو آوازی داشت
د) لب خندان شیرین‌منطقش را
ه) بر آن رخسار نازک از نگاه تند می‌لرزم
- چهره برگ خزان، زرد از جدایی می‌شود
ای گل، این چاک گریبان تو بی‌چیزی نیست
کی بود باز که شوری به جهان درفکنم
نشاید گفت جز ضحاک جادو
که طفل شوخ، دست خالی از بستان نمی‌آید
- ۱) ج - الف - ب - ه - د
۲) د - ب - ه - الف - ج
۳) د - ج - ب - ه - الف
۴) ج - ب - ه - د - الف

۳۶- آرایه‌های «تشبیه، ایهام، لف و نشر و مجاز» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟

(الف) به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل
(ب) هر کس که سرو گفت قدت را به راستی
(ج) باغ و صحرا اگر از روضه رضوان بابی است
(د) دام دل صاحب نظرانت خم گیسوست

لطیفه‌های عجب زیر دام و دانه توست
او را معین است که همت بلند نیست
بی تو ما را هوس باغ و سر صحرا نیست
و آن خال بناگوش مگر دانه دام است

(۱) ج - الف - د - ب

(۲) د - ب - الف - ج

(۳) د - ج - الف - ب

(۴) ج - ب - د - الف

۳۷- اختیار وزنی «ابدال» در همه ابیات زیر یافت می‌شود، به جز.....

(۱) کوه نی‌ام سنگ نی‌ام چون که گدازان نشوم
(۲) تا سفری شد بت من جان و دلم شد سفری
(۳) از گلزار چون روم جانب خار چون شوم
(۴) گفتم عشق را شبی راست بگو تو کیستی

دیدم جمعیت تو چون که پریشان نشوم
روز و شب از فرقت او پیشه من نوحه‌گری
از پی شب چو مرغ شب ترک سحر چرا کنم
گفت حیات باقی‌ام عمر خوش مکررم

۳۸- نام «بحر» کدام مصراع در مقابل آن، درست آمده است؟

(۱) مرا رخسار او باید چه سود از ماه و پروینم (هزج مسدس محذوف)
(۲) گرچه بی‌سامان نماید کار ما سهلش مبین (رمل مثنی‌سالم)
(۳) چه سازم به خاری که در دل نشیند (مستفعلن مفعولن محذوف)
(۴) آن کیست کز روی کرم با ما وفاداری کند (رجز مثنی‌سالم)

۳۹- وزن عروضی کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟

(۱) خشک آمد کشتگاه من / در جوار کشت همسایه (فاعلاتن فاعلاتن فع / فاعلاتن فاعلاتن فع)
(۲) سحرهنگام کاین مرغ طلایی / نهان کرده است پره‌های زرافشان (مفاعیلن مفاعیلن فعولن / مفاعیلن مفاعیلن فعولن)
(۳) او در این دشت بزرگ / چشمه کوچک بی‌نامی بود (فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن فعلن)
(۴) هر لحظه رنگی تازه دارد / خواند به خویش (مستفعلن مستفعلن فع / مستفعلن فع)

۴۰- کدام گزینه در بحر «هزج» سروده شده است؟

(۱) حرام است خواب / برآرم تن زردگون زین مگاک / بغرم بغزیدنی هولناک
(۲) در نخستین ساعت شب / در اتاق چوبیش تنها، زن چینی / در سرش اندیشه‌های هولناکی دور می‌گیرد، می‌اندیشد
(۳) بر سر قایقش اندیشه‌کنان / قایق‌بان / دائماً می‌زند از رنج سفر بر سر دریا فریاد
(۴) تو را من چشم در راهم / شباهنگام / که می‌گیرند در شاخ «تلاجن» سایه‌ها رنگ سیاهی

۴۱- وزن کدام مصراع، در مقابل آن نادرست است؟

(۱) صدای هوش گیاهان به گوش می‌آمد (مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعلن)
(۲) روز خاموش است، آرام است (فاعلاتن فاعلاتن فع)
(۳) در فرودست انگار، کفتری می‌خورد آب (فاعلاتن فعلن، فاعلاتن فعلن)
(۴) تنه تاریکی، تبر نقره نور (فعلاتن فعلن، فاعلاتن فعلن)

۴۲- در کدام بیت، اختیار وزنی «قلب» وجود دارد؟

- (۱) داروی مشتاق چیست زهر ز دست نگار
 (۲) هر که دلارام دید از دلش آرام رفت
 (۳) هر که تو را نیک‌خواه نیکویی او را دلیل
 (۴) روز بهار است خیز تا به تماشا رویم

۴۳- نام وزن چند بیت از ابیات زیر نادرست است؟

- (الف) چرخ را آرامگاه عافیت پنداشتم
 (ب) نه بوی گل، نه رنگ لاله از جا می‌برد ما را
 (ج) برازنده تاج و تخت و کلاه
 (د) بزرگان جهان چون بند گردن
- (۱) یک
 (۲) دو
 (۳) سه
 (۴) چهار

۴۴- در کدام بیت، سه نوع «اختیار وزنی» به کار رفته است؟

- (۱) خوبرویان جفایبیشه وفا نیز کنند
 (۲) نفسی وقت بهارم هوس صحرا بود
 (۳) منم این بی تو که پروای تماشا دارم
 (۴) گر به رخسار چو ماهت صنما می‌نگرم

۴۵- همه گزینه‌ها به جز گزینه ..... با بیت زیر ارتباط معنایی دارد.

- «از آن مرد دانا دهان دوخته است
 (۱) در فتنه بستن دهان بستن است
 (۲) خموشی پیشه کن کز نطق، آفت‌هاست سالک‌را
 (۳) در گفتن عیب دگران بسته‌دهان باش
 (۴) زبان، بسیار سر بر باد داده است»

۴۶- همه ابیات زیر، به جز گزینه ..... بر مفهومی یکسان دلالت دارند.

- (۱) به رسته هنر و کارخانه دانش
 (۲) چو بگرویم به کرباس خود، چه غم داریم
 (۳) چه زن، چه مرد، کسی شد بزرگ و کامروا
 (۴) چو آب و رنگ فضیلت به چهره نیست چه سود

۴۷- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) هر که تیغ ستم کشد بیرون
 (۲) مکافات بد گر کنی نیکوی
 (۳) بد کاشتن و نیک درودن ناید
 (۴) به جان از بدی ایمن آن است و بس
- متاع‌هاست، بی‌ا تا شویم بازرگان
 که حله حلب ارزان شده‌ست یا که گران
 که داشت میوه‌ای از باغ علم در دامان
 ز رنگ جامه زربفت و زیور رخشان
- فلکش هم بدان بریزد خون
 به گیتی درون داستانی شوی
 زیرا که همه کشته درودن باید
 که نیکی کند بد نخواهد به کس

۴۸- همه ابیات با «پرستش به مستی است در کیش مهر / برون اند زین جرگه هشیارها» تناسب دارند، به جز .....

- (۱) صائب حضور اگر طلبی ترک عقل کن
 (۲) مباحثی که در آن مجلس جنون می‌رفت
 (۳) سودای عشق پختن عقم نمی‌پسندد
 (۴) یک سر ناخن ندارد عقل این جا اختیار

۴۹- مفهوم کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟

- «همیشه تا برآید ماه و خورشید
 (۱) وصل دایم می‌کند افسرده صائب شوق را
 (۲) از هجر و وصل نیست گشایش دل مرا
 (۳) همان زهر شکایت از لبم در وصل می‌ریزد
 (۴) مگر در این شب دیرانتظار عاشق‌کش

مرا باشد به وصل یار، امید»
 صحبت دریاخوش و دوری ز دریا هم خوش است
 چون گوهر است قسمت من از دو سو گره
 شکر شیرین نمی‌سازد مذاق طفل بدخو را
 به وعده‌های وصال تو زنده دارنم

۵۰- مفهوم بیت کدام گزینه با بقیه متناسب نیست؟

- (۱) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار
 (۲) این مدعیان در طلبش بی‌خبرانند
 (۳) دردم نهفته به ز طیبیان مدعی
 (۴) چو وفان بود در گل چورهی نیست سوی گل
- که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند
 کان را که خبر شد خبری باز نیامد
 باشد که از خزانه غییم دوا کنند
 همه بر توست تو گل که عمادی و عمیدی

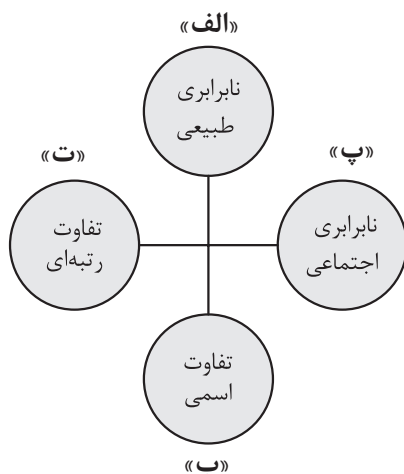
۵۱- در رابطه با ابزارهای اعمال قدرت، عبارات کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ ابزارهای تشویقی، تنبیهی و اقماعی صحیح می‌باشد؟

- (۱) امروزه تشویق کم‌تر از ابزار تنبیهی مورد استفاده قرار می‌گیرد. - امروزه منحصرأ در کنترل دولتهاست. - با سازمان خویشاوندی بیشتری دارد.
- (۲) پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود آگاهی دارد. - امروزه شخصیت با قدرت تنبیهی قرابت بیشتری دارد. - در مواردی محاسبهٔ سود و زیان انجام نمی‌شود.
- (۳) قدرت تشویقی قرابت زیادی با مالکیت دارد. - پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود آگاهی دارد. - با تغییر در نگرش افراد تابع قدرت اعمال می‌شود.
- (۴) تعهد اجتماعی موجب پیروی فرد از خواست دیگری می‌شود. - شامل خصلت‌های جسمانی و فکری می‌شود. - تبعیت و پیروی، نشانهٔ کار درست است.

۵۲- علت هر یک از عبارات زیر در کدام گزینه بیان شده است؟

- فاقد معنا و ارزش شدن ارزش‌های واسطه‌ای
  - ضرورت بررسی قدرت‌ها با رویکردی عالمانه و انتقادی
  - رواج سیاست‌نامه‌نویسی در گذشته
  - انجام فعالیت‌های سیاسی در جهت دستیابی به جامعهٔ خوب
- (۱) تلقی ثروت به عنوان امری خاکستری و خنثی - شرعی و اخلاقی بودن قدرت - وجود سیاست در تمامی اجزای جامعه - ضرورت دستیابی به فضیلت‌های اخلاقی
  - (۲) انکار ارزش غایی - شرنبودن ماهیت قدرت - اعمال قدرت در راستای تحقق فضیلت‌های اخلاقی - دستیابی انسان به سعادت و فضیلت در زندگی و جامعهٔ خوب
  - (۳) مقایسهٔ عملکرد آن‌ها در دستیابی به سعادت - دستیابی به فضیلت‌های فردی - ارزیابی سیاست با آرمان پیروزی و تسلط - مورد طرد یا نکوهش قرار گرفتن امور سیاسی
  - (۴) نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت - سوگیری افراد در واکنش نسبت به قدرت - تضمین اجرای هرگونه عمل جمعی - داوری عقلانی و علمی نسبت به پدیده‌های سیاسی

۵۳- هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت نمودار است؟

- تفاوت در قدرت سیاسی
  - تفاوت در توانایی‌های ذهنی
  - تفاوت در جنسیت و زبان
  - تفاوت در میزان درآمد
- (۱) پ - الف - ب - ت
  - (۲) ت - ب - ت - پ
  - (۳) پ - ت - الف - ب
  - (۴) ت - پ - ب - ت

۵۴- به ترتیب پاسخ هر سؤال را بیابید.

- طرفداران قشربندی اجتماعی از کدام نکته مهم غفلت می کنند؟
  - از نظر مخالفان قشربندی اجتماعی، نابرابری های اجتماعی ناشی از چیست؟
  - در کدام دیدگاه نسبت به نابرابری اجتماعی، راه پیشرفت مادی مسدود می گردد؟
  - چرا طرفداران عدالت اجتماعی، رویکرد کمونیستی را عادلانه نمی دانند؟
- (۱) در رقابت عادلانه باید نقطه پایان رقابت یکسان باشد - تفاوت ها و نابرابری های طبیعی - مخالفان عدالت اجتماعی - افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاقی که دارند، از مزایای اجتماعی برخوردار نمی شوند.
- (۲) در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد - روابط سلطه جویانه میان انسان ها - مخالفان قشربندی اجتماعی - نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.
- (۳) در رقابت ناعادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد - مالکیت خصوصی - موافقان نابرابری اجتماعی - افراد توانمند و کوشا به اندازه استحقاقی که دارند، از مزایای اجتماعی برخوردار نمی شوند.
- (۴) در رقابت ناعادلانه باید نقطه پایان رقابت یکسان باشد - تفاوت ها و نابرابری های اسمی - موافقان مالکیت خصوصی - نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

۵۵- به ترتیب، کدام گزینه پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

- چرا رویکرد تفسیری توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت را ندارد؟
  - کدام بعد سیاست نیازمند قدرت است؟
  - وجه اشتراک جامعه شناسی تفسیری و انتقادی چیست؟
- (۱) تمرکز بر ذهنیت ها - ضمانت اجرای قانون - به توصیف و داوری درباره ارزش ها و هنجارهای اجتماعی و نیز اصلاح و انتقاد از آن ها می پردازند.
- (۲) منحصر کردن علم به علوم تجربی - تدبیر و تنظیم امور - بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می کنند.
- (۳) تمرکز بر ذهنیت ها - ضمانت اجرای قانون - تمام معانی و ارزش ها را ساخته و پرداخته اراده های افراد، گروه ها و فرهنگ ها می دانند.
- (۴) معنزدایی و ارزش زدایی از سیاست و قدرت - تدبیر و تنظیم امور - به دنبال نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی و تجویز راه حل هایی برای رسیدن به یک وضعیت بهتر هستند.

۵۶- کدام گزینه تغییرات هویت در دوران پسامدرن را به درستی نشان می دهد؟

- (۱) عدم تأکید بر هویت های خرد و محلی - بازگشت به هویت واقعی خویش توسط جوامع و گروه ها - جایگزینی مدل تکثرگرا به جای مدل سیاست گذاری همانندسازی
- (۲) جایگزینی مدل تکثرگرا به جای همانندسازی - شکل گیری سیاست هویت - هویت و دانش به عنوان کانون نزاع و کشمکش
- (۳) شکل گیری سیاست هویت - مطلوب دانستن هویت ملی، وحدت و ثبات ناشی از آن - جایگزینی قشربندی به جای مسئله هویت
- (۴) مطرح شدن هویت به عنوان موضوعی برای نزاع و درگیری - نامطلوب دانستن هویت ملی - شکل گیری سیاست همانندسازی

۵۷- عبارت درست در رابطه با «الگوی تعارف» و نادرست در رابطه با «الگوی همانندسازی» کدام است؟

- (۱) تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی را حفظ و تشدید می‌کند. - افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند.
- (۲) گروه‌های به حاشیه رانده شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند. - سیاستی است که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش می‌گیرند.
- (۳) به شناخت متقابل افراد، گروه‌ها و جوامع از یکدیگر توجه دارد. - وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد.
- (۴) بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب بروز چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود. - تکرر و تنوع زبانی، نژادی و قومی را مانع وحدت و همدلی نمی‌داند، بلکه انسان‌ها را به منشأ وحدت رهنمون می‌سازد.

۵۸- به ترتیب، عبارت‌های زیر از منظر کدام رویکردها مطرح شده است؟

- بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند.
- ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی را برای علوم اجتماعی نگه می‌دارد.
- آن‌چه امروز به اسم علوم اجتماعی به مطالعه گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها می‌پردازد، دانشی جهان‌شمول نیست.

- (۱) رویکرد تفسیری - رویکرد فمینیستی - رویکرد انتقادی
- (۲) رویکرد انتقادی - نظریه آفریقایی تبار - رویکرد تفسیری
- (۳) رویکرد تفسیری - رویکرد انتقادی - نظریه آفریقایی تبار
- (۴) رویکرد انتقادی - رویکرد تفسیری - رویکرد فمینیستی

۵۹- به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- چه عاملی به معنای انکار وحدت انسان‌هاست و فرصت گفت‌وگو و معارفه انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد؟
  - اعتقاد «جدایی دانش و ارزش» در رویکرد تبیینی، پیامد چه عاملی است؟
  - چرا در برخی رویکردها نسبت به نابرابری‌های اجتماعی، راه پیشرفت مادی مسدود می‌شود؟
- (۱) به حاشیه رفتن و حذف هویت‌های فرهنگی و انسانی - منفعل و مجبور ساختن انسان در قبال وضع موجود - یکسان‌شدن نقطه شروع رقابت‌ها
  - (۲) تأکید بر تکرر و تنوع هویت‌ها و اصالت‌بخشیدن به آن - غیرعلمی دانستن داوری درباره ارزش‌ها - از بین رفتن انگیزه رقابت بین افراد
  - (۳) سلطه علم با درست و غلط دانستن امور - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی - حذف مالکیت خصوصی به بهانه برقراری عدالت
  - (۴) ایجاد سیاست هویت - غیرعلمی دانستن نقد وضع موجود و تجویز راه حل برای وضع مطلوب - تأکید بر معایب قشربندی اجتماعی در جوامع

۶۰- پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- علوم اجتماعی، در چه صورتی از علوم نافع محسوب می‌شود؟
  - از دیدگاه فارابی، مدینه فاضله بر چه محوری سازمان می‌یابد؟
  - عوامل مهاجرت نیروهای پزشکی و پرستاری از کشور با کدام عقل شناسایی می‌شود؟
  - کدام گزاره، از ویژگی‌های اندیشه اجتماعی ابن خلدون است؟
- ۱) آموختن با هدف برقراری عدالت، آزادی و مسئولیت - عقل و وحی - عقل تفسیری - استفاده از مفهوم عصبیت
- ۲) آموختن به قصد عبرت‌گیری از رفتار گذشتگان - عقل و وحی - عقل تجربی - رویکرد انتقادی و تجویزی
- ۳) آموختن به قصد عبرت‌گیری از رفتار گذشتگان - علم - عقل ابزاری - تأثیرپذیری از قرآن
- ۴) آموختن با هدف برقراری عدالت، آزادی و مسئولیت - علم - عقل تبیینی - بنیان‌گذار علم مدنی
- ۶۱- علم مدنی فارابی:

- ۱) با نگاه تفسیری هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران را بررسی می‌کند.
- ۲) با نگاه انتقادی به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.
- ۳) با رویکرد تبیینی به بررسی تغییرات و تحولات واقعیات اجتماعی می‌پردازد.
- ۴) با رویکرد تجربی جوامع را براساس ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی به انواعی تقسیم می‌کند.

۶۲- به ترتیب علت هر یک از موارد زیر کدام است؟

- نادیده گرفتن نقش انسان در پیدایش قشربندی اجتماعی
  - درهم آمیختن فرهنگ‌ها
  - عدم ارائه جامعه آرمانی از سوی ابن خلدون
  - پیوند دانش و ارزش
- ۱) تأکید بر کارکردهای قشربندی - جهانی شدن شکل‌گیری جهانی بدون مرز - رویکرد تبیینی در مطالعات ابن خلدون - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی
- ۲) طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی - جهانی شدن و توسعه ارتباطات - عدم توجه به روش عقلی و استفاده از روش تجربی - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی
- ۳) حذف مالکیت خصوصی - پیدایش سیاست هویت - محافظه کارانه بودن جامعه‌شناسی ابن خلدون در مقایسه با فارابی - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی
- ۴) پیدایش نابرابری‌های اجتماعی از نابرابری‌های طبیعی - پیدایش مدل همانندسازی - رویکرد تبیینی - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی

۶۳- کدام گزینه در مورد دسته‌بندی عقل از منظر علامه طباطبایی، درست است؟

- ۱) عقل را به دو دسته عقل عملی و عقل نظری تقسیم می‌کند که اولی به شناخت هست‌ها می‌پردازد و دومی بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را می‌شناسد.
- ۲) عقل را به دو دسته عقل نظری و عقل عملی تقسیم می‌کند که اولی علوم طبیعی، ریاضی و متافیزیک را شکل می‌دهد و دومی پدیده‌هایی که در علوم اجتماعی قرار می‌گیرند را بررسی می‌کند.
- ۳) عقل را به دو دسته عقل عملی و عقل نظری تقسیم می‌کند که دومی به کمک حس و تجربه، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد و اولی با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد.
- ۴) عقل را به دو دسته عقل عملی و عقل نظری تقسیم می‌کند که دومی درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند و اولی همان اعتباریات است که با قرارداد و اعتبار عقل عملی ایجاد می‌شوند.

۶۴- در ارتباط با پیشینه و افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، کدام گزینه درست است؟

- ۱) عقلانیت در جهان اسلام، با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود تعامل ندارد، بنابراین ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد؛ بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.
- ۲) علم فقه تنها ویژگی‌های جامعه مطلوب و آرمانی را مشخص می‌کند و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را نمی‌تواند تجویز کند.
- ۳) در پایان قرن بیستم، میرزای نائینی در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب شیعه را داشته باشد.
- ۴) تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند این امکان را به علوم اجتماعی جهان اسلام بدهد که علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند.

۶۵- پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- مطابق با نظریات امام خمینی (ره)، در جامعه مطلوب شیعه در عصر غیبت شرط دوم جامعه مطلوب، از چه طریقی محقق می‌شود؟
- وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی در اعمال قدرت و زور کدام است؟
- رویکرد لیبرالی نسبت به نابرابری اجتماعی، چگونه نقش انسان‌ها و جوامع را در پدید آمدن قشربندی اجتماعی نادیده می‌گیرد؟

- ۱) مشارکت مردم - تغییر در نگرش و اعتقادات فرد - مبارزه با روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌ها
- ۲) مجلس خبرگان - اعمال از طریق طی کردن مراحل قانونی - ضروری بودن قشربندی برای بقای زندگی اجتماعی
- ۳) مجلس شورای اسلامی - ترغیب، تبلیغ، آموزش و تعهد اجتماعی - یکسان کردن نقطه شروع رقابت‌ها
- ۴) مجلس خبرگان - آگاهی پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود - طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی

پاسخنامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سوالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسانها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون آزمایشی خیلی سبز

آزمون هدیه

پایه دوازدهم

۲۷ / اسفند / ۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

دفترچه شماره دو

پایه		دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
دهم	یازدهم	درس ۴ و ۵ صفحه ۵۳ تا ۸۳	۲۰ دقیقه	۱۰۰	۸۱	۲۰	زبان عربی
-	-	درس ۷ تا ۱۲ صفحه ۹۲ تا ۱۶۳	۲۰ دقیقه	۱۱۳	۱۰۱	۱۳	تاریخ
-	-	درس ۴ تا ۶ و فونون و مهارت‌های جغرافیایی (۳۰۲) صفحه ۵۹ تا ۱۱۵		۱۲۵	۱۱۴	۱۲	جغرافیا
-	-	درس ۷ تا ۱۲ صفحه ۵۲ تا ۱۱۱	۲۰ دقیقه	۱۴۵	۱۲۶	۲۰	فلسفه و منطق
-	-	-	-	-	-	-	اقتصاد
			۶۵ دقیقه	سؤال ۶۵			مجموع

این آزمون هدیه، برای این طراحی شده که بتونی مباحث نوبت دوم دوازدهم رو که تا این جا طبق برنامه راهبردی جلو بردی، جمع‌بندی کنی. این آزمون آنلاینه و مثل همه آزمون‌هامون، یک کارنامه تحلیلی دقیق هم داره تا بتونی ارزیابی خوبی از دروس پایه تا به این‌جا مسیر، داشته باشی.

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

داوطلب گرامی، به علت این‌که بودجه‌بندی این آزمون، از مباحث نیم‌سال اول پایه دوازدهم است، در این آزمون، درس «اقتصاد» نداریم، بنابراین در پاسخ‌برگ از سوال ۱۴۶ تا ۱۶۰ را خالی بگذارید.

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۸۱ - ۸۹):

۸۱- ﴿ هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ... ﴾:

(۱) این خلقت خداست، پس ببینید کسانی که غیر از او هستند چه چیزی را خلق کرده‌اند؟!

(۲) این آفرینش از آن خداست و به من بنمایانید که هر چه غیر از او هستند، چه را آفریده‌اند؟!

(۳) این آفرینش خداست، پس به من نشان دهید کسانی که غیر از او هستند چه آفریده‌اند؟!

(۴) این آفرینش خداوند است، پس مرا نشان دهید که غیر از او چه چیزی را می‌آفرینند؟!

۸۲- «الْأَهَمُّ لَكَ هُوَ أَنْ تَحَاوَلَ مَحَاوَلَةً بِالْغَاةِ لِمَا عَظِيمَةٍ وَ إِنْ لَمْ تَتَّصِلْ إِلَى الْغَايَةِ!»:

(۱) مهم‌ترین برای تو آن است که برای هدفی بزرگ تلاش کامل داشته باشی، اگرچه به هدف نرسی!

(۲) مهم‌ترین برای تو این است که در جهت یک هدف بزرگ کاملاً کوشش نمایی، حتی اگر تو را به آن هدف نرساند!

(۳) مهم‌تر برای تو این است که برای یک هدف بزرگ به طور کامل تلاش کنی، هرچند به آن هدف نرسی!

(۴) مهم‌تر برای تو آن است که برای اهدافی بزرگ تلاش کاملی کنی، هرچند به آن اهداف نرسیدی!

۸۳- «هَذِهِ السَّمَاوَاتُ الَّتِي تَظْهَرُ فِي وَجْهِكَ تَمَلُّا قَلْبِي بِالسَّرُورِ وَ تُعْطِينِي طَاقَةً أُنْسِي بِهَا جَمِيعَ شُرُورِ الْحَادِثَاتِ فِي حَيَاتِي!»:

(۱) با این لبخندها که در چهره‌ات نمایان می‌شوند، قلبم از شادی لبریز می‌شود و نیرویی به من می‌بخشی که با آن تمام حوادث ناگوار زندگی را فراموش می‌کنم!

(۲) این خنده‌ها که در صورتت آشکار می‌کنی، قلبم را از شادی پر می‌کنند و به من نیرویی را می‌دهند که با آن بتوانم تمام حوادث تلخ زندگی‌ام را فراموش کنم!

(۳) این لبخندها که در چهره‌ت نمایان می‌شوند، قلب مرا از شادمانی پر می‌کنند و به من توانی می‌دهند که با آن تمام رخدادهای ناگوار را در زندگی‌ام فراموش می‌کنم!

(۴) این لبخندها که در چهره‌ات ظاهر می‌شوند، قلبم را از شادمانی لبریز می‌کنند و به من طاقتی داده‌اند که با آن حوادث بد را در تمام زندگی‌ام فراموش می‌کنم!

۸۴- «حِينَما نَظَرْتُ إِلَى الْبَيْئَةِ نَظْرًا دَقِيقًا انْزَعَجْتُ مِنْ أَنَّ تَلَوْتُ الْهَوَاءَ أَدَى إِلَى الْاِخْتِلَالِ فِي نِظَامِهَا!»:

(۱) وقتی به شکل دقیق به محیط زیست نگریستم، آزرده‌خاطر شدم از این که آلودگی هوا منجر به اختلال در سیستم آن شده است!

(۲) هنگامی که به محیط زیست دقیقاً نگاه کردم، از این که آلوده کردن هوا به اختلال در سیستم آن منجر گردیده، بسیار ناراحت شدم!

(۳) زمانی که نگاهی دقیق به محیط زیست کردم، ناراحت شدم از این که اختلال در سیستم آن، منجر به آلودگی هوا گردیده است!

(۴) وقتی که با دقت نگریستم، آزرده‌خاطر شدم که آلوده شدن هوا، سبب اختلال در سیستم محیط زیست شده است!

۸۵- «نَفْسُكَ كَأَنَّهَا مِيزَانٌ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ غَيْرِكَ فَافْكَرْ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا!»:

(۱) خود تو گویا یک ترازوی میان خویش و دیگری هستی؛ بنابراین زشت شمار برای او همان چیزی را که برای نفست زشت می‌شماری!

(۲) نفست انگار که یک ترازو بین تو و غیر تو است؛ پس ناپسند بدان برای او چیزی را که برای آن [نفست] ناپسند می‌دانی!

(۳) خودت به سان ترازویی هستی در میان خود و غیر خودت؛ بنابراین آن‌چه را برایش زشت می‌دانی، برای خویشتن نیز زشت بدان!

(۴) نفس تو گویا ترازویی است میان خویشتن و دیگری؛ پس ناپسند بدار برای او آن‌چه را برای خودت ناپسند می‌داری!

۸۶- عَيْنَ الصَّحِيحِ (حَسَبَ التَّأَكِيدِ):

- ۱) من لم يُؤدِّبه الوالدان يُؤدِّبه الزَّمنُ تأديباً: بدون شک هر کس که پدر و مادر ادبش نکنند، زمان او را ادب می‌کند!
- ۲) إِنَّ الطَّيُّورَ تَلْجَأُ إِلَى حَيْلٍ لِحَدَاغِ عَدُوِّهَا: پرنده‌گان برای فریب‌دادن دشمنشان بی‌شک به حيله‌هایی پناه می‌برند!
- ۳) لا يَطِيرُ هَذَا الطَّائِرُ إِلَّا بَعْدَمَا يَتَأَكَّدُ مِنْ إِنْقَاذِ فِرَاخِهِ: فقط این پرنده پس از این‌که از نجات جوجه‌هایش مطمئن می‌شود، پرواز می‌کند!
- ۴) سَوْفَ نُحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ مُحَاسِبَةً: در آخرت قطعاً مورد محاسبه قرار خواهیم گرفت!

۸۷- عَيْنَ الْخَطَأِ:

- ۱) يَا مَنْ بَدَنِيَاهُ اسْتَعَلَّ إِنَّ الْمَوْتَ سَوْفَ يَأْتِي بَغْتَةً: ای کسی که به دنیای خود سرگرم شده است، قطعاً مرگ ناگهان خواهد آمد!
- ۲) أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُنِيرَ عَقْلِي بِالْعُلُومِ النَّافِعَاتِ: از خداوند درخواست کردم که اندیشه مرا با دانش‌هایی سودمند روشن نماید!
- ۳) أَعِينُوا إِمَامَكُمْ بِوَرَعٍ وَعَقَّةٍ وَسَدَادٍ: پیشوایتان را با پرهیزکاری و پاکدامنی و درستی یاری کنید!
- ۴) ذَلِكَ السَّمَكُ الْعَجِيبُ قَدْ يَنَامُ نَوْمًا عَمِيقًا تَحْتَ الطِّينِ: آن ماهی عجیب گاهی زیر گل عمیقاً می‌خوابد!

۸۸- «ای مسلمانان، بدون شک خداوند کسانی را که به دیگران کمک کنند، یاری می‌کند!»:

- ۱) يَا مُسْلِمُونَ، إِنَّ اللَّهَ يُسَاعِدُ مَنْ يُعِينُونَ الْآخِرِينَ!
- ۲) أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ، يَعِينُ اللَّهُ الَّذِي سَاعَدَ الْآخِرِينَ!
- ۳) يَا الْمُسْلِمُونَ، إِنَّ اللَّهَ سَيُسَاعِدُ الَّذِينَ يُسَاعِدُونَ الْآخِرِينَ!
- ۴) يَا أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ، يُسَاعِدُ اللَّهُ مَنْ يُعِينُ الْآخِرِينَ إِعَانَةً!

۸۹- «الموت يأتي بغتة!» عَيْنَ مَا هُوَ أُنْسَبُ لِلْمَفْهُومِ:

۱) روزی که زیر خاک تن ما نهان شود	و آن‌ها که کرده‌ایم یکایک عیان شود
۲) عاقبت پیک جان‌ستان برسد	ما گرفتار و الأمان برسد!
۳) سهم ما از خاک وقتی مستطیلی بیش نیست	جای ما این جاست یا آن‌جا چه فرقی می‌کند؟
۴) روز مرگم نفسی وعده دیدار بده	و آن گه‌هم تا به لحد فارغ و آزاد بپر!

• اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۹۰ - ۹۲) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

«يُمْكِنُ لِلأَصْوَاتِ الَّتِي نَسْمَعُهَا مِنَ الْبَيْتَةِ أَنْ تُؤَثِّرَ عَلَى أَعْصَابِنَا وَ أَرْوَاحِنَا وَ حَتَّى أَجْسَادِنَا تَأْتِي بِشَدِيدٍ. بَعْضُ الأَصْوَاتِ تَجْلِبُ الْهُدُوءَ وَ تُبْعِدُنَا عَنِ الْفَلَقِ (مُضَادٌّ لـ «الهدوء») وَ الاضطراب. صَوْتُ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ وَ بَعْضُ أَنْوَاعِ الْمَوْسِيقَى وَ خَاصَّةً مَوْسِيقَى تَخْتَصُّ بِشُعُوبِ الْعَالَمِ الشَّرْقِيِّ وَ صَوْتُ مِيَاهِ الْبِحَارِ وَ الْأَنْهَارِ مِنْ نَفْسِ النَّوْعِ. بَعْضُ الأَصْوَاتِ الأُخْرَى تَزِيدُ النَّشَاطَ فِينَا وَ عِنْدَ الْإِسْتِمَاعِ إِلَيْهَا نَشْعُرُ بِطَاقَةِ أَكْثَرِ اللَّقِيَامِ بِأَعْمَالِنَا وَ خَاصَّةً عِنْدَ الْمَمَارَسَاتِ الرَّيَاضِيَّةِ؛ مِنْهَا صَوْتُ الشَّلَالَاتِ وَ بَعْضُ أَنْوَاعِ الْمَوْسِيقَى الأُخْرَى. وَ لَكِنْ هُنَاكَ أَصْوَاتٌ تَجْعَلُ النَّاسَ قَلْقِينَ وَ تُثِيرُ غَضَبَهُمْ عِنْدَمَا يَسْمَعُونَهَا وَ قَدْ تَجْعَلُهُمْ يُظْهِرُونَ سَلُوكًا يُؤَدِّي إِلَى حَادِثَاتٍ مُرَّةً. الأَصْوَاتُ الَّتِي نَسْمَعُهَا فِي الْمَدِينَةِ كُلِّ يَوْمٍ، مِثْلُ أَصْوَاتِ السِّيَّارَاتِ وَ الْمَعَامِلِ وَ مَوَاقِفِ تَصْلِيحِ السِّيَّارَاتِ فِي هَذِهِ الْمَجْمُوعَةِ، فَنَسْمِي هَذِهِ بِالتَّلَوُّثِ الصَّوْتِيِّ. يَجِبُ أَنْ نَحَاوِلَ لِتَقْلِيلِ التَّلَوُّثَاتِ الصَّوْتِيَّةِ فِي بَيْنَتِنَا أَوْ الْإِبْتَعَادِ عَنِ هَذِهِ التَّلَوُّثَاتِ قَدْرَ الْإِمْكَانِ وَ لَوْ كَانَ لِمُدَّةٍ قَصِيرَةٍ.»

۹۰- عَيْنَ الصَّحِيحِ:

- ۱) لا يَنْتَشِرُ صَوْتُ فِي الْمَدَنِ إِلَّا مَا يُؤَدِّي إِلَى حَادِثَاتٍ مُرَّةً!
- ۲) الَّذِينَ يَسْكُنُونَ فِي مَنَاطِقِ الْعَالَمِ الشَّرْقِيِّ يَشْعُرُونَ بِالْهُدُوءِ أَكْثَرَ مِنَ الْغَرْبِيِّينَ!
- ۳) لِمِيَاهِ الْأَنْهَارِ أَصْوَاتٌ تَزِيدُ السَّكِينَةَ فِي مَنْ يَعِيشُونَ بِقَرْبِهَا!
- ۴) الْقِيَامُ بِالْمَمَارَسَاتِ الرَّيَاضِيَّةِ فِي الشَّوْاطِئِ، أَسْهَلُ مِنْ مَنَاطِقِ أُخْرَى!

٩١- «من الأفضل للذي يشعر بالقلق أن...!» عَيْن الخطأ:

- (١) يُبعد مكان عيشه عن المعامل و المصانع
- (٢) يُسافر إلى مناطق بعيدة عن التلوثات الصوتية
- (٣) يستمع إلى أصواتٍ مُهدئة منها صوت القرآن
- (٤) لا يستمع إلى أيّ موسيقى حين يقوم بالممارسة الرياضية

٩٢- عَيْن الخطأ حسب النص:

- (١) للأصوات دور مهم في كيفية حياة الإنسان!
- (٢) التلوثات الصوتية لن تزول و لكن يُمكن تقليلها!
- (٣) هناك أصواتٌ في الطبيعة تدعونا إلي حياة أطيّب!
- (٤) الأصوات الرفيعة تجعلنا قلقين منها أصوات الشلالات!

• عَيْن الصحيح في الإعراب و التحليل الصرفي (٩٣ - ٩٤):

٩٣- «يُمكن - تأثيراً - تُبعد - أكثر»:

- (١) يُمكن: فعل مضارع - للمفرد المذكر - مزيد ثلاثي (اسم فاعله: مُمكن) - معلوم/ فعل و فاعل و الجملة فعلية
- (٢) تأثيراً: مفرد مذكر - مصدر مزيد ثلاثي (ماضيه: تأثر) - معرب - نكرة/ مفعول مطلق للنوع و منصوب
- (٣) تُبعد: مضارع - للمفرد المؤنث - مزيد ثلاثي من باب إفعال - مجهول/ فعل و نائب فاعله «نا»
- (٤) أكثر: مفرد مذكر - اسم تفضيل (من مصدر «تكثر») - معرب - نكرة/ مضاف إليه و مجرور

٩٤- «الممارسات - يُظهرون - السيّارات - نحاول»:

- (١) الممارسات: جمع سالم للمؤنث - مصدر مزيد ثلاثي على وزن مفاعلة - معرفّ بأل/ مجرور بحرف الجرّ
- (٢) يُظهرون: مضارع - للجمع الغائب - مزيد ثلاثي (له حرف زائد واحد) - معلوم - متعدّد/ مفعوله «سلوكاً»
- (٣) السيّارات: جمع سالم (مفردها: «سيّارة» و هي مؤنث) - اسم مبالغة للدلالة على آلة - مبني/ مضاف إليه و مجرور
- (٤) نحاول: فعل مضارع - للمتكلّم وحده - ماضيه: حاولنا - معلوم/ فعل مع «أن» يعادل المضارع الالتزامي الفارسي

٩٥- عَيْن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) المؤمن لا يظلم أحداً كما لا يحب أن يظلم!
- (٢) إلهي، يا خالق كلّ موجودٍ أنتَ أرحمّ الرّاحمين!
- (٣) هؤلاء الأساتذة تحدّثوا مع طلابهم حول نتائج الامتحانات!
- (٤) يا أيّها الرّملاء، حافظوا على نظافة حُجراتكم مُحافظَةً!

٩٦- عَيْن المفعول المطلق يختلف عن البقية:

- (١) انفجر إطار سيارتنا انفجاراً فما وصلنا إلى المقصد!
- (٢) عليك بالتفكير حيث لا تنتخب صديقاً غير مطلوب انتخاباً!
- (٣) إنّي أجاهد في حياتي مجاهدةً لأحصل على رضا الله!
- (٤) لماذا تنظرون إليّ نظراً مملوءاً بالتهم، أيّها الأصدقاء؟!

٩٧- عَيْن ما ليس فيه المنادى:

- (١) صديقيّ أحبّكما و أنتما صادقان!
- (٢) ولدي العزيز لا تكذب عندما تعلم الحقّ!
- (٣) بُنيّتي لا تكذب عندما تعلم الحقّ!
- (٤) ربّ اغفر لنا ذنوبنا و اجعلنا من المحسنين!

٩٨- عَيْن ما لا يوجد فيه معنى التشبيه:

- ١) تَنْزِلُ الْأَسْمَاكُ مِنَ السَّمَاءِ نَزْلَ الْأَمْطَارِ!
- ٢) رَبُّ سَكُوتٍ يَكُونُ أَفْصَحَ وَأَبْلَغَ مِنَ الْكَلَامِ!
- ٣) قَدْ نَنَسَى أَنْ الْكَلَامَ كَالْحَسَامِ وَتَتَحَدَّثُ دُونَ التَّفَكُّرِ!
- ٤) جُنُودَ الْإِسْلَامِ يَدَافِعُونَ عَنِ الْحَقِّ بِشَجَاعَةٍ كَأَنَّهُمْ بَيَانَ مَرْصُوعٍ!

٩٩- عَيْنِ الْمَنَادِي يَخْتَلِفُ عَنِ الْبَاقِي:

- ١) يَا صَاحِبَ الْبَيْتِ، لَا تُسْرِفْ فِي ضِيَافَةِ هَذَا اللَّيْلِ!
- ٢) يَا أَيُّهَا الصَّدِيقُ، نَعْتَرِفُ بِأَنَّكَ مَجْتَهِدٌ جَدًّا!
- ٣) يَا قَوْمَ، لِمَ تَعْبُدُونَ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟!
- ٤) يَا صَاحِبَ الْفَنِّ، اِرْفَعْ عِلْمَ وَطَنِكَ إِيرَانَ فِي الْمُبَارَاةِ!

١٠٠- عَيْنِ مَصْدَرًا يُسْتَعْمَلُ لِبَيَانِ الْمَشَابَهَةِ (فِي الْمَعْنَى):

- ١) خُلِقَ أَبِي شَبِيهَ أُمِّي فَالزَّوْجَانِ يَتَشَابَهُانِ بَعْدَ مَدَّةٍ!
- ٢) عَلِّمُوا التَّلَامِيذَ دُرُوسَهُمْ تَعْلِيمَ الْأَبِ الْحَنُونَ!
- ٣) تُنْتِجُ تِلْكَ الْمَصَانِعُ غَازَاتٍ تُؤَدِّي إِلَى تَلَوُّثِ الْهَوَاءِ!
- ٤) الْمُؤْمِنُ كَالْبَحْرِ فِي الْجُودِ وَكَأَنَّهُ أَسَدٌ فِي الشَّجَاعَةِ!

۱۰۱- کدام گزینه درباره وقایع تاریخ ایران در فاصله سال‌های ۱۳۰۴ تا ۱۳۲۰ شمسی نادرست است؟

- (۱) در جریان اعتراض مردم مسلمان ایران به کشف حجاب در مسجد گوهرشاد مشهد، عده‌ای شهید و مجروح شدند.
- (۲) به دنبال اجباری شدن خدمت سربازی، بخش عمده‌ای از مالیات‌ها صرف خرید تجهیزات و سلاح جنگی شد.
- (۳) متفقین، کنترل راه‌های خلیج فارس به مرزهای شوروی و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند.
- (۴) ایران امتیازنامه داری را لغو کرد و به جای آن، قرارداد نفتی دیگری با انگلستان منعقد نمود.

۱۰۲- کدام گزینه ترتیب مراحل پایان جنگ جهانی دوم را به درستی بیان می‌کند؟

- (۱) ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر - تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ - به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا
- (۲) تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر - به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ
- (۳) به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا - تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ - ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر
- (۴) ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر - تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ

۱۰۳- چه تعداد از اقدامات زیر توسط محمدرضاشاه جهت تحکیم جایگاه خویش در ابتدای سلطنتش انجام شد؟

(الف) اطمینان دادن به مراجع تقلید در جهت عدم ممنوعیت حجاب

(ب) تعهد به حکومت به عنوان یک پادشاه مشروطه، نه سلطنت

(ج) بازگرداندن املاک تصرف شده توسط رضاخان

(د) اجازه دادن به مطبوعات و احزاب برای فعالیت گسترده

(ه) دادن قدرت و نفوذ بیشتر به اعیان و اشراف زمین دار و غیرزمین دار

(۱) دو (۲) یک (۳) چهار (۴) سه

۱۰۴- کدام اقدام رضاشاه آن چنان خشم عمومی مردم را برانگیخت که در قبال اقدام متفقین برای برکناری و تبعید وی،

صدای اعتراضی برنخواست؟

(۱) انباشت سرمایه شخصی (۲) صدور فرمان کشف حجاب

(۳) سرکوب قیام میرزا کوچک خان (۴) قدغن کردن عزاداری برای سیدالشهداء

۱۰۵- کدام مورد، درباره فرجام عمر سیاسی حاجعلی رزم‌آرا و جمشید آموزگار، از نخست‌وزیران دوره پهلوی دوم، درست است؟

(۱) هر دو به دست جوانان انقلابی ترور شدند.

(۲) هر دو توسط محمدرضاشاه از سمت خود برکنار شدند.

(۳) اولی، از سوی مخالفان ترور شد و دومی، توسط شاه از سمت خود برکنار شد.

(۴) اولی، از سمت خود برکنار شد و دومی، در نتیجه اعتراضات مردمی مجبور به استعفا شد.

۱۰۶- در رابطه با وقایع نخستین سال‌های پیروزی انقلاب اسلامی، کدام گزینه درست است؟

الف) عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا

ب) تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام

ج) انفجار دفتر نخست‌وزیری توسط گروهک منافقین

د) واگذاری ریاست هیئت دولت به آیت‌الله مهدوی کنی

۱) «ب» و «د» پس از «الف» و «ج» روی داده‌اند.

۲) «الف» زمینه‌ساز وقوع رویدادهای «د» و «ب» بوده است.

۳) «ج» مؤخر و «الف» مقدم بر سایر رویدادها به وقوع پیوسته‌اند.

۴) «الف» و «د» به فاصله‌ای اندک از یکدیگر و مقدم بر «ج» روی داده‌اند.

۱۰۷- نخستین اولویت‌های ژاپن پس از انقلاب میجی، چه بود؟

۱) تلاش برای رشد صنعت و تجارت - جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی

۲) انجام اصلاحات در بخش فرهنگی و آموزش و پرورش - تلاش برای رشد صنعت و تجارت

۳) جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی - تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غرب

۴) تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غرب - انجام اصلاحات در بخش فرهنگی و آموزش و پرورش

۱۰۸- کدام عبارت‌ها وقایع پیرامون قیام «۳۰ تیر» را به درستی روایت می‌کند؟

الف) نخست‌وزیری مجدد دکتر مصدق و منع محمدرضاشاه از شرکت در جلسات مجلس شورای ملی

ب) اعتراض نمایندگان طرفدار نهضت ملی در مجلس شورای ملی و موافقت شاه با استعفای قوام

ج) استعفای دکتر مصدق در پی عدم موافقت محمدرضاشاه برای سپردن وزارت جنگ به او

د) فتوای جهاد آیت‌الله کاشانی در پی کارشکنی‌های دربار در حوزه اختیارات قوام‌السلطنه

۱) الف - د

۲) ب - ج

۳) د - ب

۴) ج - الف

۱۰۹- حکومت پهلوی برای تقویت و تحکیم پایه‌های اقتدار فرهنگی خود، دست به چه اقدامی زد و کدام عامل، زمینه

این اقدام را فراهم آورد؟

۱) جشن تاج‌گذاری را برگزار نمود. - ایجاد فضای باز سیاسی

۲) تاریخ شاهنشاهی را جایگزین تقویم هجری شمسی کرد. - تبعید امام خمینی

۳) جشن‌های دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی را برگزار نمود. - افزایش درآمدهای نفتی

۴) با انحلال احزاب موجود، حزبی واحد به نام حزب رستاخیز را ایجاد کرد. - سرکوب مخالفان

۱۱۴- زمین لرزه زمانی اتفاق می افتد که:

- ۱) سنگ‌های پوسته زمین مقاومت خود را در برابر نیروهای واگرا، همگرا و برشی از دست بدهند.
- ۲) مرز گسل‌های پوسته زمین در اثر لغزش صفحات، دچار کشیدگی و شکستگی شود.
- ۳) صفحات زمین به صورت متوالی یا متناوب از هم دور یا به هم نزدیک شوند.
- ۴) سنگ‌های پوسته زمین به طور تدریجی در امتداد گسل‌ها بشکنند.

۱۱۵- هر یک از توضیحات زیر مربوط به کدام یک از مناطق زلزله‌خیز جهان است؟

- الف) جایی که پوسته تشکیل‌دهنده قاره آسیا - اروپا به پوسته تشکیل‌دهنده قاره آفریقا و هند برخورد می‌کند.
- ب) جایی که پوسته بستر اقیانوس اطلس در حال بازشدن و گسترش است.
- ج) محلی که پوسته کف اقیانوس آرام به پوسته قاره آسیا - اروپا، آمریکای جنوبی، استرالیا و آمریکای شمالی برخورد می‌کند.

- ۱) کمربند اطراف اقیانوس آرام / کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا / کمربند میانی اقیانوس اطلس
- ۲) کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا / کمربند اطراف اقیانوس آرام / کمربند میانی اقیانوس اطلس
- ۳) کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا / کمربند میانی اقیانوس اطلس / کمربند اطراف اقیانوس آرام
- ۴) کمربند اطراف اقیانوس آرام / کمربند میانی اقیانوس اطلس / کمربند اطراف اقیانوس آرام

۱۱۶- یکی از اقدامات حین وقوع زمین‌لغزش این است که .....

- ۱) روش‌های آبخیزداری اجرا شود و پوشش گیاهی حوضه منطقه مستعد لغزش جهت کاهش تخریب، تقویت گردد
- ۲) استعداد لغزش مجدد ارزیابی شود و منطقه را در صورت تخریب تأسیسات زیربنایی تعمیر کرد
- ۳) به مطالعه خاک‌شناسی و پایداری زمین پرداخت و در راستای ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی تأسیسات اصلی منطقه تلاش کرد
- ۴) به سرعت از مسیر لغزش و جریان گل‌ولای خارج شد و به سازمان‌های امداد و نجات اطلاع داد

۱۱۷- حمل‌ونقل چندوجهی یا چندمنظوره ترکیبی از دو یا چند شیوه مختلف حمل‌ونقل است که در آن .....

- ۱) برای کاهش حجم مسافت‌های نسبتاً دور و نیز بهبود خدمات‌رسانی، ترکیبی از شیوه‌های حمل‌ونقل هوایی و زمینی استفاده می‌شود
- ۲) به جای یک شیوه حمل کالا از مبدأ تا مقصد، از دو یا چند شیوه استفاده می‌شود تا بتوان زمان و هزینه را به خوبی مدیریت کرد
- ۳) حمل‌ونقل زمینی مبنا قرار می‌گیرد و سایر شیوه‌های حمل‌ونقل با توجه به نوع کالا یا مسافت مسافران مورد استفاده قرار می‌گیرند
- ۴) برای جبران خسارت‌های ناشی از مشکلات غیر قابل پیش‌بینی از انواع شیوه‌های حمل‌ونقل بهره می‌برند تا بار و مسافر سلامت و بدون آسیب به مقصد برسند

۱۱۸- عبارت زیر، با کدام یک از عوامل مؤثر در وقوع سیل مرتبط است؟

«معمولاً رودهایی که از دشتهای وسیع عبور می کنند، بر اثر وقوع سیل به سرعت سرریز می شوند.»

- (۱) حجم و مدت بارش، نقش مهمی در افزایش دبی رود و وقوع سیل دارد.
- (۲) شکل حوضه، شیب و تعداد انشعابات آن، رابطه مستقیمی با سیل خیزی رود دارند.
- (۳) نوع ناهمواری حوضه رود و جنس خاک بر احتمال وقوع سیل تأثیر می گذارد.
- (۴) تخریب پوشش گیاهی با کاستن از سرعت نفوذپذیری، احتمال سیل را افزایش می دهد.

۱۱۹- در بین عناصر آب و هوایی، کدام عوامل نقش مهمی در وقوع سیل دارد و دلیل این اهمیت چیست؟

- (۱) وضعیت جغرافیایی و تابش خورشید؛ زیرا مایل بودن تابش خورشید سبب خشکی کم تر دشتهای سیلابی می گردد.
- (۲) کاهش و افزایش ناگهانی دما؛ زیرا سبب پیدایش دشتهای سیلابی در بستر رودخانه ها و دبی می گردد.
- (۳) وزش بادهای موسمی و توده های هوا؛ زیرا حجم این توده ها در فصل های بارش بیشتر بوده و سیل و خرابی به همراه دارند.
- (۴) شدت و مدت بارش؛ زیرا بیشتر سیل ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می شوند.

۱۲۰- کدام عبارت درباره خشکسالی زراعتی درست است؟

- (۱) معمول ترین نوع خشکسالی است و زمانی اتفاق می افتد که میزان بارش در یک منطقه از حد میانگین بارندگی سالانه آن کم تر باشد.
- (۲) این نوع خشکسالی بیشتر در مناطق خشک و نیمه خشک جهان از جمله ایران رخ می دهد که حساس تر و آسیب پذیرتر هستند.
- (۳) این نوع خشکسالی به نیاز آبی گیاهان بستگی دارد و نه ریزش های جوی که در یک منطقه مشخص رخ می دهد.
- (۴) معروف به خشکسالی کم آبی است که بیشتر در مناطق بیابانی ایران رخ می دهد و شدت آن بستگی به میزان بارش یک ساله منطقه دارد.

۱۲۱- چه تعداد از موارد زیر، جزء مهم ترین راهکارهای مورد استفاده در مدیریت خشکسالی محسوب می شود؟

- (الف) تغذیه مصنوعی سفره های آب زیرزمینی
- (ب) حفر چاه های عمیق و نیمه عمیق در مناطق خشک و کم آب
- (ج) ساماندهی شبکه زهکشی سطح توده لغزشی زمین خشک
- (د) پرهیز از کشت محصولات نیازمند به آب زیاد
- (ه) مالچ پاشی بر روی ماسه ها برای تثبیت آن ها و جلوگیری از حرکتشان
- (و) مدیریت آبخیزداری و حفاظت از مراتع و پوشش گیاهی

(۱) دو (۲) سه

(۳) پنج (۴) چهار

۱۲۲- کدام دامنه‌ها استعداد زمین لغزش بیشتری دارند؟

- ۱) دامنه‌هایی که شیب کمی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و ناپیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.
- ۲) دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم کمی از رسوبات فرسایش یافته و پیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.
- ۳) دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و ناپیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.
- ۴) دامنه‌هایی که شیب کمی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و پیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.

۱۲۳- کدام گزینه بیانگر یکی از کاربردهای سنجش از دور برای مطالعه و مقابله با وقوع سیل به عنوان یکی از مخاطرات طبیعی است؟

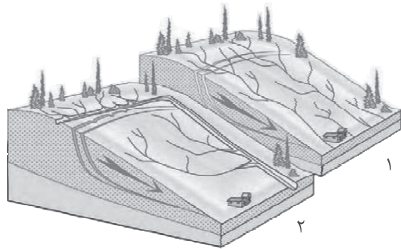
- ۱) تدوین دستورالعمل‌های دقیق برای تعیین حریم فعالیت‌های انسانی و مرز استقرار سکونتگاه‌ها در اطراف رودخانه
- ۲) تعیین میزان و شدت بارش ده روز آینده برای مقاوم‌سازی دامنه‌های دشت‌های سیلابی جهت جلوگیری از وقوع حوادث شدید
- ۳) اندازه‌گیری میزان و حجم آبدهی رودخانه و دبی و نیز بهره‌گیری از سنجنده‌های ماهواره‌ای برای ساخت‌وساز در کنار رودخانه‌ها
- ۴) شناسایی توده‌های هوا پیش از ورود به کشور و ایجاد سامانه‌هایی جهت عکس‌برداری ماهواره‌ای از بستر سیلابی رودخانه در دوره‌های کم‌آبی

۱۲۴- در ارتباط با تصویر زیر، کدام گزینه درست است؟

- ۱) ساکنان بین دو نقطه «الف» و «ب» غروب خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند و منطقه‌ای استوایی دارند.
- ۲) ساکنان بین دو نقطه «الف» و «ب» طلوع خورشید را زودتر از سایر مکان‌ها مشاهده می‌کنند و منطقه‌ای گرم‌تر دارند.
- ۳) ساکنان نقطه «ب» طلوع خورشید را زودتر از سایر مکان‌ها مشاهده می‌کنند و ظهر در آن‌جا زودتر فرا می‌رسد.
- ۴) ساکنان نقطه «الف» طلوع خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند و ظهر در آن‌جا زودتر فرا می‌رسد.

۱۲۵- با توجه به تصویر مقابل، کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) شکل ۱، شبکه زهکشی در سطح یک دامنه مستعد لغزش را نشان می‌دهد.
- ۲) شکل ۲، مربوط به هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال طبیعی است.
- ۳) شکل ۲، شبکه زهکشی در سطح یک دامنه مستعد لغزش را نشان می‌دهد.
- ۴) شکل ۱، مربوط به هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال طبیعی است.

۱۲۶- عامل اصلی موفقیت ارسطو در ارائه تصویر روشن تری از عقل چیست؟

- ۱) اعتقاد او به ذاتی بودن عقل انسان
- ۲) تدوین انواع استدلال در منطق و تبیین کاربردهای آنها
- ۳) تقسیم‌بندی و دسته‌بندی انواع عقل براساس اقسام علم و حکمت
- ۴) توجه توأمان و یکسان او به عقل به عنوان موجود مجرد و قوه استدلال انسان

۱۲۷- کدام مورد را می‌توان به عنوان عبارتی صحیح از نظر «هراکلیتوس» در مورد عقل، به شمار آورد؟

- ۱) وجود وحدتی حقیقی در عالم و جهان
- ۲) عقل صرفاً حقیقتی متعالی است که جهان تجلی آن می‌باشد.
- ۳) عقل مبنای تقسیم‌بندی انواع دانش است.
- ۴) تغییر و تحول دائمی در معنای عقل

۱۲۸- درباره مفهوم عقل نزد فیلسوفان اروپایی، کدام گزینه درست است؟

- ۱) عقل، فقط از طریق علم تجربی می‌تواند به شناخت واقعیت نائل شود.
- ۲) دیوید هیوم با منحصردانستن راه رسیدن به دانش در تجربه، کاملاً از عقل‌گرایان جدا شد.
- ۳) نزاع اصلی در دوره دوم حاکمیت کلیسا بین طرفداران و مخالفان عقل، در محدوده کارآمدی عقل بود.
- ۴) دکارت که یک ریاضی‌دان بود، فقط به بدیهیات عقلی و استدلال‌های عقلی محض، از توانایی‌های عقل توجه داشت.

۱۲۹- کدام گزینه مقایسه درستی از دیدگاه کنت و بیکن درباره عقل محض ارائه می‌دهد؟

- ۱) بیکن عقل محض را پذیرفته بود و به همراهی آن با تجربه تأکید داشت، اما کنت عقل محض را واقع‌نما نمی‌دانست.
- ۲) بیکن عقل محض را محدود به ریاضیات می‌دانست، اما کنت آن را بتی ساخته‌شده به دست فیلسوفان قدیمی می‌دانست.
- ۳) به اعتقاد کنت عقل محض می‌تواند وجود خدا و نفس مجرد را اثبات کند، اما بیکن به کلی آن را نفی می‌کرد.
- ۴) کنت عقل محض را یک امر ذهنی ناتوان در نشان دادن واقعیت می‌دانست و بیکن دوری از آن را امری ضروری می‌دانست.

۱۳۰- انگیزه مشترکی که در هر دو شکل مقابله با عقل در جهان اسلام وجود داشت، چه بود؟

- ۱) شک در اعتبار عقل
- ۲) دغدغه دینی
- ۳) یونانی بودن فلسفه
- ۴) اختلاف نظر فلاسفه

۱۳۱- کدام گزینه برای بیان رابطه عقل فعال با انسان از نظر فارابی مناسب‌تر است؟

- ۱) نیروی برق به نور لامپ
- ۲) خواندن نماز به تعالی روح
- ۳) باران به خیس شدن زمین
- ۴) کتاب‌های تست به موفقیت در کنکور

۱۳۲- رسیدن به درکی از اصل «امتناع اجتماع نقیضین» در کدام مرحله از مراحل تکاملی عقل اتفاق می‌افتد؟

- ۱) عقل هیولانی
- ۲) عقل بالملکه
- ۳) عقل بالمستفاد
- ۴) عقل بالفعل

۱۳۳- کدام گزینه، گزاره درستی را درباره عالم عقول بیان می‌کند؟

- ۱) نسبت میان عالم عقول و عالم طبیعت تباین است و هیچ مصداق مشترکی ندارند.
- ۲) جسم عقول مانند جسم انسان نیست که در قید زمان و مکان باشد.
- ۳) قوه تعقل تمامی انسان‌ها شایستگی رسیدن به تجرد از عالم ماده و طبیعت را دارد.
- ۴) عقل می‌تواند از طریق شناخت غیراستدلالی به عقول، علم پیدا کند.

۱۳۴- کدام تشبیه در رابطه با حیات‌های عقلی، علمی و فلسفی، مطلب درستی را به ذهن متبادر می‌کند؟

- ۱) حیات علمی همچون یک زمین حاصلخیز و رشد گیاهان به منزله رشد و شکوفایی علم در جامعه است.
- ۲) رابطه عقلی و حیات فلسفی مشابه رابطه ماشین و چرخ آن است.
- ۳) حیات عقلی مشابه یک درخت بارور و تنومند است که میوه این درخت حیات فلسفی است.
- ۴) همان‌طور که بخشی از اروپاییان مسیحی هستند، قسمتی از حیات علمی هم، حیات فلسفی است.

- ۱۳۵- بیت «هر آن کوز دانش بَرَد توشه‌ای / جهانی است بنشسته در گوشه‌ای» با کدام گزینه تناسب بیشتری دارد؟
- (۱) از نظر فلسفهٔ مشاء انسان با توسل به حکمت، مستعد رسیدن به سعادت نهایی می‌شود.
  - (۲) انسان یک موجود فطرتاً اجتماعی است که در مدینهٔ فاضله با کسب دانش به سعادت جهان آخرت و دنیا دست می‌یابد.
  - (۳) حکمت مشائی آن است که انسان به واسطهٔ آن به جهانی عقلی مشابه جهان واقعی تبدیل می‌شود.
  - (۴) یکی از زمینه‌های رشد فلسفه در جهان اسلام آن بود که پیامبر (ص) و قرآن مردم را به یادگیری دانش از سایر ملل جهان تشویق می‌کردند.

۱۳۶- کدام گزینه از ویژگی‌های لازم برای ریاست مدینهٔ فاضله نیست؟

- (۱) قراردادستن در زمرهٔ پیامبران الهی
- (۲) برخورداری از تعقل در بالاترین سطح
- (۳) ارتباط و اتصال به فرشتهٔ وحی به صورت مداوم
- (۴) برخورداری از بزرگی روح و عالی‌بودن سرشت

۱۳۷- کدام گزینه نظر ابن سینا در مورد طبیعت را به طریق کامل‌تری به تصویر کشیده است؟

- (۱) طبیعت که کل هستی است دارای هدفی خاص و هم‌چنین تغییر و حرکت است.
- (۲) حرکت هر شیء در طبیعت به سوی خیر و کمال مطلوب خویش، ضروری و واجب است.
- (۳) شرور موجود در طبیعت در حقیقت روی طبیعت تأثیر دارد و به وصول به کمال نهایی کمک می‌کند.
- (۴) روش مطالعهٔ طبیعت محصور به تأمل در رابطهٔ طبیعت با خدا و ماوراءطبیعت می‌شود.

۱۳۸- اگر با توجه به دیدگاه سهرودی، بخواهیم از کلام گوهریار امیر مؤمنان علی (ع) که فرمودند: «زمین از حجت خدا

خالی نمی‌شود.» تعبیری داشته باشیم، کدام گزینه می‌تواند مطلب درستی را بیان کند؟

- (۱) جهان هیچ‌گاه از حکیمی که غرق در تأله بوده و در بحث به استادی رسیده باشد، خالی نمی‌شود.
- (۲) خلیفهٔ الهی امور و حقایق را بی‌واسطه از حق تعالی دریافت می‌کند، چراکه خلافت الهی ضروری است.
- (۳) آن‌کس که در فلسفهٔ استدلالی به کمال رسیده باشد، ریاست تأمهٔ جامعه را در هر زمانی برعهده دارد.
- (۴) تهذیب نفس و شهود، انسان را به مقام خلیفهٔ الهی می‌رساند.

۱۳۹- در کدام گزینه به وجه مشترک طبیعت‌شناسی ابن سینا با علوم طبیعی نوین اشاره شده است؟

- (۱) بررسی ارتباط موجودات طبیعی با مبدأ نهایی آن‌ها
- (۲) مطالعه و تحقیق روی ارتباط میان طبیعت با ماوراءطبیعت
- (۳) کشف روابط موجود میان پدیده‌های طبیعی
- (۴) توجیه شرور ظاهری موجود در طبیعت

۱۴۰- کدام گزینه بیانگر مقایسهٔ کامل‌تری از حکمت اشراق با حکمت مشاء می‌باشد؟

- (۱) هر دو حکمت از وجود بحث می‌کنند، اما حکمت اشراق فقط از روش کشفی و شهودی استفاده می‌کند.
- (۲) حکمت مشاء با فنی استدلالی، فکری و شهودی به بررسی مسئلهٔ وجود می‌پردازد، اما حکمت اشراق به بررسی نورافشانی خداوند می‌پردازد.
- (۳) موضوع مورد بحث هر دو وجود است که حکمت اشراق علاوه بر استفاده از روش استدلالی و عقلی، از کشف و شهود هم استفاده می‌کند.
- (۴) علی‌رغم اشتراک این دو حکمت در روش، موضوع مورد بررسی آن‌ها متفاوت است از آن جهت که حکمت مشاء موضوع فلسفی و حکمت اشراق موضوع عرفانی دارد.

۱۴۱- کدام گزینه بیان درست‌تری از معنای اصل «وحدت حقیقت وجود» بیان می‌کند؟

- (۱) همهٔ موجودات برخوردار از مفهوم وجود هستند.
- (۲) آن چیزی که مفهوم مشترک بین اشیا است، وجود می‌باشد.
- (۳) کثرت در خود مفهوم وحدت‌بخش اشیا قرار دارد.
- (۴) همهٔ موجودات خارجی پرتو چیزی یکسان هستند.

۱۴۲- با توجه به مفهوم اصالت وجود و مقدمات درک آن، کدام بیان درست است؟

- ۱) ذهن انسان به صورت طبیعی حقیقت را وارونه نشان می‌دهد.
- ۲) انتزاعی بودن ماهیت به معنای این است که ماهیت هیچ‌گونه واقعیتی ندارد.
- ۳) امکان دارد وجود و ماهیت هر دو اعتباری و براساس ذهنیات انسان‌ها باشند.
- ۴) چپستی، مفهومی ساخته و پرداخته ذهن آدمی است.

۱۴۳- عرفا برای بیان وحدت وجود به کدام شعر تکیه می‌کردند و کدام مورد را می‌توان نقدی بر این مطلب دانست؟

- ۱) حُسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد/ این همه نقش در آیینۀ اوهام انداخت - تشبیه خدا به موجودی مادی که در آینه قابل مشاهده است، درست نمی‌باشد.
- ۲) این همه عکس می و نقش نگارین که نمود/ یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد - این شعر به اشتراک مفهوم وجود اشاره دارد، نه وحدت وجود.
- ۳) که یکی هست و هیچ نیست جز او/ وحده لا اله الا هو - در مصرع دوم شعر مبتنی بر متون دینی، بیان شده که هیچ معبودی جز خدا نیست، نه این که هیچ موجودی جز او نیست.
- ۴) گرچه برخیزد ز آب بحر، موجی بی‌شمار/ کثرت اندر موج باشد، لیک آبی بیش نیست - این شعر بیشتر از وحدت وجود بیانگر وجودهای مشکک است.

۱۴۴- کدام گزینه با کسانی که گاهی براساس افکار خود تصمیم می‌گیرند و گاهی بیرون از آن، انطباق بیشتری دارد؟

- ۱) در انتخاب پایه نظام فکری خود دچار خطا و اشتباه شده‌اند.
- ۲) می‌توانند بین افکار فلسفی مختلف ارتباط برقرار کنند.
- ۳) به هر حال می‌توان گفت دارای افکار فلسفی هستند.
- ۴) کم‌تر اهل اندیشه‌ورزی هستند و یک نظام فکری مشخص برای خود ندارند.

۱۴۵- کدام گزینه از فعالیت‌های علامه طباطبایی در مورد تدریس فلسفه ناظر بر مسائل روز نمی‌باشد؟

- ۱) تألیف کتب *بداية الحکمة* و *نهاية الحکمة*
- ۲) تألیف کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم
- ۳) تشکیل جلسات نقد ماتریالیسم با حضور طلاب برجسته
- ۴) ارتباط با مراکز دانشگاهی و فرهنگی مثل جلسات با هانری کربن

پاسخ‌نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخبرگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عینا مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملا مکانیزه

- تصحیح کاملا حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثابت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

آزمون هدیه

پایه دوازدهم

۲۷ / اسفند / ۱۴۰۴

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

رشته انسانی

دوم	یازدهم	دوازدهم	مدت پاسخگویی	تا شماره	از شماره	تعداد سؤال	مواد امتحانی
-	-	فصل ۲ (درس ۲) و فصل ۳ صفحه ۶۱ تا ۱۰۴	۳۰ دقیقه	۲۰	۱	۲۰	ریاضی و آمار
-	-	درس ۷ تا ۱۲ و کارگاه تحلیل فصل‌های سوم و چهارم صفحه ۶۷ تا ۱۲۲	۳۰ دقیقه	۵۰	۲۱	۳۰	زبان و ادبیات فارسی
-	-	درس ۶ تا ۱۰ صفحه ۵۴ تا ۱۱۵	۱۵ دقیقه	۶۵	۵۱	۱۵	علوم اجتماعی
-	-	-	-	-	-	-	روان‌شناسی
-	-	درس ۴ و ۵ صفحه ۵۳ تا ۸۳	۲۰ دقیقه	۱۰۰	۸۱	۲۰	زبان عربی
-	-	درس ۷ تا ۱۲ صفحه ۹۲ تا ۱۶۳	۲۰ دقیقه	۱۱۳	۱۰۱	۱۳	تاریخ
-	-	درس ۴ تا ۶ و فنون و مهارت‌های جغرافیایی (۳ و ۲) صفحه ۵۹ تا ۱۱۵		۱۲۵	۱۱۴	۱۲	جغرافیا
-	-	درس ۷ تا ۱۲ صفحه ۵۲ تا ۱۱۱	۲۰ دقیقه	۱۴۵	۱۲۶	۲۰	فلسفه و منطق
-	-	-	-	-	-	-	اقتصاد
-	-	-	۱۳۵ دقیقه	-	-	۱۳۰ سؤال	مجموع

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۵

این آزمون هدیه، برای این طراحی شده که بتونی مباحث نوبت دوم دوازدهم رو که تا این جا طبق برنامه راهبردی جلو بردی، جمع‌بندی کنی. این آزمون آنلاینه و مثل همه آزمون‌هامون، یک کارنامه تحلیلی دقیق هم داره تا بتونی ارزیابی خوبی از دروس پایه تا به این جای مسیر، داشته باشی.

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانیور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دقت‌رجه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و ...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

آزمون آزمائشی خلی سبز

مینا کریمزاده - حبیبہ محبی - مژدہ میرزایی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

الناز علی یاریزاده

سرپرست تولید

نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی
زہرا صفری - الہہ صفری - فاطمہ علی کبری
محیا غنی فرد - زہرا فرہادی مہر - نادرہ ناز آوری
ساعده نمازی

ویراستاران فنی

ندا فخاری
سارا گنجی آزادپور

رسام

صدف امام - مریم حسینزاده
سپیدہ سخائی - الہام سہرابی - طاہرہ صادق نژاد
ماندہ صبری - نیلوفر فرخجستہ - فاطمہ قیاسوند
مہدیہ گل پور - دریا لطفی

صفحه آرایی

در یک دنباله حسابی، جملات هفتم و دهم به ترتیب ۲۳ و ۵۱ هستند. جمله شانزدهم این دنباله کدام است؟

۱) ۱۰۴

۲) ۱۰۵

۳) ۱۰۶

۴) ۱۰۷

مشاوره همیشه استفاده از فرمول‌های ابتدایی دنباله حسابی مناسب نیست؛ بعضی وقت‌ها برای حل سریع‌ترشان لازم است روابط تکمیلی‌شان را بلد باشید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۲

به اختلاف بین شماره جملات دقت کنید.

Hint

درس‌Box

محاسبه a_n با داشتن a_m و d

اختلاف بین جملات n ام و m ام یک دنباله حسابی برابر با $(n - m)d$ است، یعنی:

$$a_n - a_m = (n - m)d$$

$$\text{مثلاً: } a_{25} - a_{21} = (25 - 21)d = 4d \text{ یا } a_{10} - a_7 = (10 - 7)d = 3d$$

تساوی‌های بالا را به شکل‌های دیگری هم می‌توانیم بنویسیم:

• جای $a_{10} - a_7 = 3d$ می‌توانیم بنویسیم $a_{10} = a_7 + 3d$ ؛ یعنی اگر از جمله a_7 ، $3d$ جلوتر برویم به a_{10} می‌رسیم.

• جای $a_{25} - a_{21} = 4d$ می‌توانیم بنویسیم $a_{25} = a_{21} + 4d$ ؛ یعنی اگر از جمله a_{21} ، $4d$ جلوتر برویم به a_{25} می‌رسیم.

گام اول: اختلاف جملات هفتم و دهم برابر با $3d$ است:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$a_7 \quad a_8 \quad a_9 \quad a_{10}$$

$$\quad \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow$$

$$\quad +d \quad +d \quad +d$$

یعنی:

$$a_{10} - a_7 = (10 - 7)d \Rightarrow 51 - 23 = 3d \Rightarrow 28 = 3d \Rightarrow d = \frac{28}{3}$$

گام دوم: اگر از جمله دهم، $6d$ جلو برویم به جمله شانزدهم می‌رسیم:

$$a_{10} \quad a_{11} \quad a_{12} \quad a_{13} \quad a_{14} \quad a_{15} \quad a_{16}$$

$$\quad \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow \quad \uparrow$$

$$\quad +d \quad +d \quad +d \quad +d \quad +d \quad +d$$

یعنی:

$$a_{16} = a_{10} + 6d = 51 + 6 \left(\frac{28}{3} \right) = 51 + 56 = 107$$

۲ در یک دنباله حسابی مجموع هفت جمله اول، دو برابر مجموع پنج جمله بعدی است. جمله چندم این دنباله صفر است؟

- (۱) بیست و یکم
(۲) بیست و دوم
(۳) بیست و سوم
(۴) بیست و چهارم

مشاوره در سؤالاتی که دنبال این هستند که جمله چندم دنباله صفر است، باید به تساوی به فرم $a_1 + md = 0$ برسید و بعد بگویید جمله $m+1$ ام صفر است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۲

جمله وسطی $\times$ تعداد = مجموع تعدادی فرد جمله متوالی

مجموع تعدادی فرد جمله متوالی در دنباله حسابی

اگر تعدادی فرد جمله متوالی را در دنباله حسابی با هم جمع کنیم، حاصل برابر با تعداد جملات ضربدر جمله وسطی می شود:

جمله وسطی $\times$ تعداد = مجموع تعداد فرد متوالی

مثلاً حاصل $a_1 + a_3 + a_5$ که مجموع ۳ جمله متوالی است برابر با حاصل ضرب تعداد (یعنی ۳) در جمله وسط (یعنی a_3) است:

$$a_1 + a_3 + a_5 = 3 \times a_3$$

↓   ↓
تعداد   جمله وسط

چند نمونه دیگر هم ببینید:

$$a_1 + a_3 + a_5 + a_7 + a_9 = 5 a_5$$

↑   ↑
جمله وسط   تعداد

$$a_1 + a_3 + a_5 + a_7 + a_9 + a_{11} + a_{13} = 7 a_7$$

↑   ↑
جمله وسط   تعداد

گام اول:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● مجموع ۷ جمله اول برابر است با:

$$a_1 + a_3 + a_5 + a_7 + a_9 + a_{11} + a_{13} = 7 a_7$$

↑   ↑
جمله وسط   تعداد

● مجموع ۵ جمله بعدی برابر است با:

$$a_3 + a_5 + a_7 + a_9 + a_{11} = 5 a_7$$

↑   ↑
تعداد   جمله وسط

گام دوم: مجموع ۷ جمله اول ۲ برابر مجموع ۵ جمله بعدی است؛ پس:

$$7a_7 = 2(5a_7) \Rightarrow 7a_7 = 10a_7$$

گام سوم: a_7 و a_1 را برحسب a_1 و d باز می کنیم:

$$7(a_1 + 3d) = 10(a_1 + 4d) \Rightarrow 7a_1 + 21d = 10a_1 + 40d \Rightarrow 3a_1 + 19d = 0 \xrightarrow{\div 3} a_1 + 6\frac{1}{3}d = 0$$

گام چهارم: $a_1 + 6\frac{1}{3}d = 0$ همان $a_7 = 0$ است؛ پس:

۳ جملات دنباله $a, \frac{b}{4}, 1-ab, 11, 3-2ab$ جملات متوالی یک دنباله حسابی هستند. کدام $a+b$ است؟

۷ (۴)

۶ (۳)

۵ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۲

اگر سه جمله متوالی یک دنباله حسابی را داشته باشیم، وسطی برابر با میانگین اولی و سومی است.

Hint

درس Box

سه جمله متوالی دنباله حسابی

اگر x, y و z سه جمله متوالی یک دنباله حسابی باشند، با توجه به تعریف اختلاف مشترک دنباله حسابی، باید $y-x$ و $z-y$ هر دو، برابر با d باشند و با هم برابرند:

$$y-x = z-y \Rightarrow 2y = x+z \Rightarrow y = \frac{x+z}{2}$$

یعنی برای سه جمله متوالی دنباله حسابی داریم:

میانگین جمله قبلی و بعدی اش = جمله وسطی

گام اول: سه عدد $1-ab, 11, 3-2ab$ سه جمله متوالی یک دنباله حسابی اند؛ پس وسطی برابر با میانگین اولی و سومی است:

$$11 = \frac{(1-ab) + (3-2ab)}{2} \Rightarrow 11 = \frac{4-3ab}{2} \xrightarrow{\times 2} 22 = 4-3ab \Rightarrow 3ab = -18 \Rightarrow ab = -6$$

گام دوم: با جای گذاری $ab = -6$ ، جملات را می نویسیم:

$$a, \frac{b}{4}, \frac{1-ab}{4}, 11, \frac{3-2ab}{4}$$

گام سوم: از سه جمله $15, 11, 7$ می فهمیم که $d = 4$ است. از $7, 11, 15$ تا 4 تا 4 به عقب می رویم تا $\frac{b}{4}$ و a به دست آیند:

$$a, \frac{b}{4}, 7 \Rightarrow \begin{cases} \frac{b}{4} = 7-4 \Rightarrow \frac{b}{4} = 3 \Rightarrow b = 12 \\ a = 7-4-4 \Rightarrow a = -1 \end{cases}$$

گام چهارم:

$$a+b = -1+12 = 11$$

پاسخ خیلی تشریحی

۴ در یک دنباله حسابی، اختلاف مشترک ۳ و جمله اول ۱۴ است. مجموع جملات هفتم تا بیستم این دنباله کدام است؟

$$۷۳۱ \quad (۲)$$

$$۷۲۱ \quad (۱)$$

$$۷۵۱ \quad (۴)$$

$$۷۴۱ \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۲

جملات ۱۷ تا ۲۰ام، یک دنباله حسابی با جمله اول a_7 و جمله آخر a_{20} را تشکیل می‌دهند. تعداد این جملات هم مهم است!

Hint

درسی Box

مجموع جملات دنباله حسابی

در دنباله حسابی با توجه به داده‌هایی که داریم، مجموع n جمله اول از یکی از روابط زیر به دست می‌آید:

$$(۱) \quad a_1, a_n, n, d \text{ را داریم:}$$

$$S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n) = \frac{n}{2}(\text{جمله آخر} + \text{جمله اول})$$

$$(۲) \quad a_1, n, d \text{ را داریم:}$$

$$S_n = \frac{n}{2}[2a_1 + (n-1)d]$$

گام اول: با داشتن $a_1 = 14$ و $d = 3$ ، جملات هفتم و بیستم را حساب می‌کنیم:

$$a_7 = a_1 + 6d = 14 + 6(3) = 14 + 18 = 32$$

$$a_{20} = a_1 + 19d = 14 + 19(3) = 14 + 57 = 71$$

گام دوم: جملات هفتم تا بیستم، تعدادشان چهارده تا است ($20 - 7 + 1 = 14$).

الان با یک دنباله حسابی ۱۴ جمله‌ای طرفیم که جمله اولش ۳۲ و جمله آخرش ۷۱ است؛ پس:

$$S = \frac{n}{2}(\text{جمله آخر} + \text{جمله اول}) = \frac{14}{2}(32 + 71) = 7 \times 103 = 721$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در دنباله حسابی با جمله عمومی $a_n = (b-2)n^2 + b^2n + c$ ، اگر مجموع بیست جمله اول ۷۰۰ باشد، c کدام است؟

- (۱) -۵   (۲) -۶   (۳) -۷   (۴) -۸

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۲ - درس ۲

در جمله عمومی دنباله حسابی، ضریب n^2 صفر است.

Hint

درس Box

مجموع جملات دنباله حسابی

در دنباله حسابی با توجه به داده‌هایی که داریم، مجموع n جمله اول از یکی از روابط زیر به دست می‌آید:

$$(1) \quad a_1, a_n, n, d \text{ را داریم:}$$

$$S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n) = \frac{n}{2}(\text{جمله آخر} + \text{جمله اول})$$

$$(2) \quad a_1, n, d \text{ را داریم:}$$

$$S_n = \frac{n}{2}[2a_1 + (n-1)d]$$

(۱) جمله عمومی دنباله حسابی به صورت $a_n = bn + c$ است، یعنی یک عبارت درجه یک بر حسب n می‌باشد.

(۲) در جمله عمومی دنباله حسابی، ضریب n همان اختلاف مشترک یا d است.

گام اول: طبق نکته ۱، ضریب n^2 باید صفر باشد:

$$a_n = \underbrace{(b-2)}_{\text{صفر}}n^2 + b^2n + c \Rightarrow b = 2$$

گام دوم: با جای‌گذاری $b = 2$ ، داریم:

$$a_n = (b-2)n^2 + b^2n + c \xrightarrow{b=2} a_n = 4n + c$$

گام سوم: ضریب n ، یعنی ۴، همان d است: $d = 4$

$$a_1 = 4(1) + c = c + 4$$

جمله اول را هم حساب می‌کنیم:

گام چهارم: با داشتن $a_1 = c + 4$ و $d = 4$ ، مجموع ۲۰ جمله اول را می‌نویسیم:

$$S_n = \frac{n}{2}[2a_1 + (n-1)d] \Rightarrow S_{20} = \frac{20}{2}[2(c+4) + 19(4)] = 10[2c + 8 + 76] = 20c + 840$$

گام پنجم: S_{20} برابر با ۷۰۰ است؛ پس:

$$20c + 840 = 700 \Rightarrow 20c = -140 \Rightarrow c = -7$$

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۶ در یک دنباله هندسی، جمله هفتم، چهار برابر جمله سوم است. اگر جمله نهم دنباله ۱۲ باشد، جمله اول کدام است؟

$$۰/۷۵ (۲)$$

$$۰/۵ (۱)$$

$$۱/۵ (۴)$$

$$۱/۲۵ (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۱

نیازی به حساب کردن r نیست. با r^2 کارمان راحت تر جلو می‌رود.

Hint

جمله عمومی دنباله هندسی با جمله اول a_1 و نسبت مشترک r به صورت $a_n = a_1 r^{n-1}$ است.

نکته

گام اول: جمله هفتم، ۴ برابر جمله سوم است؛ پس:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{a_7}{a_3} = 4 \Rightarrow \frac{a_1 r^6}{a_1 r^2} = 4 \Rightarrow r^4 = 4 \xrightarrow{\text{جذر}} r^2 = 2$$

گام دوم: جمله نهم ۱۲ است؛ پس:

$$a_9 = 12 \Rightarrow a_1 r^8 = 12 \Rightarrow a_1 (r^2)^4 = 12 \Rightarrow a_1 (2^4) = 12 \Rightarrow 16a_1 = 12 \Rightarrow a_1 = \frac{12}{16} = \frac{3}{4} = 0/75$$

۷ یک کارگاه تولیدی در ماه اول ۱۲۸۰ قطعه تولید می‌کند و قرار است هر ماه ۵۰ درصد افزایش تولید نسبت به ماه قبل داشته باشد. مجموع تولیدات ۶ ماهه نخست کاری در این کارگاه کدام است؟

- (۱) ۲۴۲۰۰
(۲) ۲۴۶۰۰
(۳) ۲۶۲۰۰
(۴) ۲۶۶۰۰

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبخت: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۱

با یک دنباله هندسی طرف هستید. اول از جمله «هر ماه ۵۰ درصد افزایش تولید نسبت به ماه قبل دارد»، r را به دست آورید.

اگر به عددی به طور متوالی در هر مرحله k درصد اضافه کنیم، اعداد حاصل، تشکیل یک دنباله هندسی با نسبت مشترک

$$r = \frac{100+k}{100} \text{ می‌دهند.}$$

Hint

نکته

دنباله هندسی

درس Box

مثال	توضیح یا رابطه			
$6, 12, 24, 48, \dots$ 	هر جمله از ضرب جمله قبلی اش در یک مقدار ثابت (r) به دست می‌آید. به این مقدار ثابت، «نسبت مشترک» یا «قدرنسبت» می‌گوییم.	تعریف	۱	
$a_n = a_1 r^{n-1}$ $a_{\Delta 2} = a_1 r^{\Delta 2}$	$a_n = a_1 r^{n-1}$	جمله عمومی	۲	
☺	$a_{n+1} = a_n \times r$	$\frac{a_{n+1}}{a_n} = r$	رابطه بازگشتی	۳
$\frac{a_\lambda}{a_\Delta} = r^{(\lambda-\Delta)} = r^r$ $a_\lambda = a_\Delta \times r^r$	$\frac{a_m}{a_n} = r^{m-n}$	نسبت دو جمله	۴	
$a_\Delta \times a_r = a_\epsilon \times a_\gamma = (a_\epsilon)^r$	$n + m = p + q \Rightarrow a_n \times a_m = a_p \times a_q$	رابطه اندیس‌ها	۵	
☺	$x, y, z \Rightarrow y^2 = xz$ واسطه هندسی Z و X	واسطه هندسی سه جمله متوالی	۶	
$a_\Delta \times a_\epsilon \times a_\gamma = (a_\epsilon)^r$ $a_1 \times a_r \times \dots \times a_q = (a_\Delta)^q$	تعداد (جمله وسطی) = حاصل ضرب تعدادی فرد جمله متوالی	حاصل ضرب تعدادی فرد جمله متوالی	۷	
☺	$r^{k+1} = \frac{b}{a}$	درج k واسطه هندسی بین a و b	۸	
$S_{1^\circ} = \frac{a_1(r^{1^\circ} - 1)}{r - 1}$	$S_n = \frac{a_1(r^n - 1)}{r - 1}$ یا $\frac{a_1(1 - r^n)}{1 - r}$ $S_n = \frac{a_n r - a_1}{r - 1}$	مجموع n جمله اول	۹	
$a_\epsilon = S_\epsilon - S_\Delta$	$a_n = S_n - S_{n-1}$	محاسبه a_n از روی S_n	۱۰	

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: قرار است در هر ماه، ۵۰ درصد به تولید ماه قبل اضافه شود، پس تولیدات ماهانه این کارگاه تشکیل یک دنباله هندسی

$$\text{با نسبت مشترک } r = \frac{100 + 50}{100} = \frac{3}{2} \text{ می دهند.}$$

گام دوم: با داشتن $a_1 = 1280$ (تولید ماه اول) و $r = \frac{3}{2}$ ، مقدار S_6 (مجموع تولیدات ۶ ماه نخست) را حساب می کنیم:

$$S_n = \frac{a_1(r^n - 1)}{r - 1} \Rightarrow S_6 = \frac{1280 \left(\left(\frac{3}{2} \right)^6 - 1 \right)}{\frac{3}{2} - 1}$$

$$\Rightarrow S_6 = \frac{1280 \left(\frac{729}{64} - 1 \right)}{\frac{1}{2}} = \frac{1280 \times \frac{665}{64}}{\frac{1}{2}} = 1280 \times \frac{665}{32} = 40 \times 665 = 26600$$

۸ حاصل ضرب ۴ جمله اول دنباله هندسی ...، ۹، ۳ با جمله n ام این دنباله برابر است. n کدام است؟

۱۰ (۴)

۹ (۳)

۷ (۲)

۱۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۱

به الگوی جملات دقت کنید: ...، 3^2 ، 3^1

Hint

در دنباله حسابی یا هندسی (یا هر دنباله دیگری) برای آن که تشخیص دهیم کدام جمله دنباله a_n برابر با ∞ می شود، باید معادله $a_n = \infty$ را حل کنید و n (شماره جمله) را پیدا کنید.

نکته

گام اول: ۴ جمله اول دنباله را می نویسیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$3 \xrightarrow{\times 3} 9 \xrightarrow{\times 3} 27 \xrightarrow{\times 3} 81 \xrightarrow{\text{یا}} 3 \xrightarrow{\times 3} 3^2 \xrightarrow{\times 3} 3^3 \xrightarrow{\times 3} 3^4$$

گام دوم: هر ۴ جمله، توان های عدد ۳ هستند. حاصل ضربشان را به شکل توان دار با پایه ۳ می نویسیم:

$$a_1 \times a_2 \times a_3 \times a_4 = 3^1 \times 3^2 \times 3^3 \times 3^4 = 3^{(1+2+3+4)} = 3^{10}$$

گام سوم: با توجه به جملات دنباله، جمله n ام دنباله به شکل $a_n = 3^n$ است؛ پس 3^{10} ، جمله دهم این دنباله است.تذکر: اگر الگوی جمله عمومی را راحت پیدا نمی کردید، باید a_n را حساب می کردید:

$$a_n = a_1 \times r^{n-1} = 3^1 \times 3^{n-1} = 3^n$$

سپس a_n را برابر با 3^{10} قرار می دادید و n را پیدا می کردید:

$$3^n = 3^{10} \Rightarrow n = 10$$

۹

بین دو عدد $\frac{35}{4}$ و 280 ، چهار عدد مثبت طوری قرار داده‌ایم که اعداد حاصل تشکیل یک دنباله هندسی می‌دهند. مجموع دو عدد وسط کدام است؟

۱۱۵ (۲)

۱۰۵ (۱)

۱۴۰ (۴)

۱۳۰ (۳)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۱

$$\frac{35}{4}, \bigcirc, \bigcirc, \bigcirc, \bigcirc, 280$$

a_1 a_6

این جوری نگاه کنید:

درس‌بوک Box

درج واسطه هندسی

منظور از درج واسطه هندسی بین دو عدد a و b این است که تعدادی عدد بینشان قرار دهیم به طوری که همه این اعداد با هم تشکیل یک دنباله هندسی بدهند:

$$a, \underbrace{\bigcirc, \bigcirc, \dots, \bigcirc}_{\text{واسطه‌های هندسی}}, b$$

اگر بین دو عدد a و b ، به تعداد k واسطه هندسی درج کنیم، نسبت مشترک از رابطه $r^{k+1} = \frac{b}{a}$ به دست می‌آید.

مثلاً اگر بین دو عدد ۳ و ۹۶، چهار واسطه هندسی درج کنیم، آن‌گاه:

$$r^{4+1} = \frac{96}{3} \Rightarrow r^5 = 32 \Rightarrow r^5 = 2^5 \Rightarrow r = 2$$

اعداد را می‌نویسیم:

واسطه‌های هندسی

$$\begin{array}{ccccccc} 3 & 6 & 12 & 24 & 48 & 96 \\ \times 2 & \times 2 & \times 2 & \times 2 & \times 2 & & \end{array}$$

گام اول: مقادیر $a = \frac{35}{4}$ ، $b = 280$ و $k = 4$ را در رابطه $r^{k+1} = \frac{b}{a}$ قرار می‌دهیم:

$$r^{4+1} = \frac{280}{\frac{35}{4}} \Rightarrow r^5 = \frac{280 \times 4}{35} \Rightarrow r^5 = 32 \Rightarrow r^5 = 2^5 \Rightarrow r = 2$$

گام دوم: عدد $\frac{35}{4}$ را به طور متوالی در ۲ ضرب می‌کنیم تا به ۲۸۰ برسیم:

دو جمله وسط

$$\frac{35}{4}, \frac{35}{2}, 35, 70, 140, 280$$

$\times 2 \quad \times 2 \quad \times 2 \quad \times 2 \quad \times 2$

گام سوم: مجموع دو جمله وسط برابر است با:

$$35 + 70 = 105$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۰ در یک دنباله هندسی، جملات دوم و پنجم به ترتیب ۶ و $\frac{16}{9}$ است. مجموع شش جمله اول این دنباله کدام است؟

$$\begin{array}{l} \frac{655}{81} \quad (2) \\ \frac{665}{81} \quad (4) \end{array} \qquad \begin{array}{l} \frac{655}{27} \quad (1) \\ \frac{665}{27} \quad (3) \end{array}$$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳. فصل ۳ - درس ۱

اول r و a_1 را حساب کنید. بعد از فرمول S_n استفاده کنید.

Hint

درسی Box

مجموع جملات دنباله هندسی

در دنباله هندسی با جمله اول a_1 و نسبت مشترک r ، مجموع n جمله اول از یکی از روابط زیر به دست می‌آید:

$$1) S_n = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} \text{ یا } S_n = \frac{a_1(r^n-1)}{r-1}$$

$$2) S_n = \frac{a_1 - ra_n}{1-r}$$

گام اول:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● جمله دوم دنباله برابر با ۶ است:

$$a_2 = 6 \Rightarrow a_1 r = 6$$

● جمله پنجم دنباله برابر با $\frac{16}{9}$ است:

$$a_5 = \frac{16}{9} \Rightarrow a_1 r^4 = \frac{16}{9}$$

گام دوم: طرفین رابطه دوم را به طرفین رابطه اول تقسیم می‌کنیم:

$$\frac{a_1 r^4}{a_1 r} = \frac{\frac{16}{9}}{6} \Rightarrow r^3 = \frac{16}{54} \Rightarrow r^3 = \frac{8}{27} = \frac{2^3}{3^3} \Rightarrow r = \frac{2}{3}$$

گام سوم: با جای‌گذاری $r = \frac{2}{3}$ در $a_1 r = 6$ داریم:

$$a_1 \times \frac{2}{3} = 6 \xrightarrow{\times 3} 2a_1 = 18 \Rightarrow a_1 = 9$$

گام چهارم: مجموع ۶ جمله اول دنباله را حساب می‌کنیم:

$$S_6 = \frac{a_1(1-r^6)}{1-r} = \frac{9(1-(\frac{2}{3})^6)}{1-\frac{2}{3}} = \frac{9(1-\frac{64}{729})}{\frac{1}{3}} = \frac{9 \times \frac{665}{729}}{\frac{1}{3}} = \frac{1}{3} \times \frac{665}{27} = \frac{665}{27}$$

۱۱ ریشه سوم عدد A برابر با $\frac{-3}{2}$ و یکی از ریشه‌های چهارم 0.0625 برابر با B است. حداکثر مقدار $A - B$ چه قدر است؟

$$\frac{-13}{4} \quad (2)$$

$$\frac{-23}{8} \quad (1)$$

$$\frac{-31}{8} \quad (4)$$

$$\frac{-7}{2} \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۲

ریشه سوم A یعنی $\sqrt[3]{A}$ و ریشه‌های چهارم A یعنی $\pm\sqrt[4]{A}$

درس‌Box

ریشه نام اعداد

(۱) اگر $a^n = b$ و n عددی طبیعی باشد، می‌گوییم a ریشه n ام عدد b است. چند مثال:

$\sqrt[3]{8} = 2$	ریشه سوم ۸
$\pm\sqrt{25} = \pm 5$	ریشه‌های دوم ۲۵
$\pm\sqrt[4]{3}$	ریشه‌های چهارم ۳
$\sqrt[5]{-1} = -1$	ریشه پنجم -۱

(۲) ریشه نام عدد a در دو حالت $a \geq 0$ و $a < 0$.

علامت a	ریشه نام (n فرد)	ریشه نام (n زوج)
$a \geq 0$	$\sqrt[n]{a}$	$\pm\sqrt[n]{a}$
$a < 0$	$\sqrt[n]{a}$	ندارد

گام اول: ریشه سوم A برابر با $\frac{-3}{2}$ است؛ پس:

$$\sqrt[3]{A} = \frac{-3}{2} \xrightarrow{\text{توان ۳}} A = \left(\frac{-3}{2}\right)^3 = \frac{-27}{8}$$

گام دوم: ریشه‌های چهارم عدد 0.0625 را حساب می‌کنیم:

$$\pm\sqrt[4]{0.0625} = \pm\sqrt[4]{\frac{625}{10000}} = \pm\sqrt[4]{\frac{5^4}{10^4}} = \pm\frac{5}{10} = \pm\frac{1}{2}$$

پس B یا $\frac{1}{2}$ است یا $-\frac{1}{2}$.

گام سوم: مقدار $A - B$ قرار است حداکثر باشد؛ پس B را منفی در نظر می‌گیریم:

$$A - B = \frac{-27}{8} - \left(-\frac{1}{2}\right) = \frac{-27}{8} + \frac{4}{8} = \frac{-23}{8}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۲ حاصل $\frac{2^{-1}}{81^{-0/25}} + 36^{0/5} - \frac{1}{3} + (0/064)^{-1/3}$ کدام است؟

۷ (۴)

۶ (۳)

۵ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۲

Hint $0/064$ ، 36 و 81 را به صورت عدد توان دار با پایه های 4 ، 6 و 3 بنویسید.

درسی Box

ساده کردن اعداد توان دار (با توان گویا)

برای ساده کردن اعداد توان دار به فرم X^c با فرض این که c عدد کسری باشد، یکی از دو کار زیر را انجام می دهیم:

(۱) اگر X تجزیه پذیر باشد، آن را تجزیه می کنیم: $x = y^a \times z^b \times \dots$

بعد آن را جای X قرار می دهیم: $x^c = (y^a \times z^b \times \dots)^c = y^{ac} \times z^{bc} \times \dots$

مثلاً برای ساده کردن $32^{0/4}$ ، جای 32 می نویسیم 2^5 :

$$(2^5)^{0/4} = 2^{5 \times 0/4} = 2^2 = 4$$

(۲) اگر X تجزیه نمی شد و می خواستیم آن را به صورت رادیکالی بنویسیم، از قانون $x^{m/n} = \sqrt[n]{x^m}$ استفاده می کنیم.

مثلاً جای $5^{2/3}$ می توانیم بنویسیم $\sqrt[3]{5^2}$.

گام اول: هر چهار عبارت را ساده می کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\bullet (0/064)^{-1/3} = \left(\frac{64}{1000}\right)^{-1/3} = \left(\frac{4^3}{10^3}\right)^{-1/3} = \left(\left(\frac{4}{10}\right)^3\right)^{-1/3} = \left(\frac{4}{10}\right)^{3 \times -1/3} = \left(\frac{4}{10}\right)^{-1} = \frac{10}{4} = \frac{5}{2}$$

$$\bullet 36^{0/5} = (6^2)^{0/5} = 6^{(2 \times 0/5)} = 6^1 = 6$$

$$\bullet 2^{-1} = \frac{1}{2}$$

$$\bullet 81^{-0/25} = (3^4)^{-0/25} = 3^{4 \times (-0/25)} = 3^{-1} = \frac{1}{3}$$

گام دوم: مقادیر به دست آمده از گام اول را در عبارت تمان جای گذاری می کنیم:

$$(0/064)^{-1/3} + 36^{0/5} - \frac{2^{-1}}{81^{-0/25}} = \frac{5}{2} + 6 - \frac{1/2}{1/3} = \frac{5}{2} + 6 - \frac{3}{2} = \frac{2}{2} + 6 = 7$$

۱۳ عدد کدام گزینه از اعداد سایر گزینه‌ها بزرگ‌تر است؟

$$\sqrt[6]{64} \quad (2)$$

$$(0/25)^{-1/5} \quad (4)$$

$$(\sqrt[3]{4})^4 \quad (1)$$

$$\sqrt[3]{32} \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۲

همه گزینه‌ها را به صورت ۲ بنویسید. در هر کدام که بزرگ‌تر باشد، جواب است.

Hint

اگر $x > 0$ ، m ، n عددی صحیح و n عددی طبیعی باشد، آن‌گاه: $x^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{x^m}$

نکته

گام اول: همه اعداد را به صورت عددی توان‌دار با پایه ۲ می‌نویسیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$1) (\sqrt[3]{4})^4 = (\sqrt[3]{2^2})^4 = (2^{\frac{2}{3}})^4 = 2^{\frac{8}{3}}$$

$$2) \sqrt[6]{64} = \sqrt[6]{2^6} = 2^{\frac{6}{6}} = 2^1$$

$$3) \sqrt[3]{32} = \sqrt[3]{2^5} = 2^{\frac{5}{3}}$$

$$4) (0/25)^{-1/5} = (\frac{1}{5})^{-1/5} = (5^{-2})^{-1/5} = 5^{(-2) \times (-1/5)} = 5^{\frac{2}{5}}$$

گام دوم: وقتی پایه بزرگ‌تر از ۱ باشد، هر چه توان بزرگ‌تر باشد، حاصل عدد، بزرگ‌تر است.

$$3 > \frac{8}{3} > \frac{5}{3} > 1 \Rightarrow 2^3 > 2^{\frac{8}{3}} > 2^{\frac{5}{3}} > 2^1$$

۱۴

اختلاف ریشه‌های دوم عددی برابر با $\sqrt{2}$ است. ریشه سوم این عدد را به شکل 2^a می‌نویسیم. a کدام است؟

$$\frac{-2}{3} \text{ (۴)} \quad \frac{2}{3} \text{ (۳)} \quad \frac{1}{3} \text{ (۲)} \quad \frac{-1}{3} \text{ (۱)}$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۲

ریشه‌های دوم عدد X برابر با $\pm\sqrt{X}$ هستند.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: عدد مورد نظر را X می‌گیریم. ریشه‌های دومش $\sqrt{X}$ و $-\sqrt{X}$ هستند.اختلاف این دو مقدار، برابر با $\sqrt{2}$ است؛ پس:

$$\sqrt{x} - (-\sqrt{x}) = \sqrt{2} \Rightarrow 2\sqrt{x} = \sqrt{2}$$

گام دوم: طرفین تساوی قبل را به توان ۲ می‌رسانیم:

$$(2\sqrt{x})^2 = (\sqrt{2})^2 \Rightarrow 4x = 2 \Rightarrow x = \frac{2}{4} = \frac{1}{2} = 2^{-1}$$

گام سوم: ریشه سوم 2^{-1} برابر است با:

$$\sqrt[3]{2^{-1}} = 2^{\left(\frac{-1}{3}\right)} \xrightarrow{\text{پس}} a = \frac{-1}{3}$$

۱۵ حاصل $\sqrt[4]{3} \times \sqrt[4]{4}$ با کدام گزینه برابر است؟

$$\sqrt[4]{72} \quad (۲)$$

$$\sqrt[4]{36} \quad (۱)$$

$$\sqrt[4]{108} \quad (۴)$$

$$\sqrt[4]{54} \quad (۳)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار - فصل ۳ - درس ۲

هر دو رادیکال را به فرجه ۶ ببرید.

گام اول: $\sqrt[4]{4}$ ساده می شود:

$$\sqrt[4]{4} = \sqrt[4]{2^2} \xrightarrow[\text{به ۲ ساده می شن}]{\text{توان و فرجه}} \sqrt[2]{2^1} = \sqrt{2}$$

گام دوم: فرجه رادیکالها باید برابر باشد تا بتوانیم آنها را در هم ضرب کنیم.

فرجه یکی ۳ و فرجه دیگری ۲ است. هر دو را به فرجه ۶ می بریم:

$$\bullet \sqrt[4]{3^1} \xrightarrow[\text{ضربدر ۳}]{\text{توان و فرجه}} \sqrt[6]{3^3} = \sqrt[6]{۲۷}$$

$$\bullet \sqrt[4]{2^1} \xrightarrow[\text{ضربدر ۳}]{\text{توان و فرجه}} \sqrt[6]{2^3} = \sqrt[6]{۸}$$

$$\bullet \sqrt[4]{3} \times \sqrt{2} = \sqrt[6]{۳} \times \sqrt[6]{۸} = \sqrt[6]{۲۴}$$

گام سوم: حالا که فرجهها یکسان شد، ضرب می کنیم:

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۶ در مقایسه نمودار دو تابع $f(x) = 3^x$ و $g(x) = (\frac{1}{3})^x$ کدام گزینه صحیح است؟

(۱) نمودار تابع f همواره بالای نمودار g است.

(۲) نمودار تابع f همواره پایین نمودار g است.

(۳) در قسمت منفی محور x ها، نمودار تابع f بالای نمودار g و در قسمت مثبت محور x ها، نمودار f ، پایین نمودار g قرار می‌گیرد.

(۴) در قسمت منفی محور x ها، نمودار تابع f پایین نمودار g و در قسمت مثبت محور x ها، نمودار f ، بالای نمودار g قرار می‌گیرد.

پاسخ: گزینه ۴

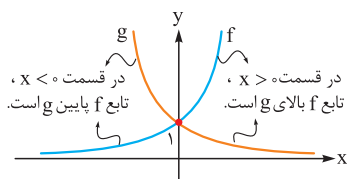
زیرمبست: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۳

درس‌Box

نمودار تابع نمایی $y = a^x$

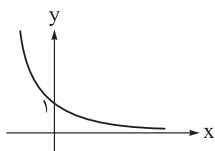
$0 < a < 1$	$a > 1$	
		نمودار
کاهشی	افزایشی	افزایشی یا کاهشی
$\mathbb{R}$		دامنه
$\mathbb{R}^+$		برد

نمودار تابع $f(x) = 3^x$ و $g(x) = (\frac{1}{3})^x$ را در یک دستگاه می‌کشیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۷ اگر نمودار تابع $y = (2a - 1)^x$ به صورت زیر باشد، حدود a کدام است؟

۱) $0 < a < 1$

۲) $1 < a < 2$

۳) $0 < a < \frac{1}{2}$

۴) $\frac{1}{2} < a < 1$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۳

چون نمودار کاهشی است، پس باید $2a - 1$ بین صفر و ۱ باشد.

نمودار تابع $y = (2a - 1)^x$ به صورت کاهشی رسم شده؛ پس $2a - 1$ باید بین صفر و ۱ باشد:

$$0 < 2a - 1 < 1 \xrightarrow{+1} 1 < 2a < 2 \xrightarrow{\div 2} \frac{1}{2} < a < 1$$

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در تابع نمایی $f(x) = 14 - 2^{ax+b}$ ، اگر $f(0) = -3f(\frac{-1}{2}) = 6$ باشد، مقدار جزء صحیح $f(\frac{1}{4})$ کدام است؟

۸ (۴)

۷ (۳)

۶ (۲)

۵ (۱)

مشاوره این سؤال، مشابه سؤال ۲۰ کنکور دی ماه طرح شده است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: تساوی $f(0) = -3f(\frac{-1}{2}) = 6$ را به دو تساوی ساده تبدیل می‌کنیم:

$$1) f(0) = 6$$

$$2) -3f(\frac{-1}{2}) = 6 \Rightarrow f(\frac{-1}{2}) = -2$$

گام دوم: تساوی (۱) را بررسی می‌کنیم:

$$f(x) = 14 - 2^{ax+b} \xrightarrow{x=0} \underbrace{f(0)}_6 = 14 - 2^b \Rightarrow 6 = 14 - 2^b \Rightarrow 2^b = 8 \Rightarrow b = 3$$

گام سوم: تساوی (۲) را بررسی می‌کنیم:

$$f(x) = 14 - 2^{ax+3} \xrightarrow{x=\frac{-1}{2}} \underbrace{f(\frac{-1}{2})}_{-2} = 14 - 2^{\frac{-a}{2}+3} \Rightarrow -2 = 14 - 2^{\frac{-a}{2}+3}$$

$$\Rightarrow 2^{\frac{-a}{2}+3} = 16 \Rightarrow 2^{\frac{-a}{2}+3} = 2^4 \Rightarrow \frac{-a}{2} + 3 = 4 \Rightarrow \frac{-a}{2} = 1 \Rightarrow a = -2$$

گام چهارم: با جای گذاری $a = -2$ و $b = 3$ ، ضابطه f به صورت $f(x) = 14 - 2^{-2x+3}$ درمی‌آید.

گام پنجم: جزء صحیح ۸ و خرده‌ای برابر با ۸ است.

$$f(\frac{1}{4}) = 14 - 2^{-2(\frac{1}{4})+3} = 14 - 2^{\frac{5}{2}} = 14 - \sqrt{2^5} = 14 - \sqrt{32} = 14 - \sqrt{32} = 8 \text{ و خرده‌ای } 5$$

گام پنجم: جزء صحیح ۸ و خرده‌ای برابر با ۸ است.

تابع $f(x) = 2^{ax+b} - 3$ ، خط $3y + 14x = 39$ را در نقاطی به طول صفر و ۳ قطع می‌کند. مقدار $f\left(\frac{b}{a}\right)$ کدام است؟ ۱۹

۶۱ (۲)

۵۰۹ (۱)

۲۵۳ (۴)

۱۲۵ (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۳

Hint

مختصات نقاطی به طول ۰ و ۳ را روی خط پیدا کنید. این نقاط باید روی f هم باشند.گام اول: نقاطی به طول ۰ و $x = 3$ روی خط $3y + 14x = 39$ را پیدا می‌کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\bullet \quad 3y + 14x = 39 \xrightarrow{x=0} 3y + 0 = 39 \Rightarrow y = 13 \xrightarrow{\text{نقطه}} A(0, 13)$$

$$\bullet \quad 3y + 14x = 39 \xrightarrow{x=3} 3y + 42 = 39 \Rightarrow 3y = -3 \Rightarrow y = -1 \xrightarrow{\text{نقطه}} B(3, -1)$$

گام دوم: نقاط A و B باید روی تابع نمایی $y = 2^{ax+b} - 3$ هم باشند؛ پس:

$$\bullet \quad y = 2^{ax+b} - 3 \xrightarrow{A(0, 13)} 13 = 2^{a(0)+b} - 3 \Rightarrow 16 = 2^b \Rightarrow b = 4$$

$$\bullet \quad y = 2^{ax+b} - 3 \xrightarrow{\substack{B(3, -1) \\ b=4}} -1 = 2^{3a+4} - 3 \Rightarrow 2 = 2^{3a+4} \Rightarrow 3a+4=1 \Rightarrow 3a=-3 \Rightarrow a=-1$$

گام سوم: با جای‌گذاری $a = -1$ و $b = 4$ ، ضابطه f به صورت $f(x) = 2^{-x+4} - 3$ می‌شود و داریم:

$$f\left(\frac{b}{a}\right) = f\left(\frac{4}{-1}\right) = f(-4) = 2^{-(-4)+4} - 3 = 2^8 - 3 = 256 - 3 = 253$$

۲۰

جمعیت شهری با نرخ سالانه ۱۰ درصد در حال افزایش است. اگر جمعیت فعلی آن ۳,۰۰۰,۰۰۰ باشد، جمعیت آن در

۳ سال بعد چه قدر است؟

۳۹۰۰۰۰۰ (۲)

۳۸۲۵۰۰۰ (۱)

۳۹۹۳۰۰۰ (۴)

۳۸۷۶۰۰۰ (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ - فصل ۳ - درس ۳

در مسائل رشد نمایی از رابطه مقابل استفاده می‌کنیم:

$$f(t) = c(1+r)^t$$

$f(t)$: مقدار بعد از t سال
 c : مقدار اولیه
 r : نرخ افزایش
 t : سال

گام اول: اطلاعات سؤال را می‌نویسیم: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

$$\begin{cases} r = \frac{10}{100} = 0.1 \\ c = 3000000 \\ t = 3 \end{cases}$$

گام دوم: جمعیت بعد از ۳ سال برابر است با:

$$f(t) = c(1+r)^t \Rightarrow f(3) = 3000000 \times (1/1)^3 = 3000000 \times 1 / 331 = 3,993,000$$

۲۱

اطلاعات ذکر شده در عبارتهای زیر به ترتیب مربوط به شخصیت‌های کدام گزینه است؟

الف) او در قصیده به سبک ناصر خسرو، به روانی و لطافت سعدی شعر می‌سراید. اوج سخن او در قطعات اوست که در آنها به شیوه انوری و سنایی توجه دارد.

ب) بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان، کهن‌گرایی، به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ از ویژگی‌های شعر اوست.

ج) بیت زیر مطلع یکی از غزل‌های اوست:

«باز امشب ای ستاره تابان نیامدی باز ای سپیده شب هجران نیامدی»

(۱) مهدی اخوان ثالث، نیما یوشیج، شهریار

(۲) پروین اعتصامی، مهدی اخوان ثالث، نیما یوشیج

(۳) مهدی اخوان ثالث، پروین اعتصامی، نیما یوشیج

(۴) پروین اعتصامی، مهدی اخوان ثالث، شهریار

مشاوره این‌که اطلاعات مربوط به یک شاعر یا نویسنده در سؤال بیاید و نام او خواسته شود، بی‌سابقه نیست؛ اما ارائه اطلاعات مربوط به چند شاعر یا نویسنده و خواستن نام آنها با رعایت ترتیب، رسیدن به پاسخ را راحت‌تر می‌کند؛ البته به شرطی که با نام آن‌هایی که به خاطر دارید، رد گزینه کنید.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

کافی است بدانید که «زبان حماسی» و «کهن‌گرایی» از ویژگی‌های شعر اخوان است (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) یا بدانید که اوج سخن پروین اعتصامی در قطعه است، نه اخوان ثالث (رد گزینه‌های (۱) و (۳)) و با توجه به مضمون بیت ذکر شده در عبارت «ج» تشخیص دهید که سروده شهریار است، نه نیما (رد گزینه‌های (۲) و (۳)).

با توجه به اطلاعاتی که درباره شاعران به خاطر دارید، رد گزینه کنید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

همه موارد درباره نثر دوره معاصر درست است، به جز .....

- (۱) از مضامین آن دعوت به اخلاقیات استکبارستیزی، مبارزه با بی‌عدالتی اجتماعی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار است.
- (۲) قالب‌ها و ساختارهای داستانی متنوع مثل سفرنامه، خاطره، داستان‌های کوتاه و بلند، نثر تحقیقی و رمان و ... مورد توجه است.
- (۳) ستیز با خرافات، انسان، آموزش و پرورش، روشنفکری، سیاست و استبداد از موضوعات عمده آن است.
- (۴) نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارد. توصیف‌ها عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبیت: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۰

این مورد از ویژگی‌های نثر دوره انقلاب است (به استکبارستیزی، استقبال از شهادت و فرهنگ ایثار دقت کنید). در گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) به ویژگی‌های نثر دوره معاصر (دوره پیش از انقلاب) اشاره شده است. استکبارستیزی، فرهنگ شهادت و ایثار از مضامین برجسته و خاص دوره انقلاب است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۲۳ با اطلاعات داده شده در کدام گزینه، جدول زیر به ترتیب «الف»، «ب» و «ج» به درستی تکمیل می شود؟

نام اثر	نام نویسنده	ویژگی اثر
«الف»	محمدباقر میرزا خسروی	نخستین رمان تاریخی
تهران مخوف	«ب»	نخستین رمان اجتماعی
جعفرخان از فرنگ برگشته	حسن مقدم	«ج»

- (۱) شمس الدین و قمر - مرتضی مشفق کاظمی - مجموعه داستان کوتاه
 (۲) شمس و طغرا - مرتضی مشفق کاظمی - نخستین نمایش نامه معاصر
 (۳) شمس الدین و قمر - زین العابدین مراغه‌ای - مجموعه داستان کوتاه
 (۴) شمس و طغرا - زین العابدین مراغه‌ای - نخستین نمایش نامه معاصر

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبیت: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

با یکی از مواردی که از درستی آن مطمئن هستیم، رد گزینه می کنیم. مثلاً می دانیم که «تهران مخوف» را مشفق کاظمی نوشته است؛ پس گزینه های (۳) و (۴) رد می شوند. از طرفی می دانیم که «جعفرخان از فرنگ برگشته» نمایش نامه است، نه داستان کوتاه؛ پس گزینه (۱) نیز حذف می شود. در نتیجه، نخستین رمان تاریخی اثر محمدباقر میرزا خسروی است که «شمس و طغرا» نام دارد. هم چنین نخستین رمان اجتماعی را مشفق کاظمی با عنوان «تهران مخوف» نوشت و نخستین نمایش نامه معاصر نیز با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» از حسن مقدم است.

مشاوره این تیپ از تست های تاریخ ادبیات بدیع و تازه است. شما در هر ردیف می بایست با توجه به گزینه ها قسمت خالی جدول را کامل کنید؛ بنابراین می توان گفت به نسبت سؤال ساده ای است و فقط کمی دقت می خواهد. این تست را هم به روش رد گزینه به راحتی می توانید پاسخ دهید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام آثار همگی مربوط به «دوره معاصر تا انقلاب اسلامی» است؟

- (۱) شوهر آهو خانم - تهران مخوف - مدار صفر درجه - ارزیابی شتابزده
- (۲) آخر شاهنامه - افسانه - خسی در میقات - شهری چون بهشت
- (۳) مدیر مدرسه - بدوک - سگ ولگرد - سووشون
- (۴) دهکده پرمال - همسایه‌ها - تنگسیر - صدای سبز

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): «مدار صفر درجه» از احمد محمود مربوط به دوره انقلاب اسلامی است (رد گزینه (۱)).
- گزینه (۲): همه آثار مربوط به دوره پیش از انقلاب - که در کتاب درسی معاصر تا انقلاب نامیده شده - است.
- گزینه (۳): «بدوک» نام فیلمنامه‌ای از سید مهدی شجاعی از نویسندگان دوره انقلاب اسلامی است (رد گزینه (۳)).
- گزینه (۴): «صدای سبز» نام مجموعه شعری از علی موسوی گرمارودی از شاعران دوره انقلاب است (رد گزینه (۴)).

۲۵

کدام عبارت در خصوص شعر یا نثر دوره انقلاب اسلامی «درست» است؟

- (۱) احمد محمود، علی محمد افغانی و هوشنگ گلشیری از نویسندگان دوره مقاومت هستند که بعد از بهمن ۱۳۵۷ در ادبیات داستانی فارسی شکل گرفت.
- (۲) روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. در حماسه و عرفان بُعد آسمانی غلبه دارد که نمود آن را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید.
- (۳) بعد از پیروزی انقلاب، قالب‌های سنتی مانند قصیده و غزل رایج شدند و شیوه‌نمایی به‌ویژه در میان جوانان و انقلابیون از رونق افتاد.
- (۴) گروه سوم در ادبیات عصر انقلاب، شاخه جوان بود که کار ادبی خود را در انقلاب آغاز کرد و سلمان هراتی، قیصر امین‌پور، علیرضا قزوه و سید حسن حسینی از آن جمله هستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۷ و ۱۰

کارت‌های Box

در ادبیات داستانی فارسی، دوران مقاومت به دورانی گفته می‌شود که از مبارزات ملی‌شدن صنعت نفت و قیام پانزده خرداد شروع شد. در این دوران مضمون رمان‌ها و داستان‌ها غالباً مبارزه و پایداری است.

اگرچه احمد محمود، علی محمد افغانی و هوشنگ گلشیری از نویسندگان دوره مقاومت‌اند، اما دوران مقاومت در ادبیات داستانی فارسی بعد از خردادماه ۱۳۴۲ شکل گرفت (رد گزینه ۱). هم‌چنین روح حماسه و عرفان در شعر دوره انقلاب آشکار است؛ در حماسه بُعد زمینی غلبه دارد و در عرفان بُعد آسمانی. تلفیق این دو در غزل حماسی انقلاب دیده می‌شود (رد گزینه ۲). قیصر امین‌پور و سید حسن حسینی از جمله شاعران و نویسندگان گروه نخست یعنی جریان کمال‌یافته و پیشکسوت هستند که پس از پیروزی انقلاب، شاخه نیرومندی از ادب انقلاب را ادامه دادند (فقط سلمان هراتی و علیرضا قزوه از گروه سوم‌اند) (رد گزینه ۴).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد بیانگر ویژگی «زبانی» نثر معاصر نیست؟

یعنی کدام گزینه مربوط

به قلمرو «ادبی» یا

«فکری» نثر معاصر است.

۱) ورود بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در نثر داستانی

۲) راه‌یابی شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی و کاسته شدن از واژه‌های عربی

۳) تنوع و گوناگونی قالب‌ها و ساختار داستانی و تنوع زیاد در سبک‌های داستان‌نویسی

۴) حذف بسیاری از افعال و به هم ریختن ساختار نحوی جمله‌ها و کوتاهی جملات

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۰

درسی Box

نثر معاصر، از نظر قالب و ساختار متنوع است؛ یعنی در این دوره آثار منثور در قالب سفرنامه، خاطره، داستان کوتاه، داستان بلند، رمان، نمایش‌نامه، نثر تحقیقی و دانشگاهی و ... نوشته شده‌اند.

فراموش نکنید که «قالب‌ها و ساختارها» چه در شعر و چه در نثر به قلمرو ادبی مربوط می‌شوند.

سایر موارد ذکرشده در گزینه‌ها از ویژگی‌های زبانی نثر معاصر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد بیانگر ویژگی «ادبی» شعر معاصر است؟

- (۱) علاوه بر قالب‌های سنتی، قالب نیمایی و سپید پر کاربرد است.
- (۲) صور خیال، جدید و نو نیستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل هستند.
- (۳) مفاهیم خصوصی، سیاسی و اجتماعی بسیار مورد توجه شاعران قرار گرفته‌اند.
- (۴) ابهام و معنی‌گریزی در شعر معاصر پسندیده نیست و به‌ندرت دیده می‌شود.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۲): برخلاف ویژگی ادبی شعر معاصر آمده است؛ یعنی در این دوره صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند (رد گزینه (۲)).
- گزینه (۳): درباره مفاهیم شعر این دوره سخن می‌گوید؛ پس مربوط به قلمرو فکری شعر معاصر است، نه ادبی (رد گزینه (۳)).
- گزینه (۴): نیز برخلاف ویژگی ادبی شعر معاصر ذکر شده است؛ یعنی ابهام و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر معاصر است.

۲۸ کدام گزینه از نظر تاریخ ادبیات نادرست است؟

- (۱) بعد از خرداد ۴۲ مضمون رمان‌ها و داستان‌ها غالباً مبارزه و پایداری است و از ویژگی‌های نثر این دوره روی آوردن به داستان کوتاه است.
- (۲) پس از وقایع کودتای ۲۸ مرداد نوعی سرخوردگی و یأس در میان روشنفکران و شعرا پیدا شد و جریان سمبولیسم اجتماعی یا شعر نو حماسی رواج یافت.
- (۳) افرادی مانند شمس کسمایی، ابوالقاسم لاهوتی، جعفر خامنه‌ای و در نهایت نیما یوشیج تلاش‌هایی در تغییر شعر فارسی از نظر قالب و محتوا داشتند.
- (۴) «ارزیابی شتابزده» مجموعه مقاله‌های جلال آل احمد است، مشهورترین اثرش داستان کوتاه «مدیر مدرسه» است و اولین داستانش با عنوان «زیارت» در مجله سخن چاپ شد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

در این گزینه «مدیر مدرسه» داستان کوتاه دانسته شده که غلط است. این اثر از جلال آل احمد داستان بلند محسوب می‌شود، نه کوتاه. سایر موارد ذکر شده در گزینه‌ها درست است.

مشاوره در تست‌های «درست / نادرست» باید گزینه‌ها را با دقت و با ریزبینی خاصی ارزیابی کنید. مواردی مثل «سال‌ها، نام شاعران یا نویسندگان، نام آثار، نوع یا سبک آثار یا هر نکته‌ای که مربوط به معرفی آن‌ها باشد، مثبت یا منفی بودن افعال در هر گزینه و ...» باید به دقت بررسی شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه هر دو آرایه «ایهام» و «حسن تعلیل» به کار رفته است؟

(۱) گشاده نرگس رعنا ز حسرت، آب از چشم	نهاده لاله ز سودا، به جان و دل، صد داغ
(۲) در منزلت ز خنده اگر گریه بیش نیست	بالتر از دهن ز چه دادند جای چشم؟
(۳) بی‌رفیقان آب‌خوردن می‌دهد خجلت ثمر	خضر را از دیده‌ها شرمندگی پوشیده است
(۴) تا جان بود از مهر رخس برنکنم دل	گر میر نهد بندم و گر پیر دهد پند

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این بیت «سودا» به دو معنی قابل قبول است: (۱) سیاه (۲) عشق (معنی اول مصراع دوم: لاله از سیاهی، درون خود صد داغ نهاده است. معنی دوم مصراع دوم: لاله به‌خاطر عشق، صد داغ بر دل خود نهاده است.) پس ایهام دارد. هم‌چنین در این بیت، شاعر دلیل نشستن شبنم بر گل نرگس را «حسرت او» و دلیل سیاهی درون گل لاله را «عشق او» می‌داند؛ پس حسن تعلیل هم دارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در این بیت دلیلی شاعرانه برای قرارگرفتن چشم بالاتر از دهان ذکر شده است (منزلت گریه نسبت به خنده)، اما این بیت ایهام ندارد.

گزینه (۳): در این بیت ایهام وجود ندارد، اما دلیل پنهان‌شدن خضر از نظرها، شرمندگی او دانسته شده است؛ یعنی حسن تعلیل دارد.

گزینه (۴): در این گزینه «مهر» در دو معنی پذیرفتنی است: (۱) خورشید (تشبیه رخ معشوق به خورشید) (۲) محبت؛ اما حسن تعلیل دیده نمی‌شود.

۳۰. کدام بیت «فاقد» حسن تعلیل است؟

- (۱) نیست ممکن، نکند صحبت نیکان تأثیر
 (۲) اگر کلام نه از آسمان فرود آید
 (۳) پایهٔ عزت، بلندی گیرد از افتادگی
 (۴) ز انقلاب جهان بی‌بران نمی‌لرزند

مشاوره مراقب واژه‌های منفی در صورت سؤال باشید؛ واژه‌هایی مثل «فاقد، نادرست، نیست، ندارد، عدم و ...»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

در این گزینه علتی واقعی و منطقی ذکر شده است، نه علتی شاعرانه و تخیلی. شاعر می‌گوید کسانی که از دنیا بی‌بهره‌اند و ثروت و مادیات چندانی ندارند از تحولات و دگرگونی‌های جهان در امان‌اند، همان‌طور که کسی درختان بی‌ثمر را نمی‌تکاند. بررسی حسن تعلیل در سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دلیل شاعرانه برای بخارشدن شبنم: هم‌نشینی با گل موجب به کمال و عزت رسیدن شبنم شده است.

گزینهٔ (۲): دلیل شاعرانه برای پایین‌بودن سر قلم هنگام نوشتن: ارزش والای کلام و سجدهٔ قلم بر سخن

گزینهٔ (۳): دلیل غیرواقعی و شاعرانه برای بلندی و عزت آفتاب: فروتنی و جبهه‌سایبی (پیشانی بر خاک نهادن)

(احتمالاً منظور شاعر از جبهه‌سایبی و فروتنی آفتاب پایین‌آمدن هنگام طلوع و غروب است.)

برای رسیدن به «حسن تعلیل» دو شرط را در نظر داشته باشید که اگر یکی از آن‌ها نباشد، حسن تعلیل پدید نمی‌آید:

(۱) وجود دلیل و علت در بیت یا عبارت

(۲) شاعرانه‌بودن دلیل (خیالی، غیرواقعی یا زیبا بودن دلیل)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در همهٔ گزینه‌ها به جز ..... هر دو آرایهٔ «حس آمیزی» و «اسلوب معادله» به کار رفته است.

بوی یوسف را ز پیراهن شنیدن مشکل است	(۱) هر چه جز معشوق باشد پردهٔ بیگانگی است
با سنگ سروکار بود شیشه‌گری را	(۲) سختی رسد از چرخ به نازک‌سخنان بیش
بادۀ گلگون ندارد بهتر از مینا نقاب	(۳) معنی رنگین به نازک‌دل رساند خویش را
می‌خورد چون آب شیرین ریگ آب تلخ را	(۴) عاشق حیران چه می‌داند عتاب و لطف چیست

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

گزینه‌ای را که «حس آمیزی» ندارد بیابید.

پاسخ خیلی تشریحی

در این گزینه، مصراع دوم مصداقی است برای مصراع اول (اسلوب معادله) اما «حس آمیزی» در بیت دیده نمی‌شود، زیرا نسبت‌دادن تلخی و شیرینی به آب، نسبتی درست و واقعی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): حس آمیزی: شنیدن بو/ اسلوب معادله: دو مصراع استقلال دستوری دارند و مصراع دوم مصداق و معادلی است برای مصراع اول.

گزینهٔ (۲): حس آمیزی: نازکی سخن/ اسلوب معادله: نازک‌سخنان سختی بیشتری می‌بینند، همان‌طور که شیشه‌گر بیشتر با سنگ سروکار دارد.

گزینهٔ (۳): حس آمیزی: معنی رنگین/ معانی خوب و رنگین به دل نازک‌دلان می‌رسد، همان‌طور که بادۀ گلگون، نقاب و محافظی بهتر از شیشه ندارد.

حس آمیزی زمانی پدید می‌آید که دو حسن ظاهری (یا یک حس درونی و یک حس ظاهری) به هم آمیخته شوند؛ یا یک حس به پدیده‌ای نسبت داده شود که با آن تناسب ندارد (مثل شنیدن «برای بو» یا دیدن «برای صدا»، اما زمانی که یک حسی به پدیدهٔ متناسب با آن نسبت داده شود، حس آمیزی پدید نمی‌آید.

در کدام ابیات آرایه‌های «حسن تعلیل و حس آمیزی» وجود دارد؛ ولی «اسلوب معادله و ایهام» دیده نمی‌شود؟

از سر پر مغز گردد پسته خندان در لباس
گرگ می‌آید به خواب اکثر شبان خفته را
شمع در فانوس از گستاخی پروانه است
که روی صبح به خون شسته شکر خند است
تا شنیدم بوی یوسف از گریبان سخن

(۲) الف - ج

(۴) د - ه

الف) تا نگردد عیش شیرینش ز چشم شور تلخ
ب) مرگ بر ارباب غفلت تلخ‌تر از زندگی است
ج) از نگاه خیره‌چشمان پردگی گشته است حسن
د) مخور فریب شکر خند عیش چون طفلان
ه) دیده‌ام چون پیر کنعان شد سفید از انتظار

(۱) ب - ه

(۳) الف - د

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

ابیات را براساس داشتن یا نداشتن آرایه‌های ذکرشده بررسی می‌کنیم.

الف) این بیت متناسب با خواست سؤال است؛ یعنی «حسن تعلیل و حس آمیزی» دارد اما اسلوب معادله و ایهام ندارد.

حسن تعلیل: شاعر دلیل وجود پیوسته سبز و نرم پسته را «پنهان کردن خنده از ترس چشم‌زخم دیگران» دانسته است.

حس آمیزی: عیش شیرین - چشم شور - عیش تلخ

ب) حسن تعلیل ندارد (رد گزینه ۱) / حس آمیزی: تلخی مرگ / اسلوب معادله دارد (دو مصراع مستقل و معادل یکدیگرند) / ایهام ندارد.

ج) حسن تعلیل: دلیل قراردادن شمع در فانوس (شمعدان) محفوظماندن از گستاخی پروانه است. / حس آمیزی ندارد (رد گزینه ۲) / اسلوب معادله دارد. / ایهام ندارد.

د) حسن تعلیل: دلیل سرخی صبح، خونین‌بودن چهره آن است. / حس آمیزی: شکر خند / اسلوب معادله و ایهام ندارد (همان ویژگی‌های خواسته‌شده در صورت سؤال را دارد).

ه) حسن تعلیل ندارد (رد گزینه ۴) / حس آمیزی: شنیدن بو / اسلوب معادله و ایهام ندارد.

در صورت سؤال چهار آرایه ذکر شده است که شما می‌توانید با آرایه‌ای که مسلط‌تر و راحت‌ترید رد گزینه کنید، اما باید کاملاً حواستان به مثبت یا منفی بودن دو بخشی سؤال و آرایه‌ای که انتخاب کرده‌اید باشد؛ یعنی اگر مثلاً با «اسلوب معادله» رد گزینه می‌کنید، ابیاتی که دارای این آرایه‌اند، رد می‌شوند و اگر با حس آمیزی رد گزینه می‌کنید ابیاتی که فاقد آن‌اند.

(۱) در بیت «ه» بیان دلیل برای سپیدشدن چشم حسن تعلیل نیست، زیرا نابیناشدن و سپیدی چشم به خاطر انتظار زیاد واقعی است، نه تخیلی و شاعرانه.

(۲) در بیت «د»، وجود حرف ربط «که» در آغاز مصراع دوم، استقلال دستوری دو مصراع را از بین برده و آن‌ها را وابسته کرده است.

مشاوره دقت در خوانش صورت سؤال و توجه کامل به آن، بخش بزرگی از موفقیت در کنکور است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

نکته

در ابیات زیر، به ترتیب، کدام آرایه‌ها یافت می‌شود؟

چنین که زلف تو بر آفتاب می‌گردد
خدنگ آه من از آسمان گذر می‌کرد
قیمت گوهر چه داند هر که نابینا بود؟
چون تیغ کشد مه‌رت گردون سپر اندازد

(الف) عجب نباشد اگر شد سیاه و سودایی
(ب) کمان ابروی آن مه، چو یاد می‌کردم
(ج) تنگ‌چشمان را نیاید روی زیبا در نظر
(د) چون تیر زند چشمت سیاره هدف گردد

- (۱) ایهام تناسب - اغراق - حسن تعلیل - اسلوب معادله
(۲) حسن تعلیل - اغراق - اسلوب معادله - ایهام تناسب
(۳) ایهام تناسب - حسن تعلیل - اسلوب معادله - اغراق
(۴) حسن تعلیل - اغراق - ایهام تناسب - اسلوب معادله

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبوست: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت «الف» با ایهام تناسب و حسن تعلیل رد نمی‌شود؛ بنابراین سراغ بیت «ب» می‌رویم. این بیت، حسن تعلیل ندارد و گزینه (۳) حذف می‌شود.

در بیت «ج» آرایه‌های حسن تعلیل و ایهام تناسب وجود ندارد؛ در نتیجه گزینه‌های (۱) و (۴) نیز حذف می‌شوند. بررسی آرایه‌ها مطابق گزینه (۲):

در بیت «الف»، دلیل سیاه و سودایی شدن زلف محبوب، گشتن آن بر گرد آفتاب چهره دانسته شده است ← حسن تعلیل.
در بیت «ب»، گذر کردن آه از آسمان، بزرگ‌نمایی است ← اغراق.

در بیت «ج»، دو مصراع استقلال دستوری دارند و مصراع دوم، معادل و مصداقی برای مصراع اول است ← اسلوب معادله.

در بیت «د»، «تیر» در معنی ابزار جنگی قابل قبول است؛ اما در معنی سیاره تیر (عُطَارِد) با سیاره و مهر و گردون تناسب دارد ← ایهام تناسب.

۳۴ به ترتیب، در کدام دو بیت «ایهام تناسب» و در کدام دو بیت «ایهام» وجود دارد؟

شد سیل محو در بحر، از پیش پا ندیدن
چشم خودبینی ندارم، روی خودرایم نیست
چون من از خویش برفتم، دل بیگانه بسوخت
دوربینی صفت عاقل دوراندیش است
خون می‌رود از دل چو نمک‌خورده کبابی

(۲) «ب» و «الف» - «ج» و «د»

(۴) «ه» و «ب» - «د» و «ب»

الف) در عشق پیش‌بینی، سنگ‌ره وصال است
ب) تا مصوّر گشت در چشم خیال روی دوست
ج) آشنایی نه غریب است که دلسوز من است
د) عاشق اندیشه دوری نتواند کردن
ه) از خنده شیرین نمکدان دهانت

(۱) «ب» و «ج» - «د» و «الف»

(۳) «ج» و «ب» - «ه» و «د»

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۹

ابیات را از نظر داشتن ایهام تناسب و ایهام بررسی و رد گزینه می‌کنیم:

الف) واژه «پیش‌بینی» در دو معنی پذیرفتنی است: (۱) آینده‌نگری (۲) پیش پا را دیدن؛ پس ایهام دارد. ایهام تناسب در این بیت دیده نمی‌شود (رد گزینه ۲).

ب) واژه «روی» در مصراع دوم این بیت ایهام تناسب دارد: (۱) امکان، توانایی (معنی پذیرفتنی) (۲) چهره (مورد نظر شاعر نیست، اما با «روی» در مصراع اول و «چشم» در مصراع دوم تناسب می‌سازد). در این بیت «ایهام» دیده نمی‌شود (رد گزینه ۴).

ج) در این بیت «غریب» در معنی «شگفت و عجیب» به کار رفته است، اما در معنی «دور از یار و یاور» با آشنا و بیگانه تناسب دارد؛ پس ایهام تناسب می‌سازد نه ایهام. هم‌چنین واژه «خویش» در معنی «خود» پذیرفتنی است اما در معنی «قوم و خویش» با «آشنا» تناسب دارد.

د) واژه «دوراندیش» در این بیت در دو معنی پذیرفتنی است: (۱) عاقبت‌نگر (۲) کسی که به دوری می‌اندیشد.

ه) در این گزینه واژه «شیرین» در معنی «دلنشین و دل‌انگیز» به کار رفته است، اما در معنی «طعم شیرین» با «نمک» و «نمکدان» به نوعی تناسب دارد؛ پس ایهام تناسب می‌سازد، نه ایهام (رد گزینه ۳).

مشاوره ساختار این تست به گونه‌ای است که ابتدا باید دنبال ابیاتی باشید که ایهام تناسب دارند و سپس به دنبال ابیاتی که «ایهام» دارند. برای درک بهتر ایهام و ایهام تناسب بهتر است جدولی از واژه‌های پرکاربرد ایهام‌ساز در کنکور تهیه نمایید و به خاطر بسپارید، چون تا زمانی که معنای مختلف واژه‌ها را ندانید، متوجه ایهامی که می‌سازند نخواهید شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه‌های «ایهام - تناسب - حسن تعلیل - حس آمیزی - اسلوب معادله» از بالا به پایین مرتب کنیم، کدام گزینه درست است؟

چهره برگ خزان، زرد از جدایی می‌شود
ای گل، این چاک گریبان تو بی چیزی نیست
کی بود باز که شوری به جهان درفکنم
نشاید گفت جز ضحاک جادو
که طفل شوخ، دست خالی از بستان نمی‌آید

(۲) د - ب - ه - الف - ج

(۴) ج - ب - ه - د - الف

الف) رشته پیوند یاران را بریدن سهل نیست
ب) دوش، باد از سر کویش به گلستان بگذشت
ج) شعر من با مدد ساز تو آوازی داشت
د) لب خندان شیرین منقش را
ه) بر آن رخسار نازک از نگاه تند می‌لرزم

(۱) ج - الف - ب - ه - د

(۳) د - ج - ب - ه - الف

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رد گزینه را با یکی از آرایه‌ها آغاز می‌کنیم، مثلاً با «حسن تعلیل»: برای حسن تعلیل ابیات «ب» و «ه» پیشنهاد شده‌اند. در بیت «ب» دلیل شکوفایی گل «گذر باد از کوی معشوق و آوردن بوی او به گلستان» دانسته شده که دلیلی شاعرانه و خیال‌انگیز است (حسن تعلیل)، اما در بیت «ه» حسن تعلیل وجود ندارد (رد گزینه‌های (۲) و (۴)). با اسلوب معادله نیز گزینه (۱) رد می‌شود، زیرا بیت «د» اسلوب معادله ندارد.

بررسی آرایه‌ها طبق گزینه (۳):

در بیت «د»، واژه «ضحاک» ایهام دارد: (۱) خندان (۲) ضحاک ستمگر جادوپرست

در بیت «ج»، واژه «شور» در معنی «هیجان» به کار رفته است، اما در معنای «یکی از هفت دستگاه موسیقی ایرانی» که در این جا پذیرفتنی نیست با «ساز و آواز» تناسب دارد و ایهام تناسب را پدید می‌آورد.

در بیت «ه»، «نگاه تند» حس آمیزی است و بیت «الف» نیز اسلوب معادله دارد، زیرا هر دو مصراع استقلال دستوری دارند و مصراع دوم مثال و معادلی است برای مفهوم ذکر شده در مصراع اول: جداشدن از یاران آسان نیست، برگ هم به خاطر جداشدن از شاخه‌ها زرد و پژمرده می‌شود.

آرایه‌های «تشبیه، ایهام، لَف و نشر و مجاز» به ترتیب، در کدام ابیات آمده است؟ **۳۶**

الف) به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل
ب) هر کس که سرو گفت قدت را به راستی
ج) باغ و صحرا اگر از روضه رضوان بابی است
د) دام دل صاحب نظرانت خم گیسوست

لطیفه‌های عجب زیر دام و دانسه توست
او را معین است که همت بلند نیست
بی تو ما را هوس باغ و سر صحرا نیست
و آن خال بناگوش مگر دانسه دام است

۲) د - ب - الف - ج

۱) ج - الف - د - ب

۴) ج - ب - د - الف

۳) د - ج - الف - ب

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس‌های ۶ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با یکی از آرایه‌ها که برجسته‌تر است و به آن تسلط داریم، رد گزینه را آغاز می‌کنیم. در بیت «د» لَف و نشر دیده نمی‌شود (رد گزینه‌های (۱) و (۴)). گزینه‌های باقی‌مانده در لَف و نشر و تشبیه یکسان‌اند؛ پس با «ایهام» گزینه‌های (۲) و (۳) را بررسی می‌کنیم. در بیت «ب» واژه «به راستی» در دو معنی پذیرفتنی است و ایهام می‌سازد: (۱) در راست بودن [آقامت یار] (۲) در حقیقت؛ اما در بیت «ج» واژه‌ای که ایهام بسازد، دیده نمی‌شود (رد گزینه (۳)).

بررسی سایر ابیات طبق گزینه (۲):

در بیت «د» گیسوی یار به «دام» و خال بناگوش او به «دانه دام» تشبیه شده است. در بیت «الف» بین «خال و خط» و «دام و دانه» لَف و نشر مرتب برقرار است. در بیت «ج» نیز «سر» مجاز از «اراده و قصد» است.

نام «بحر» کدام مصراع در مقابل آن، درست آمده است؟ **۳۸**

- (۱) مرا رخسار او باید چه سود از ماه و پروینم (هزج مسدس محذوف)
- (۲) گرچه بی سامان نماید کار ما سهلش مبین (رمل مثنی سالم)
- (۳) چه سازم به خاری که در دل نشیند (مقارب مثنی محذوف)
- (۴) آن کیست کز روی کرم با ما وفاداری کند (رجز مثنی سالم)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن این مصراع از چهار بار تکرار «مستفعلن» (رجز مثنی) به وجود آمده است و هیچ هجایی از این وزن حذف نشده و سالم است؛ یعنی رجز مثنی سالم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): وزن این مصراع از چهار بار تکرار «مفاعیلن» ساخته شده است، پس هزج مثنی است نه هزج مسدس. هم‌چنین هجایی پایانی آن محذوف نیست، بلکه سالم است (رد گزینه (۱)).

گزینه (۲): هجای آخر «فاعلاتن» در این مصراع حذف شده و به صورت «فاعلن» (— ل —) آمده است؛ یعنی بحر رمل مثنی محذوف (رد گزینه (۲)).

گزینه (۳): این مصراع در بحر «مقارب مثنی سالم» سروده شده است، زیرا هجای پایانی «فعولن» در رکن پایانی حذف نشده و سالم است.

نام بحرها را به خاطر بسپارید. ابتدا نام هر وزن را با «أفاعیل» (وزن‌واژه‌ها) آن وزن مطابقت دهید و در صورتی که درست بود و گزینه رد نشد، با تعداد رکن‌ها رد گزینه کنید. اگر باز هم درست بود، سالم یا محذوف بودن آن را چک کرده، رد گزینه نمایید.

اگرچه در این تست «مصراع‌ها» مورد سؤال قرار گرفته‌اند، ما برای یافتن نام بحر هر کدام «بیت» را در نظر می‌گیریم و مثلاً چهار رکن یک مصراع را با در نظر گرفتن کل بیت، «مثنی» (هشت رکنی) و سه رکن را «مسدس» (شش رکنی) و دو رکن را مربع (چهار رکنی) می‌نامیم.

تیزبازی

نکته

وزن عروضی کدام سروده در مقابل آن نادرست است؟ **۳۹**

- (۱) خشک آمد کشتگاه من / در جوار کشت همسایه (فاعلاتن فاعلاتن فع / فاعلاتن فاعلاتن فع)
 (۲) سحرهنگام کاین مرغ طلایی / نهان کرده است پرهای زرافشان (مفاعیلن مفاعیلن فعولن / مفاعیلن مفاعیلن فعولن)
 (۳) او در این دشت بزرگ / چشمه کوچک بی نامی بود (فاعلاتن فعلن / فاعلاتن فاعلاتن فعلن)
 (۴) هر لحظه رنگی تازه دارد / خواند به خویش (مستفعلن مستفعلن فع / مستفعلن فع)

مشاوره روش سمعی را تمرین کنید و به ذوق موسیقایی خود اعتماد نمایید. به روش سمعی بکشید بلافاصله بعد از خوانش هر بیت وزن آن را بگویید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

وزن عروضی این سروده نادرست آمده که درست آن به صورت زیر است:

چش	م	ی	کو	چ	ک	بی	نا	می	بود
-	U	<u>U</u>	-	U	U	-	-	-	-
فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فعلن

او	د	رین	دش	ت	ب	زرگ
-	U	-	-	U	U	<u>U</u>
فاعلاتن			فعلن			

✓ پاسخ خیلی تشریحی

۴۰

کدام گزینه در بحر «هزج» سروده شده است؟

یعنی وزن کدام بیت، تکرار «مفاعیلن» است.

- (۱) حرام است خواب / بر آرم تن زردگون زین مفاک / بغمم بغزیدنی هولناک
 (۲) در نخستین ساعت شب / در اتاق چوبیش تنها، زن چینی / در سرش اندیشه‌های هولناکی دور می‌گیرد، می‌اندیشد
 (۳) بر سر قایقش اندیشه‌کنان / قایق‌بان / دائماً می‌زند از رنج سفر بر سر دریا فریاد
 (۴) تو را من چشم در راهم / شباهنگام / که می‌گیرند در شاخ «تلاجن» سایه‌ها رنگ سیاهی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبشت: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

وزن این بیت تکرار «مفاعیلن» است که بحر هزج نامیده می‌شود:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تُ	رَا	مَنْ	چِشَم	م	دَر	رَا	هَم
U	-	-	-	U	-	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن			

شَ	بَا	هِن	گام
U	-	-	~~U~~
مفاعیلن			

ک	مِ	گِی	رَتن	دَر	شَاخ	تَ	لَا	جَن	سَا	ی	هَا	زَن	گِ	سِ	یَا	هِی
U	-	-	U	-	~~U~~	U	-	-	U	U	-	-	~~U~~	U	-	-
مفاعیلن				مفاعیلن				مفاعیلن				فَعولن				

نکته: هجای «گام» چون در پایان مصراع دوم قرار گرفته، بلند در نظر گرفته می‌شود. توجه داشته باشید که مصراع دوم این گزینه، در کل، یک رکن است. در وزن نیمایی، این موضوع، یعنی کوتاه و بلند شدن مصراع‌ها طبیعی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این بیت در بحر «متقارب» یعنی وزن «فعولن» سروده شده است.

گزینه (۲): این بیت در بحر «رمل» سروده شده است؛ یعنی ارکان «فاعلاتن».

گزینه (۳): این بیت نیز در بحر «رمل» است یعنی «فاعلاتن» (فاعلاتن صورت تغییر یافته فاعلاتن است).

تیزبازی: برای صرفه‌جویی در زمان کافی است تنها وزن مصراع اول از هر سروده را بیابید و بحر آن را مشخص نمایید. در این صورت اگر به روش سماعی وزن را یافته باشید، زمان بیشتری را صرفه‌جویی کرده‌اید.

وزن کدام مصراع، در مقابل آن نادرست است؟ **۴۱**

- (۱) صدای هوش گیاهان به گوش می‌آمد (مفاعلاتن فاعلاتن مفاعلاتن فعلن)
- (۲) روز خاموش است، آرام است (فاعلاتن فاعلاتن فع)
- (۳) در فرودست انگار، کمتری می‌خورد آب (فاعلاتن فعلن، فاعلاتن فعلن)
- (۴) تنه تاریکی، تبر نقره نور (فاعلاتن فعلن، فاعلاتن فعلن)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

وزن این مصراع «فاعلاتن فعلن، فاعلاتن فعلن» است:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

نور	رِ یِ	تَ بَ رِ نُقْ	ری کی	تا	نِ یِ
—	U U	— ~~U~~ U U	— —	— ~~U~~ U U	— U U
		فاعلاتن	فعلن		فاعلاتن

وزن سایر مصراع‌ها در مقابل آن‌ها درست ذکر شده است.

۴۲

در کدام بیت، اختیار وزنی «قلب» وجود دارد؟

- (۱) داروی مشتاق چیست زهر ز دست نگار
 (۲) هر که دل آرام دید از دلش آرام رفت
 (۳) هر که تو را نیک‌خواه نیکویی او را دلیل
 (۴) روز بهار است خیز تا به تماشا رویم

مرهم عشاق چیست زخم ز بازوی دوست
 چشم ندارد خلاص هر که در این دام رفت
 هر که تو را بدسگال ندامت او را ندیم
 تکیه بر ایام نیست تا دگر آید بهار

در کدام بیت، تبدیل مفتعلن (- U U -) به مفاعِلن (- U - U) یا بالعکس آن دیده می‌شود؟

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۸

در مصراع دوم در این گزینه، رکن سوم به جای «مفتعلن» (- U U -) «مفاعِلن» (- U - U) آمده است؛ یعنی هجای اول و دوم آن قلب (جابه‌جا) شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هَر	کِ	تُ	رَا	نِیک	خَاه	نِی	کُو	یِی	اَو	رَا	دَ	لِیل
-	U	U	-	-	U	-	~~U~~	~~U~~	-	-	U	~~U~~
هَر	کِ	تُ	رَا	بَد	سِی	گَال	دَا	مَ	تُو	رَا	نَ	دِیم
-	U	U	-	-	U	~~U~~	U	U	-	-	U	~~U~~
مفتعلن			فاعلن			مفتعلن (مفاعِلن)			فاعلن			

(در رکن سوم مصراع اول، دوبار اختیار زبانی کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند وجود دارد.)

در سایر گزینه‌ها وزن «مفتعلن فاعِلن مفتعلن فاعِلن» بدون قلب (جابه‌جایی هجاهای کوتاه و بلند) آمده است.

۴۳

نام وزن چند بیت از ابیات زیر نادرست است؟

- الف) چرخ را آرامگاه عافیت پنداشتم
ب) نه بوی گل، نه رنگ لاله از جامی برد ما را
ج) برازنده تاج و تخت و کلاه
د) بزرگان جهان چون بند گردن
- آشيان کردم تصوّر، خانه صیاد را (رمل مسدس محذوف)
به گلشن لذت ترک تماشا می برد ما را (رجز مثنی سالم)
خدیو جوان بخت عباس شاه (مقارب مثنی محذوف)
تو چون یاقوت سرخ اندر میانه (هزج مسدس محذوف)
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

نام وزن دو بیت نادرست آمده است. بیت «الف» که چهار رکن دارد و «مثنی» نامیده می شود، نه «مسدس». و بیت «ب» که در آن «مفاعیلن» است و نام بحر آن باید «هزج» می آمد؛ نه «رجز» (مفاعیلن = هزج). بررسی وزن و بحر ابیات:

(الف)

چَـرْ	خ	رَا	آ	رَا	م	گَا	ه	عَا	فِـ	یَـتْ	پِـنْ	دَا	ش	تَم
آ	شِ	یَا	گَر	دَم	تْ	صَو	وَرْ	خَا	نِ	یِ	صِی	یَا	د	رَا
—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—
فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلاتن			فاعلن = رمل مثنی محذوف		

(ب)

نَ	بُو	یِ	گُلْ	نَ	رَن	گِ	لَا	لِ	آز	جَا	مِی	بَ	رَد	مَا	رَا
بِ	گُلْ	شَن	لِذْ	دَ	تِ	تَرْ	کِ	تْ	مَا	شَا	مِی	بَ	رَد	مَا	رَا
—	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—
مفاعیلن			مفاعیلن			مفاعیلن			مفاعیلن			مفاعیلن = هزج مثنی سالم			

(ج)

بَ	خَ	رَا	رَن	دِ	یِ	تَا	جَ	تَ	تَخْ	تْ	کُ	لَا	
خَ	دِی	وِ	جَ	وَا	وَا	بَخْ	تَ	عَبْ	عَبْ	بَا	سَ	شَا	
—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	—	U	—	
فاعولن			فاعولن			فاعولن			فاعولن			فعل = مقارب مثنی محذوف	

(د)

بُ	رُرْ	گَا	نِ	جَ	هَانِ	چُنْ	بِنْ	دِ	گَرْ	دَن	
تْ	چُنْ	یَا	قَو	تِ	سُرْ	خَنْ	دَرْ	مِ	یَا	نِ	
—	—	—	—	U	—	—	—	U	—	—	
مفاعیلن			مفاعیلن			مفاعیلن			مفاعی (فاعولن) = هزج مسدس محذوف		

توجه در هر چهار بیت، هجاها را با توجه به اختیارات زبانی و به صورت نهایی نوشته ایم.

به روش سمعی وزن هر بیت را بیابید و مقابل آن بنویسید. با توجه به این واژه‌ها نام بحر هر کدام را بنویسید. اگر هر بیت شش (هر مصرع، سه) پایه آوایی داشته باشد «مسدس» و اگر هشت (هر مصرع، چهار) پایه داشته باشد، «مثنی» نامیده می شود. اگر آخرین پایه آوایی تکرار پایه‌های قبل بود، «سالم» و اگر از پایان آن یک هجا حذف شده بود «محذوف» نامیده می شود.

به این ترتیب رد گزینه کنید تا به پاسخ برسید.

تیزبازی

۴۴ در کدام بیت، سه نوع «اختیار وزنی» به کار رفته است؟

- (۱) خوبرویان جفاپیشه وفا نیز کنند
 (۲) نفسی وقتِ بهارم هوسِ صحرا بود
 (۳) منم این بی تو که پروای تماشا دارم
 (۴) گر به رخسارِ چو ماهت صنما می‌نگرم
- به کسان درد فرستند و دوا نیز کنند
 با رفیقی دو که دایم نتوان تنها بود
 کافرَم گر دِل باغ و سرِ صحرا دارم
 به حقیقت، اثر لطف خدا می‌نگرم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این گزینه علاوه بر «فاعلاتن» در رکن اول مصراع دوم که به جای «فاعلاتن» آمده است، «ابدال» (فعلن ← فعلن) و «بلندبودن هجای پایانی» نیز دیده می‌شود:

ن	فَ	سِ	وَقْ	تِ	بِ	ها	رَمَ	ةَ	وَ	سِ	صَح	را	بود
با	رَ	فِی	قِی	دُ	کِی	دا	یَمَ	نَ	تَ	وان	تَن	ها	بود
—	U	—	—	—	U	—	—	U	U	—	—	—	—
U	U	—	—	U	U	—	—	—	—	—	—	—	—
فاعلاتن (فاعلاتن)				فاعلاتن				فعلن (فعلن)					

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «فاعلاتن به جای فاعلاتن» در مصراع اول / «بلندبودن هجای پایانی» در هر دو مصراع.

گزینه (۳): «فاعلاتن به جای فاعلاتن» در مصراع دوم / «ابدال» (کاربرد فعلن به جای فعلن در رکن پایانی مصراع‌ها).

گزینه (۴): «فاعلاتن به جای فاعلاتن» در رکن آغازین مصراع اول.

همه گزینیه‌ها به جز گزینۀ ..... با بیت زیر ارتباط معنایی دارد.

۴۵

«از آن مرد دانا دهان دوخته است که بیند که شمع از زبان سوخته است»
 (۱) در فتنه بستن دهان بستن است که گیتی به نیک و بد آبستن است
 (۲) خاموشی پیشه کن کز نطق، آفت‌هاست سالک را جرس دائم زبان با رهزنانِ کاروان دارد
 (۳) در گفتن عیبِ دگران بسته‌دهان باش وز خوبی خود، عیب‌نمای دگران باش
 (۴) زبان، بسیار سر بر باد داده است زبان را سر عدوی خانه‌زاد است

همه گزینیه‌ها «خاموشی و سکوت» را توصیه کرده‌اند، به جز .....

پاسخ: گزینۀ ۳

زیرمبدا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

در این گزینه به «نگفتن عیب دیگران و پرهیز از عیب‌جویی» توصیه شده است، اما در صورت سؤال و گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) «خاموشی و سکوت» توصیه شده است.

در گزینۀ (۴) «زبان» دشمن سر و جان آدمی دانسته شده است و شاعر به طور ضمنی مخاطب خود را دعوت به سکوت و خاموشی کرده است.

از ظاهربینی و قضاوت عجولانه بپرهیزید، به خصوص در مورد سؤالات قرابت معنایی.

دهان دوختن، دهان بستن، خاموشی و بسته‌دهان بودن به ترتیب در صورت سؤال و گزینه‌های (۱) تا (۴) دیده می‌شود اما در گزینۀ (۴) نیست، با این حال گزینۀ (۴) با صورت سؤال هم‌مفهوم است و گزینۀ (۳) نیست؛ پس زوایای پنهان هر جمله و بیت را در نظر بگیرید
 گزینۀ (۳) فقط درباره گفتن عیب دیگران می‌گوید بسته‌دهان باش).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

همهٔ ابیات زیر، به جز گزینهٔ ..... بر مفهومی یکسان دلالت دارند.

۴۶

(۱) به رستهٔ هنر و کارخانهٔ دانش	متاع‌هاست، بیاتا شویم بازرگان
(۲) چو بگرویم به کرباس خود، چه غم داریم	که حلهٔ حلب ارزان شده‌ست یا که گران
(۳) چه زن، چه مرد، کسی شد بزرگ و کامروا	که داشت میوه‌ای از باغ علم در دامان
(۴) چو آب و رنگ فضیلت به چهره نیست چه سود	ز رنگ جامهٔ زربفت و زیور رخشان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبش: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۷

در این گزینه شاعر از «اتکا به داشته‌های خود» سخن می‌گوید، در حالی که سایر ابیات مفهوم «توصیه به علم‌آموزی» دارند. معنی بیت گزینهٔ (۲): وقتی در زندگی خود غرق شویم، دیگر نگران نیستیم که لباس‌های زیبا، چه قیمتی دارند؟

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۴۷

مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) هر که تیغ ستم کشد بیرون
 (۲) مکافات بد گر کنی نیکوی
 (۳) بد کاشتن و نیک درودن ناید
 (۴) به جان از بدی ایمن آن است و بس
- فلکش هم بدان بریزد خون
 به گیتی درون داستانی شوی
 زیرا که همه کشته درودن باید
 که نیکی کند بد نخواهد به کس

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبنا: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۲

مفهوم این گزینه «توصیه به نیکویی کردن حتی در برابر بدیها» است. شاعر می‌گوید: «اگر بدی را با نیکویی پاسخ‌گویی، در جهان مشهور خواهی شد».

مفهوم مشترک سایر گزینه‌ها: هر کسی نتیجه اعمال خود را می‌بیند (هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- ۴۸ همهٔ ابیات با «پرستش به مستی است در کیش مهر / برون اند زین جرگه هشیارها» تناسب دارند، به جز .....
کاین در به روی مردم فرزانه بسته است	۱) صائب حضور اگر طلبی ترک عقل کن
ورای مدرسه و قال و قیل مسئله بود	۲) مباحثی که در آن مجلس جنون می‌رفت
فرمان عقل بردن عشقم نمی‌گذارد	۳) سودای عشق پختن عقم نمی‌پسندد
عقدۀ دل را گشاد از جنبش ابروی اوست	۴) یک سر ناخن ندارد عقل این‌جا اختیار

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۹

مفهوم این بیت ناسازگاری عقل و عشق است. شاعر می‌گوید که عقل، اجازهٔ عاشقی به او نمی‌دهد و عشق، اجازهٔ اطاعت از عقل را، اما مفهوم سایر گزینه‌ها همچون بیت سؤال راه‌نداشتن عقل به درگاه عشق و برتری عشق است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۴۹ مفهوم کدام بیت با بیت زیر یکسان است؟

«همیشه تا برآید ماه و خورشید
 (۱) وصل دایم می‌کند افسرده صائب شوق را
 (۲) از هجر و وصل نیست گشایش دل مرا
 (۳) همان زهر شکایت از لبم در وصل می‌ریزد
 (۴) مگر در این شب دیرانتظار عاشق کش
 مرا باشد به وصل یار، اُمید»
 صحبت دریا خوش و دوری ز دریا هم خوش است
 چون گوهر است قسمت من از دو سو گره
 شکر شیرین نمی‌سازد مذاق طفل بدخو را
 به وعده‌های وصال تو زنده دارندم

یعنی مفهوم «امید وصال یار» در کدام بیت دیده می‌شود؟

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۱۱

مفهوم مشترک این بیت با بیت سؤال « امیدواری عاشق به وصال معشوق » است.
 مفهوم سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): فراق نیز همانند وصال برای دوام عشق لازم و مطلوب است. / دوری و دوستی
 گزینه (۲): مشکل عشق نه با فراق حل می‌شود، نه با وصال / درد بی‌درمان عشق
 گزینه (۳): حتی وصال یار موجب رضایت خاطر عاشق نمی‌شود. / گله از یار

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۵۰

مفهوم بیت کدام گزینه با بقیه متناسب نیست؟

یعنی مفهوم متفاوت را پیدا کنید.

- (۱) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار
 (۲) این مدعیان در طلبش بی‌خبرانند
 (۳) دردم نهفته به ز طیبیان مدعی
 (۴) چو وفا نبود در گل چو رهی نیست سوی گل
- که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند
 کان را که خبر شد خبری باز نیامد
 باشد که از خزانه غییم دوا کنند
 همه بر توست تو گل که عمادی و عمیدی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبیت: علوم و فنون ادبی دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در ابیات ۱، ۳ و ۴ مفهوم «تو گل بر خدا» و «روی گرداندن از مدعیان دروغین» دیده می‌شود؛ اما مفهوم گزینه (۲) «رازداری عاشقانه» در برابر «ادعاهای دروغین مدعیان عشق» است (مدعیان عشق از معشوق ازلی بی‌خبرند و بویی از عشق نبرده‌اند، و گرنه مثل عاشقان راستین اسرار عشق را نگه می‌داشتند و فاش نمی‌کردند).

تیزبازی

گزینه‌های (۱) و (۲) دو مفهوم متفاوت دارند؛ پس حتماً یکی از این دو بیت، مفهوم متفاوت با سایر ابیات دارد و پاسخ سؤال است. با خواندن گزینه (۳)، جواب به دست می‌آید و دیگر نیازی به خواندن گزینه (۴) نیست.

- در رابطه با ابزارهای اعمال قدرت، عبارات کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ ابزارهای تشویقی، تنبیهی و اقناعی صحیح می‌باشد؟
- (۱) امروزه تشویق کم‌تر از ابزار تنبیهی مورد استفاده قرار می‌گیرد. - امروزه منحصرأ در کنترل دولتهاست. - سازمان خویشاوندی بیشتری دارد.
  - (۲) پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود آگاهی دارد. - امروزه شخصیت با قدرت تنبیهی قرابت بیشتری دارد. - در مواردی محاسبهٔ سود و زیان انجام نمی‌شود.
  - (۳) قدرت تشویقی قرابت زیادی با مالکیت دارد. - پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود آگاهی دارد. - با تغییر در نگرش افراد تابع قدرت اعمال می‌شود.
  - (۴) تعهد اجتماعی موجب پیروی فرد از خواست دیگری می‌شود. - شامل خصلت‌های جسمانی و فکری می‌شود. - تبعیت و پیروی، نشانهٔ کار درست است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶

درس‌Box

- (۱) ابزار تنبیهی - مانند زور و خشونت
امروزه قدرت تنبیهی عمدتاً منحصر و متمرکز در دست دولتهاست که از طریق قانون و پیمودن مراحل قانونی اعمال می‌شود.
- (۲) ابزار تشویقی - مانند ثروت، درآمد و پاداش مالی
وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی این است که در هر دو، پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود آگاه است.

- (۳) ابزار اقناعی - مانند فکر، آموزش و تبلیغ
قدرت اقناعی، با تغییر اعتقاد و نگرش فرد تابع قدرت، اعمال می‌شود.
در قدرت اقناعی، تبعیت و پیروی، نشانهٔ کار درست است؛ به گونه‌ای که پیروی‌کننده، در مواردی متوجه تبعیت و پیروی خود نمی‌شود و محاسبهٔ سود و زیان خود را نمی‌کند.
در ترغیب، تبلیغ و آموزش و تعهد اجتماعی، آنچه فرد، درست، حق و هنجار می‌پندارد، موجب تبعیت او از دیگران می‌شود.

- امروزه از ابزارهای تنبیهی، کم‌تر از ابزارهای تشویقی استفاده می‌شود و از تغییرات ابزارهای اعمال قدرت در گذر زمان - ابزارهای تشویقی، کم‌تر از ابزارهای اقناعی استفاده می‌شود.
نتیجه: از بیشتر به کم‌تر: اقناعی - تشویقی - تنبیهی

بررسی نادرستی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): قدرت تشویقی امروزه بیشتر از قدرت تنبیهی استفاده می‌شود.
گزینهٔ (۲): امروزه شخصیت با قدرت اقناعی قرابت بیشتری دارد.
گزینهٔ (۴): تعهد اجتماعی مربوط به قدرت اقناعی است.

علت هر یک از عبارات زیر در کدام گزینه بیان شده است؟

- فاقد معنا و ارزش شدن ارزش‌های واسطه‌ای
- ضرورت بررسی قدرت‌ها با رویکردی عالمانه و انتقادی
- رواج سیاست‌نامه‌نویسی در گذشته
- انجام فعالیت‌های سیاسی در جهت دستیابی به جامعه خوب

- (۱) تلقی ثروت به عنوان امری خاکستری و خنثی - شرعی و اخلاقی بودن قدرت - وجود سیاست در تمامی اجزای جامعه - ضرورت دستیابی به فضیلت‌های اخلاقی
- (۲) انکار ارزش غایی - شرنبودن ماهیت قدرت - اعمال قدرت در راستای تحقق فضیلت‌های اخلاقی - دستیابی انسان به سعادت و فضیلت در زندگی و جامعه خوب
- (۳) مقایسه عملکرد آن‌ها در دستیابی به سعادت - دستیابی به فضیلت‌های فردی - ارزیابی سیاست با آرمان پیروزی و تسلط - مورد طرد یا نکوهش قرار گرفتن امور سیاسی
- (۴) نگاه‌های واسطه‌ای به قدرت و ثروت - سوگیری افراد در واکنش نسبت به قدرت - تضمین اجرای هرگونه عمل جمعی - داوری عقلانی و علمی نسبت به پدیده‌های سیاسی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

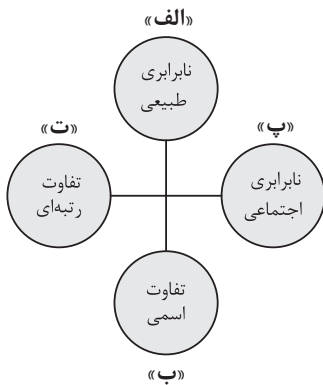
- به هر چیزی که مقدمه و راه رسیدن به ارزش غایی (نهایی) باشد، ارزش واسطه‌ای گفته شود؛ به این معنا که ارزش خود را از ارزش غایی می‌گیرد. وقتی ارزش غایی انکار می‌شود، ارزش‌های واسطه‌ای نیز فاقد معنا و ارزش می‌شوند.
- آشکار است که قدرت نامشروع، غیراخلاقی و غیرقانونی می‌تواند یک فساد و شر اجتماعی باشد؛ ولی خود قدرت به هیچ‌وجه امر شر و پلیدی نیست. از این‌رو همواره باید قدرت‌ها را با رویکردی عالمانه و انتقادی بنگریم تا شرعی، اخلاقی و قانونی بودن آن را دریابیم.
- رواج سیاست‌نامه‌نویسی و سیاست‌نامه‌ها که مجموعه نصیحت‌هایی برای ملوک و پادشاهان بود، شاهد این واقعیت است که در گذشته اعمال قدرت در راستای فضیلت‌های اخلاقی بوده است.

نکته

در ارتباط با معنای سیاست، می‌توان به دو نظر اشاره کرد:

- (۱) سیاست، تدبیر امور، یا همان اداره کردن جامعه است. ← در گذشته، هرگز قدرت، مسئله اول و اصلی سیاست نبوده است، بلکه قدرت، وسیله و ابزاری برای تحقق اهداف و فضیلت‌های اخلاقی قلمداد می‌شده است و سیاستمداران و قدرتمندان نیز حداقل در ظاهر، ناگزیر از توجه به چنین معنایی از سیاست و قدرت بودند. رواج سیاست‌نامه‌نویسی و سیاست‌نامه‌ها که مجموعه نصیحت‌هایی برای ملوک و پادشاهان بود، شاهد این واقعیت است.
  - (۲) سیاست، سازوکار کسب قدرت، حفظ قدرت و افزایش آن است. ← در قرون اخیر و در اندیشه و عمل جهان مدرن، خود قدرت صرف نظر از این‌که وسیله تحقق اهداف و غایات اخلاقی باشد، مستقلاً دارای اهمیت شده است.
- مهم‌ترین هدف ما در زندگی دستیابی به فضیلت‌های فردی و سعادت همگانی است. فضیلت و سعادت در زندگی خوب یا جامعه خوب به دست می‌آید. از این‌رو فعالیت‌های سیاسی باید در جهت دسترسی به جامعه خوب یعنی برای دستیابی به فضیلت و سعادت باشد.

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت نمودار است؟

- تفاوت در قدرت سیاسی
  - تفاوت در توانایی‌های ذهنی
  - تفاوت در جنسیت و زبان
  - تفاوت در میزان درآمد
- (۱) پ - الف - ب - ت
 (۲) ت - ب - ت - پ
 (۳) پ - ت - الف - ب
 (۴) ت - پ - ب - ت

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۷

درس‌Box

افراد از جنبه‌های مختلف با یکدیگر متفاوت‌اند. تفاوت‌ها به چند نوع تقسیم می‌شوند:

تفاوت‌هایی است که افراد را براساس آن نمی‌توان رتبه‌بندی کرد. **تفاوت‌های اسمی**
 مثال: جنسیت، رنگ پوست، زبان و ...

تفاوت‌هایی است که افراد را براساس آن می‌توان رتبه‌بندی کرد. **تفاوت‌های رتبه‌ای**
 مثال: قد، ضریب هوشی، ثروت، تحصیلات و ...

به این تفاوت‌های رتبه‌ای، چون باعث نابرابری میان افراد می‌شوند، نابرابری نیز می‌گویند. تفاوت‌های رتبه‌ای یا نابرابری‌ها نیز به دو دسته تقسیم می‌شوند:

الف) نابرابری‌های اجتماعی: در جامعه ایجاد می‌شوند؛ مثل نابرابری در ثروت و تحصیلات.

ب) نابرابری‌های طبیعی: در جامعه ایجاد نمی‌شوند؛ مانند نابرابری در سن، قد و هوش.

● قدرت سیاسی از جمله تفاوت‌هایی است که می‌توان براساس آن، افراد را رتبه‌بندی کرد. **منطقه‌ای که به سری افراد، قدرت سیاسی بیشتری از بقیه دارند دیگه؟! از طرفی این نابرابری در اجتماع ایجاد می‌شود.** (رتبه‌ای، اجتماعی) (پ - ت)

● افراد را می‌توان براساس توانایی‌های ذهنی رتبه‌بندی کرد. این تفاوت‌ها در جامعه ایجاد نمی‌شوند و به طور طبیعی، برخی افراد توانایی‌های ذهنی بیشتری نسبت به بقیه دارند. (رتبه‌ای، طبیعی) (الف - ت)

● تفاوت در جنسیت و زبان، از جمله تفاوت‌های اسمی است. (اسمی) (ب)

● میزان درآمد افراد متفاوت است؛ از سوی دیگر تفاوت در درآمد، در اجتماع ایجاد می‌شود. (رتبه‌ای، اجتماعی) (پ - ت)

درسته که توی نمودار صورت سؤال، قسمت «پ»، بیانگر نابرابری اجتماعی؛ اما حواست باشد که قسمت «ت» هم مربوط به تفاوت رتبه‌ایه! پس قسمت اول همه گزینه‌ها درسته.

پاسخ خیلی تشریحی

گول نخوری

به ترتیب پاسخ هر سؤال را بنویسید.

- طرفداران قشربندی اجتماعی از کدام نکته مهم غفلت می‌کنند؟
- از نظر مخالفان قشربندی اجتماعی، نابرابری‌های اجتماعی ناشی از چیست؟
- در کدام دیدگاه نسبت به نابرابری اجتماعی، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد؟
- چرا طرفداران عدالت اجتماعی، رویکرد کمونیستی را عادلانه نمی‌دانند؟

- (۱) در رقابت عادلانه باید نقطه پایان رقابت یکسان باشد - تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی - مخالفان عدالت اجتماعی - افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاقی که دارند، از مزایای اجتماعی برخوردار نمی‌شوند.
- (۲) در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد - روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌ها - مخالفان قشربندی اجتماعی - نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.
- (۳) در رقابت ناعادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد - مالکیت خصوصی - موافقان نابرابری اجتماعی - افراد توانمند و کوشا به اندازه استحقاقی که دارند، از مزایای اجتماعی برخوردار نمی‌شوند.
- (۴) در رقابت ناعادلانه باید نقطه پایان رقابت یکسان باشد - تفاوت‌ها و نابرابری‌های اسمی - موافقان مالکیت خصوصی - نقطه پایان رقابت عادلانه نیست.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۷

- (۱) در رویکرد لیبرالی (موافقان قشربندی اجتماعی)، نقطه شروع رقابت‌ها یکسان نیست. ← با این که طرفداران قشربندی اجتماعی رقابت را در زندگی اجتماعی ضروری می‌دانند، اما از این نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد.
- (۲) در رویکرد کمونیستی (مخالفان قشربندی اجتماعی)، نقطه پایان رقابت‌ها یکسان نیست. ← در این رویکرد، نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، اما به دلیل این که انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- با این که طرفداران قشربندی اجتماعی رقابت را در زندگی اجتماعی، ضروری می‌دانند اما از این نکته مهم غفلت می‌کنند که در رقابت عادلانه باید نقطه شروع رقابت یکسان باشد.
- اندیشمندان اجتماعی که مخالف قشربندی اجتماعی هستند، معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی، ناشی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی نیست، بلکه نتیجه روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست و باید با آن مبارزه کرد.
- در رویکرد مخالفان قشربندی اجتماعی نقطه شروع رقابت‌ها یکسان می‌شود، اما به دلیل این که انگیزه رقابت از بین می‌رود، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.
- از نظر طرفداران عدالت اجتماعی، رویکرد دوم (کمونیستی یا مخالفان قشربندی اجتماعی) عادلانه نیست؛ زیرا در نقطه پایان رقابت‌ها عادلانه نمی‌باشد و در آن افراد توانمند و کوشا، به اندازه استحقاقی که دارند از مزایای اجتماعی برخوردار نمی‌شوند.

به ترتیب، کدام گزینه پاسخ صحیح سؤالات زیر است؟

- چرا رویکرد تفسیری توان مطالعه و بررسی سیاست و قدرت را ندارد؟
- کدام بعد سیاست نیازمند قدرت است؟
- وجه اشتراک جامعه‌شناسی تفسیری و انتقادی چیست؟

- (۱) تمرکز بر ذهنیت‌ها - ضمانت اجرای قانون - به توصیف و دآوری درباره ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و نیز اصلاح و انتقاد از آن‌ها می‌پردازند.
- (۲) منحصرکردن علم به علوم تجربی - تدبیر و تنظیم امور - بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند.
- (۳) تمرکز بر ذهنیت‌ها - ضمانت اجرای قانون - تمام معانی و ارزش‌ها را ساخته و پرداخته اراده‌های افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌ها می‌دانند.
- (۴) معنزدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت - تدبیر و تنظیم امور - به دنبال نقد وضعیت موجود جهان اجتماعی و تجویز راه‌حلی برای رسیدن به یک وضعیت بهتر هستند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۶ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جامعه‌شناسی تفسیری، سیاست و قدرت را پدیده‌هایی معنادار و ارزشی می‌داند، اما صرفاً به توصیف ارزش‌های سیاسی مختلف بسنده می‌کند و نمی‌تواند برای مقایسه آن‌ها با یکدیگر و تشخیص درست از غلط یا خوب از بد، ملاک و معیاری به دست آورد. علاوه بر این، سیاست و قدرت خارج از ذهن مردم و مستقل از ادراک آن‌ها، وجوهی محسوس و واقعی دارد که رویکرد تفسیری به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها، توان مطالعه و بررسی آن را نیز ندارد.
- سیاست دو وجه یا بعد اصلی دارد. یک بعد آن تدبیر و تنظیم امور که امروزه به قانون کاهش یافته و بعد دیگر آن، ضمانت اجرای قانون است که نیازمند قدرت می‌باشد.
- جامعه‌شناسی انتقادی با پذیرش رویکرد تفسیری معتقد است که تمام معانی و ارزش‌ها ساخته و پرداخته اراده‌های افراد، گروه‌ها و فرهنگ‌هاست.

تیزبازی

سؤال: چرا جامعه‌شناسی تبیینی، قدرت و ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند؟

پاسخ: به دلیل منحصرکردن علم به علوم تجربی و معنزدایی و ارزش‌زدایی از سیاست و قدرت

سؤال: چرا جامعه‌شناسی تفسیری، قدرت و ارزش‌های سیاسی را قابل مطالعه علمی نمی‌داند؟

پاسخ: به علت تمرکز بر ذهنیت‌ها

کدام گزینه تغییرات هویت در دوران پسامدرن را به درستی نشان می‌دهد؟

- ۱) عدم تأکید بر هویت‌های خرد و محلی - بازگشت به هویت واقعی خویش توسط جوامع و گروه‌ها - جایگزینی مدل تکثرگرا به جای مدل سیاست‌گذاری همانندسازی
- ۲) جایگزینی مدل تکثرگرا به جای همانندسازی - شکل‌گیری سیاست هویت - هویت و دانش به عنوان کانون نزاع و کشمکش
- ۳) شکل‌گیری سیاست هویت - مطلوب‌دانستن هویت ملی، وحدت و ثبات ناشی از آن - جایگزینی قشربندی به جای مسئله هویت
- ۴) مطرح‌شدن هویت به عنوان موضوعی برای نزاع و درگیری - نامطلوب‌دانستن هویت ملی - شکل‌گیری سیاست همانندسازی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۸

درس‌Box

عمده تغییرات هویت در دوران پسامدرن:

- ۱) همه آن‌چه در دوره مدرن پدید آمده بود (از جمله سیاست همانندسازی هویت) مورد نقد قرار گرفت و به جای آن، هویت‌های خرد، محلی و فردی مورد تأکید و توجه قرار گرفت.
- ۲) تکثر، تنوع و حتی بی‌ثباتی و تغییرات مداوم هویت‌ها، مطلوب دانسته شد و هویت ملی، وحدت، ثبات و استمرار همراه با آن، نامطلوب پنداشته شد.
- ۳) سیاست هویت، محصول دوران پسامدرن است و بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی تأکید می‌کند.
- ۴) هویت از منظر گروه‌های اجتماعی مختلف و توسط آن‌ها، تعریف می‌شود.
- ۵) افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند.
- ۶) علاوه بر ثروت و قدرت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شوند.
- ۷) در همه این عرصه‌ها (ثروت، قدرت، هویت و دانش)، سیاست هویت ایجاد می‌شود و تنازع و درگیری افزایش می‌یابد.
- ۸) جهانی‌شدن و توسعه ارتباطات، دو پیامد به همراه داشته است.
 ↖ زمینه شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است.
 ↗ بسیاری از جوامع و گروه‌ها، به دفاع از خود برخاسته‌اند
 و با ساختن هویتی خاص برای خود یا بازگشت به هویت واقعی خویش، در برابر هویتی که فرایند جهانی‌شدن به آن‌ها تحمیل می‌کند، مقاومت می‌کنند و خواهان رهایی از این هویت تحمیلی هستند.
- ۹) مدل تکثرگرا به جای مدل همانندسازی مورد توجه و تأکید قرار می‌گیرد.

در دوران پسامدرن، سیاست هویت پدید آمد و مدل تکثرگرا به جای مدل همانندسازی مورد توجه و تأکید قرار گرفت. در این دوره افراد مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند. علاوه بر ثروت و قدرت، هویت و دانش نیز کانون نزاع و کشمکش می‌شود. در همه این عرصه‌ها، سیاست هویت ایجاد می‌شود و تنازع و درگیری افزایش می‌یابد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱): نادرست - درست - درست
 گزینه ۳): درست - نادرست - نادرست
 گزینه ۴): درست - درست - نادرست

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت درست در رابطه با «الگوی تعارف» و نادرست در رابطه با «الگوی همانندسازی» کدام است؟

- ۱) تفاوت‌های موجود میان گروه‌های قومی و زبانی را حفظ و تشدید می‌کند. - افراد، مسائل سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را براساس علاقه‌های فرهنگی و هویتی خود پی می‌گیرند.
- ۲) گروه‌های به حاشیه رانده‌شده را به رسمیت می‌شناسد و از آنان حمایت می‌کند. - سیاستی است که دولت‌ها برای از بین بردن تفاوت‌های هویتی گروه‌های مختلف و یکسان‌سازی آن‌ها در پیش می‌گیرند.
- ۳) به شناخت متقابل افراد، گروه‌ها و جوامع از یکدیگر توجه دارد. - وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد.
- ۴) بر تفاوت‌ها و گوناگونی‌ها تأکید می‌کند و سبب بروز چندپارگی سیاسی و فرهنگی درون جوامع می‌شود. - تکثر و تنوع زبانی، نژادی و قومی را مانع وحدت و همدلی نمی‌داند، بلکه انسان‌ها را به منشأ وحدت رهنمون می‌سازد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الگوی تعارف به شناخت متقابل افراد، گروه‌ها و جوامع از یکدیگر توجه دارد. در الگوی تکثرگرا (نه همانندسازی)، وجود یک ساختار مشترک سیاسی و اقتصادی ضروری دانسته می‌شود که گروه‌های مختلف را به یکدیگر پیوند دهد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: نادرست (مربوط به الگوی تکثرگرا است) - نادرست (مربوط به تغییرات هویت در دوران پسامدرن است).

گزینه ۲: نادرست (مربوط به الگوی تکثرگرا است) - درست

گزینه ۴: نادرست (مربوط به الگوی تکثرگرا است) - نادرست (مربوط به الگوی تعارف است).

- به ترتیب، عبارت‌های زیر از منظر کدام رویکردها مطرح شده است؟
- بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند.
  - ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی را برای علوم اجتماعی نگه می‌دارد.
  - آن‌چه امروز به اسم علوم اجتماعی به مطالعه گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها می‌پردازد، دانشی جهان‌شمول نیست.
- (۱) رویکرد تفسیری - رویکرد فمینیستی - رویکرد انتقادی
  - (۲) رویکرد انتقادی - نظریه آفریقایی تبار - رویکرد تفسیری
  - (۳) رویکرد تفسیری - رویکرد انتقادی - نظریه آفریقایی تبار
  - (۴) رویکرد انتقادی - رویکرد تفسیری - رویکرد فمینیستی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۷ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جامعه‌شناسان انتقادی همانند جامعه‌شناسان تفسیری بر توانایی و خلاقیت افراد در ساختن جهان اجتماعی تأکید می‌کنند، اما کم‌توجهی رویکرد تفسیری به ساختارهای اجتماعی و تأثیر این ساختارها بر زندگی افراد را درست نمی‌دانند؛ بنابراین عبارت مطرح‌شده در قسمت اول سؤال، هم درباره رویکرد تفسیری و هم درباره رویکرد انتقادی صدق می‌کند.
- رویکرد انتقادی می‌خواهد ظرفیت افشاگری و رهایی‌بخشی را برای علوم اجتماعی نگه دارد.
- نظریه فمینیستی معاصر، نظریه آفریقایی تبار، نظریه آمریکایی بومی و ... بر این باور هستند که آن‌چه امروز به عنوان علوم اجتماعی به مطالعه گروه‌ها، جوامع و فرهنگ‌ها می‌پردازد، دانشی جهان‌شمول نیست؛ بلکه روایت آن چیزی است که مردان سفیدپوست اروپایی می‌پنداشتند و هویت زنان، رنگین‌پوستان و غیراروپائیان را نادیده می‌گیرد.

به ترتیب، پاسخ پرسش‌های زیر کدام است؟

- چه عاملی به معنای انکار وحدت انسان‌هاست و فرصت گفت‌وگو و معارفهٔ انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد؟
  - اعتقاد «جدایی دانش و ارزش» در رویکرد تبیینی، پیامد چه عاملی است؟
  - چرا در برخی رویکردها نسبت به نابرابری‌های اجتماعی، راه پیشرفت مادی مسدود می‌شود؟
- (۱) به حاشیه رفتن و حذف هویت‌های فرهنگی و انسانی - منفعل و مجبور ساختن انسان در قبال وضع موجود - یکسان شدن نقطهٔ شروع رقابت‌ها
  - (۲) تأکید بر تکثر و تنوع هویت‌ها و اصالت‌بخشیدن به آن - غیرعلمی دانستن داوری دربارهٔ ارزش‌ها - از بین رفتن انگیزهٔ رقابت بین افراد
  - (۳) سلطهٔ علم با درست و غلط دانستن امور - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی - حذف مالکیت خصوصی به بهانهٔ برقراری عدالت
  - (۴) ایجاد سیاست هویت - غیرعلمی دانستن نقد وضع موجود و تجویز راه حل برای وضع مطلوب - تأکید بر معایب قشربندی اجتماعی در جوامع

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبدا: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۷ و ۸

درس‌Box

یعنی دانش و ارزش دو قلمرو متمایز و متقابل دارند.

جدایی دانش و ارزش - دانش: قلمرو تبیین

ارزش: قلمرو تفسیر

نتیجهٔ غلبهٔ رویکرد تبیینی و غیرعلمی دانستن کار داوری دربارهٔ ارزش‌هاست.

نتیجهٔ غلبهٔ رویکرد تفسیری و به حاشیه رفتن رویکرد تبیینی است.

پیوند دانش و ارزش - در نتیجهٔ آن دانش انتقادی شکل می‌گیرد. دانش انتقادی، دانشی است که از وضعیت موجود

انتقاد می‌کند و می‌خواهد برای عبور از وضع موجود و رسیدن به وضع مطلوب راه حل ارائه کند.

● گاهی تأکید بر تنوع و تکثر هویت‌ها و اصالت‌بخشیدن به آن، به معنای انکار اشتراک و وحدت انسان‌ها است و فرصت گفت‌وگو و معارفهٔ انسان‌ها و فرهنگ‌ها را از بین می‌برد.

● غلبهٔ رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی موجب می‌شد که کار داوری دربارهٔ ارزش‌ها خارج از قلمرو علوم اجتماعی قرار گیرد و غیرعلمی قلمداد شود. در این نگاه انتقاد از وضعیت موجود و تجویز راه حل برای بهتر شدن آن کار علم نبود. این اعتقاد با عنوان جدایی دانش از ارزش بیان می‌شد.

● در رویکرد کمونیستی، با حذف مالکیت خصوصی، انگیزهٔ رقابت از بین می‌رود و به همین دلیل، راه پیشرفت مادی مسدود می‌گردد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۶۰

پاسخ هر یک از پرسش‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- علوم اجتماعی، در چه صورتی از علوم نافع محسوب می‌شود؟
- از دیدگاه فارابی، مدینه فاضله بر چه محوری سازمان می‌یابد؟
- عوامل مهاجرت نیروهای پزشکی و پرستاری از کشور با کدام عقل‌شناسایی می‌شود؟
- کدام گزاره، از ویژگی‌های اندیشه اجتماعی ابن‌خلدون است؟

- (۱) آموختن با هدف برقراری عدالت، آزادی و مسئولیت - عقل و وحی - عقل تفسیری - استفاده از مفهوم عصبیت
- (۲) آموختن به قصد عبرت‌گیری از رفتار گذشتگان - عقل و وحی - عقل تجربی - رویکرد انتقادی و تجویزی
- (۳) آموختن به قصد عبرت‌گیری از رفتار گذشتگان - علم - عقل ابزاری - تأثیرپذیری از قرآن
- (۴) آموختن با هدف برقراری عدالت، آزادی و مسئولیت - علم - عقل تبیینی - بنیان‌گذار علم مدنی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۹

علوم نافع در جهان اسلام:

علوم ابزاری	علوم انسانی	علم به نفس، علم توحید و علم به مبدأ و معاد	علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی)
نیازهای روزمره جامعه اسلامی را برطرف می‌کنند و از جمله علوم نافع محسوب می‌شوند.	علمی که درباره چگونگی استفاده از علوم ابزاری و اهداف، ارزش‌ها و آرمان‌های انسان صحبت می‌کنند نیز علم نافع هستند.	علمی هستند که درباره حقیقت انسان و آغاز و انجام او سخن می‌گویند و نافع‌ترین علوم محسوب می‌شوند.	از دیگر علوم هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند.

درس‌Box

مفاهیم نظریه اجتماعی ابن‌خلدون (علم عمران):

- (۱) با تأثیرپذیری از قرآن ← به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود.
- (۲) به روش عقلی توجهی نداشت + بیشتر از روش حسی و تجربی بهره می‌برد ← به همین دلیل از جامعه آرمانی سخن نگفت.
- (۳) با استفاده از تجربه تاریخی جوامع پیرامون خود، عصبیت را عامل شکل‌گیری جوامع می‌دانست.
- (۴) رویکرد انتقادی ندارد و محافظه‌کارانه است.
- (۵) روش او در علوم اجتماعی، مشابه روشی است که اگوست کنت در جامعه‌شناسی تبیینی به کار گرفت ← به همین دلیل غربیان او را بیشتر از سایر متفکران اجتماعی مسلمان می‌شناسند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- علم به جامعه و تاریخ (علوم اجتماعی)، از علوم هستند که اگر به قصد درس آموختن از رفتار گذشتگان و شناخت قوانین اجتماعی برای استفاده از آن قوانین در حال و آینده آموخته شوند، علم نافع هستند.
- فارابی جامعه‌ای را که بر محور علم سازمان یافته باشد، مدینه فاضله می‌نامد.
- دانشمندان برای کسب دانش درباره پدیده‌های طبیعی و مادی (محسوس) از عقل ابزاری (تجربی) استفاده می‌کنند و همواره به آزمون‌های حسی و روش‌های تجربی پایبندند. اصل انقباض و انبساط فلزات در علوم طبیعی و عوامل مهاجرت در جمعیت‌شناسی و ... به کمک این عقل درک می‌شوند.
- ابن‌خلدون یکی از اندیشمندان مسلمان است که با تأثیرپذیری از قرآن، به دنبال شناخت سنت‌های الهی در جامعه بود. (ابن‌خلدون رویکرد انتقادی و تجویزی نداشت).

۶۱ علم مدنی فارابی:

- (۱) با نگاه تفسیری هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران را بررسی می‌کند.
- (۲) با نگاه انتقادی به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.
- (۳) با رویکرد تبیینی به بررسی تغییرات و تحولات واقعیات اجتماعی می‌پردازد.
- (۴) با رویکرد تجربی جوامع را براساس ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی به انواعی تقسیم می‌کند.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۹

درسی Box

ویژگی‌های علم مدنی فارابی:

- با رویکرد تفسیری به توصیف و فهم کنش‌ها و ساختارهای جوامع مختلف می‌پردازد.
- با رویکرد تبیینی به علت‌یابی واقعیت‌های اجتماعی و بررسی تغییرات و تحولات آن‌ها می‌پردازد.
- درباره هنجارها، ارزش‌ها و آرمان‌های جوامع مختلف، دآوری علمی می‌کند و با رویکرد انتقادی به جامعه خود و دیگر جوامع می‌نگرد.
- درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران سخن می‌گوید و باید‌ها و نبایدهایی برای زندگی اجتماعی تجویز می‌کند.
- با استدلال عقلی، جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم کرده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): فارابی درباره هنجارها، نحوه رفتار و سبک زندگی کنشگران، باید‌ها و نبایدهایی تجویز می‌کند؛ پس نگاه انتقادی دارد.
- گزینه (۲): فارابی با نگاه تفسیری به فهم و توصیف می‌پردازد.
- گزینه (۴): فارابی با استدلال عقلی جوامع مختلف را براساس نوع علم، اندیشه، فرهنگ و رفتاری که دارند، به انواعی تقسیم می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به ترتیب علت هر یک از موارد زیر کدام است؟

- نادیده گرفتن نقش انسان در پیدایش قشربندی اجتماعی
  - درهم آمیختن فرهنگ‌ها
  - عدم ارائه جامعه آرمانی از سوی ابن خلدون
  - پیوند دانش و ارزش
- (۱) تأکید بر کارکردهای قشربندی - جهانی شدن شکل‌گیری جهانی بدون مرز - رویکرد تبیینی در مطالعات ابن خلدون - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی
- (۲) طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی - جهانی شدن و توسعه ارتباطات - عدم توجه به روش عقلی و استفاده از روش تجربی - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی
- (۳) حذف مالکیت خصوصی - پیدایش سیاست هویت - محافظه‌کارانه بودن جامعه‌شناسی ابن خلدون در مقایسه با فارابی - غلبه رویکرد تبیینی در جامعه‌شناسی
- (۴) پیدایش نابرابری‌های اجتماعی از نابرابری‌های طبیعی - پیدایش مدل همانندسازی - رویکرد تبیینی - بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۱۰۷ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- طرفداران قشربندی با طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی (علت)، نقش انسان‌ها و جوامع در پدیدآمدن و ادامه یافتن آن را نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند (پیامد).
- جهانی شدن و توسعه ارتباطات (علت)، زمینه شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن، در هم آمیختن فرهنگ‌ها موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویت‌ها به شدت دستخوش تغییر شوند (پیامد).
- ابن خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد (علت) و بنابراین از جامعه آرمانی سخنی نگفت (پیامد).
- با غلبه رویکرد تفسیری، رویکرد تبیینی به حاشیه رفت و راه بازگشت دعاوی انتقادی و تجویزی به علوم اجتماعی باز شد (علت). این بار از پیوند دانش و ارزش سخن به میان می‌آید (پیامد).

کدام گزینه در مورد دسته‌بندی عقل از منظر علامه طباطبایی، درست است؟

- (۱) عقل را به دو دسته عقل عملی و عقل نظری تقسیم می‌کند که اولی به شناخت هست‌ها می‌پردازد و دومی بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را می‌شناسد.
- (۲) عقل را به دو دسته عقل نظری و عقل عملی تقسیم می‌کند که اولی علوم طبیعی، ریاضی و متافیزیک را شکل می‌دهد و دومی پدیده‌هایی که در علوم اجتماعی قرار می‌گیرند را بررسی می‌کند.
- (۳) عقل را به دو دسته عقل عملی و عقل نظری تقسیم می‌کند که دومی به کمک حس و تجربه، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد و اولی با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد.
- (۴) عقل را به دو دسته عقل عملی و عقل نظری تقسیم می‌کند که دومی درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند و اولی همان اعتبارات است که با قرارداد و اعتبار عقل عملی ایجاد می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبعض: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱۰

علامه طباطبایی از دو سطح عقل نظری و عقل عملی سخن می‌گوید:

عقل نظری	به شناخت هست‌ها می‌پردازد و به کمک حس و با روش تجربی، هستی‌های طبیعی را می‌شناسد. هم‌چنین با استدلال عقلی، احکام ریاضی و متافیزیکی را درمی‌یابد و علوم طبیعی، ریاضی و فلسفه (متافیزیک) را شکل می‌دهد.
عقل عملی	بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را می‌شناسد و درباره ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند؛ مثلاً عدالت را خوب و ظلم را بد ارزیابی می‌کند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه (۱): عقل نظری به شناخت هست‌ها می‌پردازد و عقل عملی بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را می‌شناسد.
- گزینه (۳): احکام ریاضی و متافیزیکی با کمک عقل نظری شناخته می‌شود.
- گزینه (۴): داوری ارزش‌ها مربوط به عقل عملی است.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در ارتباط با پیشینه و افق علوم اجتماعی در جهان اسلام، کدام گزینه درست است؟

- (۱) عقلانیت در جهان اسلام، با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود تعامل ندارد، بنابراین ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد؛ بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.
- (۲) علم فقه تنها ویژگی‌های جامعه مطلوب و آرمانی را مشخص می‌کند و راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را نمی‌تواند تجویز کند.
- (۳) در پایان قرن بیستم، میرزای نائینی در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب شیعه را داشته باشد.
- (۴) تعامل عالمان مسلمان با علوم اجتماعی مدرن می‌تواند این امکان را به علوم اجتماعی جهان اسلام بدهد که علاوه بر توصیف و تبیین مسائل جهان اسلام، مسائل جامعه جهانی را هم تحلیل کنند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس ۱۰

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): عقلانیت در جهان اسلام به رغم تعامل با فرهنگ و سنت‌های تاریخی محیط خود، ارزش‌ها و اعتبار روشنگرانه خود را از متن فرهنگ و کنش‌های عاملان نمی‌گیرد، بلکه عاملان با استفاده از این عقلانیت به گونه‌ای مستقل به ارزیابی فرهنگ و تاریخ مربوط به خود می‌پردازند.
- گزینه (۲): علم فقه نه تنها ویژگی‌های جامعه مطلوب و آرمانی را مشخص می‌کند، بلکه راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را تجویز می‌کند.
- گزینه (۳): در پایان قرن بیستم، امام خمینی (نه میرزای نائینی) در ادامه تلاش و مبارزه برای تشکیل جامعه مطلوب به این نتیجه رسید که مردم ایران می‌توانند با مشارکت و حضور فعال خود، جامعه‌ای ایجاد کنند که هر دو ویژگی جامعه مطلوب را داشته باشد.

پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- مطابق با نظریات امام خمینی (ره)، در جامعه مطلوب شیعه در عصر غیبت شرط دوم جامعه مطلوب، از چه طریقی محقق می‌شود؟
  - وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی در اعمال قدرت و زور کدام است؟
  - رویکرد لیبرالی نسبت به نابرابری اجتماعی، چگونه نقش انسان‌ها و جوامع را در پدیدآمدن قشربندی اجتماعی نادیده می‌گیرد؟
- ۱) مشارکت مردم - تغییر در نگرش و اعتقادات فرد - مبارزه با روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌ها
  - ۲) مجلس خبرگان - اعمال از طریق طی کردن مراحل قانونی - ضروری بودن قشربندی برای بقای زندگی اجتماعی
  - ۳) مجلس شورای اسلامی - ترغیب، تبلیغ، آموزش و تعهد اجتماعی - یکسان کردن نقطه شروع رقابت‌ها
  - ۴) مجلس خبرگان - آگاهی پیروی‌کننده نسبت به تبعیت خود - طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: جامعه‌شناسی دوازدهم - درس‌های ۶، ۷ و ۱۰

فقه شیعه، جامعه‌ای را مطلوب می‌داند که دارای دو ویژگی است:

- ۱) روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم عادلانه باشد.
  - ۲) حاکمان و کارگزاران جامعه عالم به عدالت و عمل‌کننده به آن باشند، یعنی عالم و عادل باشند.
- از طریق مجلس شورای اسلامی با مشارکت نمایندگان مردم، شرط اول جامعه مطلوب شیعه (قوانین در این جامعه، مردم - عادلانه) را محقق می‌کنند.
- از طریق مجلس خبرگان، شرط دوم جامعه مطلوب شیعه (حاکمان عالم و عادل) را تحقق می‌بخشند؛ یعنی رهبر جامعه را براساس معیارهای اسلامی شناسایی و معرفی می‌کنند و بر عملکرد او نظارت می‌نمایند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- مطابق با نظریات امام خمینی، مجلس خبرگان، شرط دوم جامعه شیعه را محقق می‌کند.
- وجه مشترک قدرت تنبیهی و قدرت تشویقی این است که در هر دو، پیروی‌کننده نسبت به تبعیت و پیروی خود، آگاهی دارد. در مورد نخست، فرد به دلیل اجبار و در مورد دوم برای پاداش، پیروی می‌کند.
- طرفداران قشربندی (رویکرد لیبرالی نسبت به نابرابری اجتماعی) با طبیعی دانستن قشربندی اجتماعی، نقش انسان‌ها و جوامع در پدیدآمدن و ادامه یافتن آن را نادیده می‌گیرند و تغییر در آن را چندان امکان‌پذیر نمی‌دانند.

• عَيِّنِ الْأَنْسَبَ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٨١-٨٩):

﴿هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ...﴾ **٨١**

- (١) این خلقت خداست، پس ببینید کسانی که غیر از او هستند چه چیزی را خلق کرده‌اند؟!
- (٢) این آفرینش از آن خداست و به من بنمایانید که هر چه غیر از او هستند، چه را آفریده‌اند؟!
- (٣) این آفرینش خداست، پس به من نشان دهید کسانی که غیر از او هستند چه آفریده‌اند؟!
- (٤) این آفرینش خداوند است، پس مرا نشان دهید که غیر از او چه چیزی را می‌آفرینند؟!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

پاسخ: گزینهٔ ٣

زیرمبدا: عربی دوازدهم - درس ٤

«أروني» یعنی چی؟ «الَّذِينَ» چه طور؟

Hint

کلمات مهم: «هَذَا خَلَقَ اللَّهُ»: این آفرینش خداست. / «فَأَرُونِي»: پس به من نشان دهید. / «مَاذَا»: چه، چه چیزی / «خَلَقَ»: آفریده‌اند / «الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ»: کسانی که غیر از او هستند
خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (١): ببینید (أروني) فعل امر از «أَرَى، يُرَى» و به معنای «نشان دادن» است، نه «دیدن»!

گزینهٔ (٢): این آفرینش (معادل «هَذَا الْخَلْقِ») است، نه «هَذَا خَلَقَ»!، از آن (اضافی است!) / هر چه (معادل «الَّذِينَ: کسانی که» نیست!)

گزینهٔ (٤): غیر از او («الَّذِينَ» ترجمه نشده است!) / می‌آفرینند («خَلَقَ» ماضی است، نه مضارع!)

تذکر: به تفاوت دو فعل زیر توجه کنید:

رَأَى: دید / يَرَى: می‌بیند («أَرَى: می‌بینم»)

أَرَى: نشان داد / يُرَى: نشان می‌دهد / أَرُوا: نشان دهید

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«الأهم لك هو أن تحاول محاولةً بالغةً لغاية عظيمة وإن لم تصل إلى الغاية!»:

- ۱) مهم‌ترین برای تو آن است که برای هدفی بزرگ تلاش کامل داشته باشی، اگرچه به هدفت نرسی!
- ۲) مهم‌ترین برای تو این است که در جهت یک هدف بزرگ کاملاً کوشش نمایی، حتی اگر تو را به آن هدف نرساند!
- ۳) مهم‌تر برای تو این است که برای یک هدف بزرگ به طور کامل تلاش کنی، هرچند به آن هدف نرسی!
- ۴) مهم‌تر برای تو آن است که برای اهدافی بزرگ تلاش کاملی کنی، هرچند به آن اهداف نرسیدی!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۳

«الغاية» ضمير داره؟ جمعه يا مفرد؟ «لم تصل» ضمير مفعولى داره يا نه؟

کلمات مهم: «الأهم»: مهم‌تر، مهم‌ترین / «لك»: برای تو / «هو أن تحاول محاولةً بالغةً»: این است که به طور کامل تلاش کنی / «لغاية عظيمة»: برای یک هدف بزرگ / «و إن»: حتی اگر، اگرچه، هرچند / «لم تصل»: نرسی (چون بعد از «إن» آمده به شکل مضارع ترجمه می‌شود!) / «إلى الغاية»: به آن هدف (چون در ابتدا «غاية» به شکل نکره آمده و در ادامه با «ال»، الف و لامش را به شکل «آن» ترجمه می‌کنیم!)

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: هدفت (در «الغاية» ضمیری به کار نرفته است!)

گزینه ۲: تو را نرساند («لم تصل» از مصدر «رسیدن» است، نه «رساندن»؛ ضمناً در این فعل ضمیر مفعولی وجود ندارد و «تو را» اضافی است!)

گزینه ۴: اهدافی («غاية» مفرد است، نه جمع!) - آن اهداف («الغاية» هم مفرد است، نه جمع!)

فعل ماضی بعد از حرف شرط «إن» را می‌توان به شکل مضارع نیز ترجمه کرد!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«هذه البسمات التي تظهر في وجهك تملأ قلبي بالسرور و تُعطيني طاقةً أنسى بها جميعَ شُرورِ الحادثات في حياتي!»:

- (۱) با این لبخندها که در چهره‌ات نمایان می‌شوند، قلبم از شادی لبریز می‌شود و نیرویی به من می‌بخشی که با آن تمام حوادث ناگوار زندگی را فراموش می‌کنم!
- (۲) این خنده‌ها که در صورتت آشکار می‌کنی، قلبم را از شادی پر می‌کنند و به من نیرویی را می‌دهند که با آن بتوانم تمام حوادث تلخ زندگی‌ام را فراموش کنم!
- (۳) این لبخندها که در چهره‌ت نمایان می‌شوند، قلب مرا از شادمانی پر می‌کنند و به من توانی می‌دهند که با آن تمام رخدادهای ناگوار را در زندگی‌ام فراموش می‌کنم!
- (۴) این لبخندها که در چهره‌ات ظاهر می‌شوند، قلبم را از شادمانی لبریز می‌کنند و به من طاقتی داده‌اند که با آن حوادث بد را در تمام زندگی‌ام فراموش می‌کنم!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: عربی دوازدهم - درس ۵

ترجمه فعل‌های جمله رو بررسی کن!

Hint

کلمات مهم: «هذه البسمات التي»: این لبخندها که / «تظهر»: نمایان می‌شوند / «في وجهك»: در چهره‌ت / «تملاً قلبي»: قلب مرا پر می‌کنند / «بالسرور»: از شادمانی / «تُعطيني»: به من می‌دهند / «طاقةً»: توانی / «أنسى بها»: با آن فراموش می‌کنم / «جميعَ شُرورِ الحادثات»: تمام رخدادهای ناگوار / «في حياتي»: در زندگی‌ام
خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): با این لبخندها («با» اضافی است!) - لبریز می‌شود («تملاً» معلوم و متعدی است؛ بنابراین باید متناسب با «چه چیزی را» ترجمه شود!) - به من می‌بخشی («تُعطيني»: به من می‌دهند) للغائبه است نه للمخاطب. - زندگی (ضمیر «ي» در «حياتي» ترجمه نشده است!) - «في» ترجمه نشده است.

گزینه (۲): آشکار می‌کنی («تظهر» لازم است، نه متعدی ضمناً «لغائبه» است نه «للمخاطب»!) - بتوانم (اضافی است!) - تلخ (ترجمه درستی برای «شُرور» نیست) - فی (مانند گزینه (۱))

گزینه (۴): داده‌اند («تُعطي» معادل مضارع اخباری است، نه ماضی نقلی!) - تمام زندگی‌ام («جميع»: تمام) باید قبل از «حوادث بد» ترجمه شود؛ پس در جای مناسب خود ترجمه نشده است!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«حينما نظرتُ إلى البيئَةِ نظراً دقيقاً انزعجت من أن تلوثَ الهواء أدّى إلى الاختلال في نظامها»:

- (۱) وقتی به شکل دقیق به محیط زیست نگرستم، آزرده خاطر شدم از این که آلودگی هوا منجر به اختلال در سیستم آن شده است!
- (۲) هنگامی که به محیط زیست دقیقاً نگاه کردم، از این که آلوده کردن هوا به اختلال در سیستم آن منجر گردیده، بسیار ناراحت شدم!
- (۳) زمانی که نگاهی دقیق به محیط زیست کردم، ناراحت شدم از این که اختلال در سیستم آن، منجر به آلودگی هوا گردیده است!
- (۴) وقتی که با دقت نگرستم، آزرده خاطر شدم که آلوده شدن هوا، سبب اختلال در سیستم محیط زیست شده است!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: عربی دوازدهم - درس ۴

کلمات «تلوث»، «أدى إلى الاختلال» و «نظامها» رو بررسی کن!

کلمات مهم: «حينما»: وقتی / «نظرتُ إلى البيئَةِ»: به محیط زیست نگرستم / «نظراً دقيقاً»: به شکل دقیق / «انزعجت»: آزرده خاطر شدم / «من أن»: از این که / «تلوثَ الهواء»: آلودگی هوا / «أدى إلى»: منجر شده است به / «الاختلال في نظامها»: اختلال در سیستم آن خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): آلوده کردن (معادل «تلوث»: آلوده شدن، آلودگی «نیست!» / بسیار (اضافی است!)

گزینه (۳): اختلال در سیستم آن منجر به ... (ساختار جمله متفاوت است و قسمت قبل و بعد از فعل «أدى إلى» جابه‌جا ترجمه شده است!)

گزینه (۴): آزرده خاطر شدم که (حرف جرّ «من»: از» ترجمه نشده است!) / سیستم محیط زیست (اولاً «نظامها» یعنی «سیستم آن»، ثانیاً «محیط زیست» در جای مناسب خود ترجمه نشده است.)

مشاوره

مفعول مطلق نوعی را به خوبی یاد بگیرید که به طور اشتباه رد گزینه نکنید! مفعول مطلق نوعی در نهایت باید به شکل یک قید ترجمه بشود!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«نفسك كأنها میزانٌ فیما بینك و بین غیرك فاکرة له ما تکره لها!»:

۸۵

- (۱) خود تو گویا یک ترازویی میان خویش و دیگری هستی؛ بنابراین زشت شمار برای او همان چیزی را که برای نفست زشت می‌شماری!
- (۲) نفست انگار که یک ترازو بین تو و غیر تو است؛ پس ناپسند بدان برای او چیزی را که برای آن [نفست] ناپسند می‌دانی!
- (۳) خودت به سان ترازویی هستی در میان خود و غیر خودت؛ بنابراین آن چه را برایش زشت می‌دانی، برای خویشتن نیز زشت بدان!
- (۴) نفس تو گویا ترازویی است میان خویشتن و دیگری؛ پس ناپسند بدار برای او آن چه را برای خودت ناپسند می‌داری!

مشاوره در تست‌های ترجمه گاهی گزینه‌ها بسیار به هم نزدیک هستند. در چنین شرایطی باید به کوچک‌ترین تفاوت‌ها حساس باشیم و اون‌ها رو بررسی کنیم!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبند: عربی دوازدهم - درس ۵

به تفاوت بین گزینه‌ها در بخش اول جمله توجه کن!

Hint

کلمات مهم: «نفسك»: نفست / «كأنها»: انگار / «میزانٌ»: ترازویی / «فیما بینك و بین غیرك»: بین تو و غیر تو / «فاكرة له»: پس ناپسند بدار برای او / «ما تکره لها»: آن چه را برای آن (نفست) ناپسند می‌دانی
خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): هستی (با توجه به غایب بودن «ها» در «كأنها»، جمله «كأنها میزانٌ...» غایب است، نه مخاطب؛ بنابراین از فعل غایب «است» استفاده می‌کنیم!) - برای نفست (ضمیر «ها» در «لها» به «نفس» بر می‌گردد، اما بهتر است به شکل ضمیر ترجمه‌اش کنیم!)
- گزینه (۳): هستی (مانند گزینه (۱)) - نیز (معادل «أیضاً» می‌باشد و اضافی است!)
- گزینه (۴): برای خودت (ضمیر «ها» للغائبه است، نه للمخاطب: برای آن).

پاسخ خیلی تشریحی

عین الصّحیح (حسب التّأکید):

۸۶

- (۱) من لم یؤدّبه الوالدان یؤدّبه الرّمن تأدیماً: بدون شک هر کس که پدر و مادر ادبش نکنند، زمان او را ادب می‌کند!
- (۲) إنّ الطّیور تلجأ إلى حیلٍ لخداع عدوّها: پرندگان برای فریب‌دادن دشمنشان بی‌شک به حیل‌هایی پناه می‌برند!
- (۳) لا یطیر هذا الطّائر إلّا بعدما يتأکّد من إنقاذ فراخه: فقط این پرنده پس از این‌که از نجات جوجه‌هایش مطمئن می‌شود، پرواز می‌کند!
- (۴) سوف تُحاسب فی الآخرة محاسبه: در آخرت قطعاً مورد محاسبه قرار خواهیم گرفت!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبست: عربی دوازدهم - درس ۳

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): بدون شک («تأدیماً» مفعول مطلق تأکیدی است و باید قبل از فعل «ادب می‌کند» ترجمه شود، نه در ابتدای جمله!)
- گزینه (۲): بی‌شک («إنّ» بر کلّ جمله بعد از خودش تأکید می‌کند؛ پس باید در ابتدای جمله ترجمه شود!)
- گزینه (۳): فقط («إلّا» قبل از «بعدما» به کار رفته است؛ بنابراین «فقط پس از این‌که» صحیح است!)

- (۱) یا من یدنیاہ اشتغل إن الموت سوف یأتي بغتة: ای کسی که به دنیای خود سرگرم شده است، قطعاً مرگ ناگهان خواهد آمد!
- (۲) أسألُ الله أن یتیر عقلي بالعلوم التافعات: از خداوند درخواست کردم که اندیشه مرا با دانش‌هایی سودمند روشن نماید!
- (۳) أعینوا إمامکم بورع و عفة و سداد: پیشوایتان را با پرهیزکاری و پاکدامنی و درستی یاری کنید!
- (۴) ذلك السمک العجیب قد یتام نوماً عمیقاً تحت الطین: آن ماهی عجیب گاهی زیر گل عمیقاً می‌خوابد!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهمت: عربی دوازدهم - درس‌های ۳ و ۵

به زمان فعل‌ها دقت کن!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطای این گزینه:

درخواست کردم («أسألُ: درخواست می‌کنم» مضارع است، نه ماضی!) - دانش‌هایی سودمند («العلوم التافعات» معرفه است، نه نکره: دانش‌های سودمند)

«ای مسلمانان، بدون شک خداوند کسانی را که به دیگران کمک کنند، یاری می‌کند!»:

- (۱) یا مسلمون، إِنَّ اللَّهَ يُسَاعِدُ مَنْ يُعِينُونَ الْآخِرِينَ!
- (۲) أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ، يَعِينُ اللَّهُ الَّذِي سَاعَدَ الْآخِرِينَ!
- (۳) یا المسلمون، إِنَّ اللَّهَ سَيُسَاعِدُ الَّذِينَ يُسَاعِدُونَ الْآخِرِينَ!
- (۴) یا أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ، يُسَاعِدُ اللَّهُ مَنْ يُعِينُ الْآخِرِينَ إِعَانَةً!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها خیلی دقت کن!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهد: عربی دوازدهم - درس ۵

«کمک کنند» زمانش چیه؟ جمعه یا مفرد؟ زمان «یاری می‌کند» چه‌طور؟

Hint

کلمات مهم: ای مسلمانان: «یا مسلمون، أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ، یا أَيُّهَا الْمُسْلِمُونَ» / بدون شک: «إِنَّ» / کسانی را که به دیگران کمک کنند: «مَنْ يُعِينُونَ الْآخِرِينَ» / یاری می‌کند: «يُسَاعِدُ»

خطاهای سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): الَّذِي (معادل «کسی که» است، نه «کسانی که») / سَاعَدَ («کمک کنند» هم جمع است هم مضارع، اما «سَاعَدَ» هم مفرد است هم ماضی!) / معادلی برای «بدون شک» به کار نرفته است!

گزینه (۳): یا المسلمون («یا» بر سر اسم «ال» دار نمی‌آید!) / سَيُسَاعِدُ («یاری می‌کند» معادل مضارع است، نه مستقبل!)

گزینه (۴): يُعِينُ («کمک کنند» جمع است، نه مفرد!) / إِعَانَةً («بدون شک» در ابتدای جمله آمده و بر کل جمله تأکید می‌کند، نه فقط بر فعل جمله! بنابراین باید از «إِنَّ» استفاده کنیم، نه مفعول مطلق تأکیدی!)

«الموت يأتي بغتة!» عین ما هو أنسب للمفهوم:

- (۱) روزی که زیر خاک تن ما نهان شود
 (۲) عاقبت پیک جانستان برسد
 (۳) سهم ما از خاک وقتی مستطیلی بیش نیست
 (۴) روز مرگم نفسی وعده دیدار بده
- و آن‌ها که کرده‌ایم یکایک عیان شود
 ما گرفتار و الأمان برسد!
 جای ما این جاست یا آن جا چه فرقی می‌کند؟
 و آن گهم تا به لحد فارغ و آزاد ببرا!

مشاوره سؤالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند؛ پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: عربی دوازدهم - درس ۵

مفهوم عبارت صورت سؤال «ناگهانی بودن مرگ» است.

سؤال از ما مناسب‌ترین گزینه (انسب) را می‌خواهد!

ترجمه عبارت: «مرگ ناگهان فرا می‌رسد!»

چنین مفهومی در بیت گزینه (۲) به وضوح دیده می‌شود!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● اقرأ النّصّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة (٩٠-٩٢) بما يناسب النّصّ:

«يُمْكِنُ للأصوات الّتي نَسْمَعُها من البيئَة أن تُؤثّر على أعصابنا و أرواحنا و حتّى أجسادنا تأثيراً شديداً. بعضُ الأصوات تجلب الهدوء و تُبعِدنا عن القلق (مضاداً لـ «الهدوء») و الاضطراب. صوتُ تلاوة القرآن و بعض أنواع الموسيقى و خاصّةً موسيقى تختصّ بشعوب العالم الشّرقيّ و صوتُ مياه البحار و الأنهار من نفس النوع. بعض الأصوات الأخرى تزيد النّشاط فينا و عند الاستماع إليها تشعر بطاقة أكثر للقيام بأعمالنا و خاصّةً عند الممارسات الرّياضيّة؛ منها صوتُ الشّلالات و بعض أنواع الموسيقى الأخرى. ولكن هناك أصواتٌ تجعل الناس قلقين و تُثير غضبهم عندما يسمعونها و قد تجعلهم يُظهرون سلوكاً يُوَدّي إلى حادثات مُرّة. الأصوات الّتي نسمعها في المدينة كلّ يوم، مثلُ أصوات السّيّارات و المعامل و مواقف تصليح السّيّارات في هذه المجموعة، فنُسَمّي هذه بالتلوث الصّوتيّ. يجب أن نُحاول لتقليل التلوثات الصّوتيّة في بيئتنا أو الابتعاد عن هذه التلوثات قدر الإمكان و لو كان لمدّة قصيرة.»

ترجمه متن:

«صداهایی که از محیط می شنویم ممکن است بر اعصاب و روحها و حتّی بدن هایمان تأثیر شدیدی بگذارد. برخی از صداها آرامش می آورد و ما را از نگرانی و اضطراب دور می کند. صدای تلاوت قرآن و برخی انواع موسیقی به خصوص موسیقی ای که به جهان شرق اختصاص دارد و صدای آب های دریاها و رودها از یک نوع هستند. بعضی از صداها دیگر نشاط را در ما زیاد می کنند و هنگام گوش دادن به آن ها به خصوص هنگام تمرینات ورزشی نیروی بیشتری برای پرداختن به کارهایمان احساس می کنیم. از جمله آن ها صدای آبشارها و برخی انواع موسیقی دیگر می باشد؛ اما صداهایی وجود دارند که مردم را نگران می کنند و زمانی که آن ها را می شنوند خشمشان را برمی انگیزند و گاهی آن ها را وادار می کنند رفتاری را نشان دهند که منجر به حوادث تلخی می شوند. صداهایی مانند صداها خودروها، کارگاه ها و تعمیرگاه ها که هر روز در شهر می شنویم در این مجموعه قرار دارند. ما این ها را آلودگی صوتی می نامیم. ما برای کاهش دادن آلودگی های صوتی در محیطمان یا دور شدن از این آلودگی ها باید تا حد ممکن تلاش کنیم حتی اگر برای مدت کوتاهی باشند.»

عین الصّحیح:

٩٠

- (١) لا يتتشر صوتٌ في المدن إلا ما يؤدّي إلى حادثات مُرّة!
- (٢) الّذين يسكنون في مناطق العالم الشّرقيّة يشعرون بالهدوء أكثر من الغربيّين!
- (٣) لمياه الأنهار أصواتٌ تزيد السّكينة في من يعيشون بقربها!
- (٤) القيام بالممارسات الرّياضيّة في الشواطئ، أسهلّ من مناطق أخرى!

مشاوره در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه ها رو بخونید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ٣

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ٣

- گزینه (١): صدایی در شهرها پخش نمی شود مگر چیزی که منجر به حوادثی تلخ می شود! (واضحه که غلطه درگه؟)
- گزینه (٢): کسانی که در مناطق شرقی جهان ساکن هستند بیشتر از غربی ها احساس آرامش می کنند! (نه واقعاً)
- گزینه (٣): آب های رودها صداهایی دارند که آرامش را در کسانی که نزدیکشان زندگی می کنند، زیاد می کند! (بله دقیقاً)
- گزینه (٤): پرداختن به تمرینات ورزشی در ساحل ها از مناطق دیگر ساده تر می باشد! (صدای آب تنها چیزی نیست که باعث ساره شدن تمرین می شه.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«من الأفضل للذي يشعر بالقلق أن...!» عین الخطأ:

- (۱) يُبعد مكان عيشه عن المعامل و المصانع
- (۲) يُسافر إلى مناطق بعيدة عن التلوثات الصوتية
- (۳) يستمع إلى أصواتٍ مُهدّنة منها صوت القرآن
- (۴) لا يستمع إلى أيّ موسيقى حين يقوم بالممارسة الرياضية

مشاوره در سوالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخونید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: عربی دوازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- برای کسی که احساس نگرانی می‌کند بهتر است که .....!
- گزینه (۱): مکان زندگی‌اش را از کارگاه‌ها و کارخانه‌ها دور کند (این کار تقریباً برای همه مفیده!)
- گزینه (۲): به مناطقی دور از آلودگی‌های صوتی سفر کند
- گزینه (۳): به صداهایی آرامش‌بخش از جمله صدای قرآن گوش کند
- گزینه (۴): هنگامی که به تمرین ورزشی می‌پردازد به هیچ موسیقی‌ای گوش نکند

عین الخطأ حسب النص: ۹۲

- (۱) للأصوات دور مهم في كیفية حياة الإنسان!
- (۲) التلوثات الصوتية لن تزول و لكن يمكن تقليلها!
- (۳) هناك أصوات في الطبيعة تدعونا إلى حياة أطيب!
- (۴) الأصوات الرفیعة تجعلنا قلقين منها أصوات السّلالات!

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه‌ها رو بخونید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): صداها نقش مهمی در چگونگی زندگی انسان دارند! (تمام متن به همین مطلب اشاره می‌کند!)
- گزینه (۲): آلودگی‌های صوتی از بین نخواهند رفت، ولی کاهش دادن آن‌ها ممکن است! (درقیماً)
- گزینه (۳): صداهایی در طبیعت وجود دارند که ما را به زندگی بهتری فرامی‌خوانند! (صداهایی مثل صدای قرآن، رودها، دریاها و...)
- گزینه (۴): صداهای بلند از جمله صداهای آبخارها ما را نگران می‌کنند! (صدای آبخار برای ما آرامش‌بخش است نه نگران‌کننده!)

• عین الصّحیح فی الإعراب و التّحلیل الصّرفیّ (۹۳ - ۹۴):

«یُمکِن - تأثیراً - تُبعِدُ - أكثر»:

۹۳

- (۱) یُمکِن: فعل مضارع - للمفرد المذکر - مزید ثلاثیّ (اسم فاعله: مُمکن) - معلوم/ فعل و فاعل و الجملة فعلیّة
- (۲) تأثیراً: مفرد مذکر - مصدر مزید ثلاثیّ (ماضیه: تأثّر) - معرب - نكرة/ مفعول مطلق للتّوع و منصوب
- (۳) تُبعِدُ: مضارع - للمفرد المؤنث - مزید ثلاثیّ من باب إفعال - مجهول/ فعل و نائب فاعله «نا»
- (۴) أكثر: مفرد مذکر - اسم تفضیل (من مصدر «تکثیر») - معرب - نكرة/ مضاف إلیه و مجرور

مشاوره در این مدل تست‌ها که از کنکور دی ۱۴۰۱ مُد شده، سعی کنید ابتدا بخش سمت راست گزینه‌ها رو بررسی کنید؛ چون معمولاً به مراجعه به متن احتیاجی نداره و بعد اگر حل نشد بخش سمت چپ رو بررسی کنید. ضمناً حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۴

خطاهای سایر گزینه‌ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (۲): ماضیه: تأثّر («تأثیر» مصدر از باب «تفعیل» است، بنابراین ماضی آن «أثّر» می‌باشد!)

گزینه (۳): مجهول و نائب فاعله «نا» («تُبعِدُ: دور می‌کند» معلوم و «نا» مفعول آن است!)

گزینه (۴): من مصدر «تکثیر» (تمام اسم‌های تفضیل که ما با آن‌ها سر و کار داریم از یک فعل ثلاثی مجزّد ساخته شده‌اند؛ بنابراین

«أكثر» نمی‌تواند از مصدر مزید «تکثیر» (باب تفعیل) ساخته شده باشد! / مضاف إلیه («طاقة أكثر: نیروی بیشتری» ترکیب وصفی

است و «أكثر» صفت می‌باشد!)

- (۱) الممارسات: جمع سالم للمؤنث - مصدر مزيد ثلاثي على وزن مفاعلة - معرّف بأل/مجرور بحرف الجرّ
 (۲) يُظهرون: مضارع - للجمع الغائب - مزيد ثلاثي (له حرف زائد واحد) - معلوم - متعّد/مفعوله «سلوكاً»
 (۳) السَّيَّارات: جمع سالم (مفردها: «سيارة») و هي مؤنث - اسم مبالغة للدلالة على آلة - مبني/مضاف إليه و مجرور
 (۴) نُحاول: فعل مضارع - للمتكلم وحده - ماضيه: حاولنا - معلوم/فعل مع «أن» يعادل المضارع الالتزامي الفارسي

مشاوره در این مدل تست‌ها که از کنکور دی ۱۴۰۱ مُد شده، سعی کنید ابتدا بخش سمت راست گزینه‌ها رو بررسی کنید؛ چون معمولاً به مراجعه به متن احتیاجی نداره و بعد اگر حل نشد بخش سمت چپ رو بررسی کنید. ضمناً حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: عربی دوازدهم - درس ۴

خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مجرور بحرف الجرّ («عند» اسم است نه حرف جرّ؛ بنابراین «الممارسات» مضاف إليه می‌باشد!
 گزینه (۳): مبني («السَّيَّارات» معرب است؛ زیرا جزء گروه مبني‌ها نمی‌باشد!)
 گزینه (۴): للمتكلم وحده («نُحاول» للمتكلم مع الغير می‌باشد!)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف: **۹۵**

- (۱) الْمُؤْمِنُ لَا يَظْلِمُ أَحَدًا كَمَا لَا يُجِبُّ أَنْ يُظْلَمَ!
- (۲) إِلَهِي، يَا خَالِقَ كُلِّ مَوْجِدٍ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ!
- (۳) هَؤُلَاءِ الْأَسَانِدَةُ تَحَدَّثُوا مَعَ طُلَّابِهِمْ حَوْلَ نَتَائِجِ الْإِمْتِحَانَاتِ!
- (۴) يَا أَيُّهَا الزَّمَلَاءُ، حَافِظُوا عَلَى نِظَافَةِ حُجْرَاتِكُمْ مُحَافَظَةً!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حرکت‌ها بررسی بشن!!!
حتماً ابتدا برید سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و سپس به فعل‌های مجهول دقت کنید!

پاسخ: گزینة ۲

زیرمبش: عربی دوازدهم - درس ۵

خطاهای این گزینه:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

موجود (باید بدانید که این کلمه اسم مفعول از ریشه «و ج د» می‌باشد؛ بنابراین باید به شکل «موجود» نوشته شود!) - الرَّاحِمِينَ (اولاً این کلمه اسم فاعل است، ثانیاً نون جمع‌های مذکر سالم همواره فتحه دارد؛ بنابراین «الرَّاحِمِينَ» صحیح است!)

عین المفعول المطلق یختلف عن البقیة:

- (۱) انفجر إطار سيارتنا انفجاراً فما وصلنا إلى المقصد!
- (۲) عليك بالتفكر حيث لا تنتخب صديقاً غير مطلوب انتخاباً!
- (۳) إني أجاهد في حياتي مجاهدةً لأحصل على رضا الله!
- (۴) لماذا تنظرون إليّ نظراً مملوءاً بالتهم، أيها الأصدقاء؟!

مشاوره تشخیص نوع مفعول مطلق هم در کنکور بارها مورد سؤال بوده!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: عربی دوازدهم - درس ۴

چک کن بین کدوم مفعول مطلق بعدش صفت، مضاف‌الیه یا جمله وصفیه نداره، اون می‌شه تأکیدی. اگر داشت می‌شه نوعی!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): «انفجر» فعل و «انفجاراً» مفعول مطلق تأکیدی است، چون صفت، مضاف‌الیه یا جمله وصفیه ندارد!
- گزینه (۲): «لا تنتخب» فعل و «انتخاباً» مفعول مطلق تأکیدی است، چون صفت، مضاف‌الیه یا جمله وصفیه ندارد!
- گزینه (۳): «أجاهد» فعل و «مجاهدةً» مفعول مطلق تأکیدی است، چون صفت، مضاف‌الیه یا جمله وصفیه ندارد!
- گزینه (۴): «تنظرون» فعل و «نظراً» مفعول مطلق نوعی است، زیرا «مملوءاً» صفت آن است!

عین ما لیس فیہ المنادی:

۹۷

- (۱) صدیقیُّ أحبُّکما و أنتما صادقان!
- (۲) ولدی العزیز لا تکذب عندما تعلم الحق!
- (۳) بیّتی لا تکذب عندما تعلم الحق!
- (۴) ربِّ اغفر لنا ذنوبنا و اجعلنا من المحسنین!

مشاوره در کنکور خیلی وقت‌ها از ما می‌خواهند منادایی رو پیدا کنیم که قبش «یا» به کار نرفته باشه!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: عربی دوازدهم - درس ۵

در کدام گزینه فعل یا ضمیر مخاطب داریم؟

Hint

پاسخ خیلی تشریحی

در این عبارت «بیّتی: دختر کوچکم» منادی نیست، زیرا فعل «لا تکذب» نمی‌تواند مفرد مؤنث مخاطب باشد و در صورتی که منادی بود فعل «لا تکذبی: دروغ نگو» و در ادامه «تعلّم» باید به صورت «تعلّمین» به کار می‌رفت. در گزینه (۱) «صدیقین»، در گزینه (۲) «ولد» و در گزینه (۴) «رب» منادی هستند. ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه (۱): ای دوستان من، شما را دوست دارم در حالی که راستگو هستید!
- گزینه (۲): فرزند عزیزم وقتی حق را می‌دانی دروغ نگو!
- گزینه (۳): دختر کوچکم وقتی حق را می‌داند دروغ نمی‌گوید!
- گزینه (۴): پروردگارا برایمان گناهانمان را ببامرز و ما را از نیکوکاران قرار بده!

۹۸

عین ما لا يوجد فيه معنى التشبيه:

- (۱) تنزل الأسماك من السماء نزول الأمطار!
- (۲) رُبَّ سكوت يكون أفصح و أبلغ من الكلام!
- (۳) قد نسي أن الكلام كالحسام و تتحدّث دون التّفكّر!
- (۴) جنود الإسلام يدافعون عن الحقّ بشجاعة كأنّهم بيان مرصوص!

مشاوره کلماتی که باعث ایجاد تشبیه در جملات می‌شوند را خوب فرا بگیرید که سوالات ترکیبی قشنگی از آن‌ها طرح می‌شود!

پاسخ: گزینه گزینۀ ۲

زیرمبهد: عربی دوازدهم - درس ۴

در کدام جمله ترجمۀ «مثل، مانند» پیدا نمی‌شود؟

Hint

معنای تشبیه یا به وسیله کلماتی مانند «گ: مانند»، «کأنّ: مانند»، «مثل: مانند» و ... ایجاد می‌شود یا به وسیله ساختار «مفعول مطلق + مضاف‌إلیه»!

در گزینۀ (۱) «نزل» مفعول مطلق و «الأمطار» مضاف‌إلیه است!

در گزینۀ (۳) حرف «گ» در «كالحسام» و در گزینۀ (۴) «كأنّ» در «كأنّهم» تشبیه ایجاد کرده‌اند!

پاسخ خیلی تشریحی

عین المنادی یختلف عن الباقي: ۹۹

- (۱) یا صاحب البيت، لا تُسرف في ضیافة هذا اللیل!
 (۲) یا أيها الصّدیق، نعترف بأثک مجتهداً جدّاً!
 (۳) یا قوم، لِمَ تعبدون ما لا ینفعکم يوم القيامة؟!
 (۴) یا صاحب الفنّ، ارفع علم وطنک ایران في المباراة!

مشاوره تشخیص انواع منادی بسیار ساده هست فقط کافیه چک کنید مضاف‌الیه داره یا نه!

پاسخ: گزینة ۲

زیرمبهمت: عربی دوازدهم - درس ۵

کدوم منادی مضاف نشده؟

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینة (۱) «صاحب» منادی و «البيت» مضاف الیه است، در گزینة (۳) «قوم» در اصل «قوم + ي» می‌باشد؛ بنابراین منادی مضاف شده است و در گزینة (۴) «صاحب» منادی و «الفنّ» مضاف‌الیه است، اما در گزینة (۲) چنین نیست!
 تذکر: وقتی منادی کسره می‌گیرد، یعنی ضمیر «ي» در انتهای آن بوده است!
 مثال یا قوم = یا قومي / یا اولاد = یا اولادي

۱۰۰

عیّن مصدراً يُستخدم لبيان المشابهة (في المعنى):

- (۱) خُلِقَ أبي شبيهة أمي فالزّوجان يتشابهان بعد مدّة!
- (۲) علّموا التّلاميذ دروسهم تعليم الأب الحنون!
- (۳) تُنتج تلك المصانع غازات تؤدّي إلى تلوث الهواء!
- (۴) المؤمن كالبحر في الجود و كأنّه أسد في الشّجاعة!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبہت: عربی دوازدهم - درس ۴

مفعول مطلق + مضاف‌الیہ می‌خواد!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این عبارت «علّموا» فعل و «تعلیم» مفعول مطلق نوعی و «الأب» مضاف‌الیہ آن است؛ بنابراین به صورت «مثل و مانند» ترجمه می‌شود و معنای «مشابهت» را می‌رساند.

ترجمه: «به دانش‌آموزان درس‌هایشان را مانند پدر مهربان یاد بدهید.»

در سایر گزینه‌ها اصلاً مفعول مطلق نداریم.

کدام گزینه درباره وقایع تاریخ ایران در فاصله سال‌های ۱۳۰۴ تا ۱۳۲۰ شمسی نادرست است؟

- دوران حکومت رضاشاه پهلوی
- ۱) در جریان اعتراض مردم مسلمان ایران به کشف حجاب در مسجد گوهرشاد مشهد، عده‌ای شهید و مجروح شدند.
  - ۲) به دنبال اجباری شدن خدمت سربازی، بخش عمده‌ای از مالیات‌ها صرف خرید تجهیزات و سلاح جنگی شد.
  - ۳) متفقین، کنترل راه‌های خلیج فارس به مرزهای شوروی و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند.
  - ۴) ایران امتیازنامه داری را لغو کرد و به جای آن، قرارداد نفتی دیگری با انگلستان منعقد نمود.

مشاوره اول باید تشخیص بدی که منظور از سال‌های ۱۳۰۴ تا ۱۳۲۰، دوره سلطنت رضاشاه پهلوی و بعد از میون گزینه‌ها، اونی رو که مربوط به دوره رضاشاه نیست، انتخاب کنی. به همین سادگی.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۸، ۷ و ۹

درس‌Box

در آذر سال ۱۳۰۴، مجلس مؤسسان با نطق رضاخان افتتاح شد و پس از شش روز بحث و گفت‌وگو، رضاخان را به پادشاهی ایران انتخاب و سلطنت را در خانواده او موروثی اعلام کرد.

به بهانه حضور نیروهای آلمانی در ایران، نیروهای شوروی و انگلستان در شهریور ۱۳۲۰ از شمال و جنوب به ایران هجوم آوردند. ارتش ایران مقاومت چندانی نکرد و تنها درگیری مختصری به‌ویژه میان یگان‌های نیروی دریایی ایران با قوای متفقین رخ داد. پس از اشغال ایران توسط نیروهای متفقین، رضاشاه به فرمان انگلیسی‌ها و به سرعت، استعفایش از سلطنت را نوشت و به جزیره موریس در جنوب غربی اقیانوس هند تبعید گردید.

نیروهای متفقین (شوروی، انگلستان و سپس آمریکا) پس از اشغال ایران در شهریور ۱۳۲۰ و برکناری و تبعید رضاشاه از کشور، کنترل مستقیم راه‌های اصلی خلیج فارس به مرزهای شوروی و حفاظت از چاه‌ها و تأسیسات نفت جنوب را به دست گرفتند. سایر گزینه‌ها همگی به وقایع دوران سلطنت رضاشاه اشاره دارند.

پاسخ خیلی تشریحی

کدام گزینه ترتیب مراحل پایان جنگ جهانی دوم را به درستی بیان می‌کند؟

- (۱) ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر - تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ - به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا
- (۲) تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر - به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ
- (۳) به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا - تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ - ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر
- (۴) ورود متفقین به برلین و خودکشی هیتلر - تصرف بخش شرقی آلمان توسط نیروهای شوروی و تصرف بخش غربی توسط نیروهای آمریکایی - به زانو درآمدن ژاپن در برابر آمریکا - محاکمه سران حکومت نازی در دادگاه نورنبرگ

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با ورود متفقین به برلین، هیتلر خودکشی کرد. ارتش شوروی بخش شرقی و نیروهای انگلیسی و آمریکایی قسمت غربی آلمان را به اشغال خود درآوردند (مه ۱۹۴۵). نیروهای متفقین تعدادی از فرماندهان و سران حکومت نازی را نیز دستگیر و سپس در دادگاه نورنبرگ به عنوان جنایتکار جنگی محاکمه و مجازات کردند.

پس از به زانو درآمدن نازی‌ها، جنگ با ژاپن ادامه یافت؛ در حالی که نشانه‌های شکست و تسلیم شدن ژاپنی‌ها آشکار شده بود، دولت آمریکا دو شهر هیروشیما و ناگاساکی ژاپن را برای اولین بار در تاریخ، با بمب‌های اتمی ویران کرد (اوت ۱۹۴۵). تا سی روز بعد از انفجار بمب، مردم به طور اسرارآمیزی جان خود را از دست می‌دادند. دولت ژاپن ۳۷۰ هزار نفر «قربانی بمب اتم» را تا سال ۱۹۸۰م ثبت کرده است.

چه تعداد از اقدامات زیر توسط محمدرضاشاه جهت تحکیم جایگاه خویش در ابتدای سلطنتش انجام شد؟

الف) اطمینان دادن به مراجع تقلید در جهت عدم ممنوعیت حجاب

ب) تعهد به حکومت به عنوان یک پادشاه مشروطه، نه سلطنت

ج) بازگرداندن املاک تصرف شده توسط رضاخان

د) اجازه دادن به مطبوعات و احزاب برای فعالیت گسترده

ه) دادن قدرت و نفوذ بیشتر به اعیان و اشراف زمین دار و غیر زمین دار

سه (۴)

چهار (۳)

یک (۲)

دو (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس ۹

علاوه بر مورد «ب» که در قسمت دام تستی توضیح داده شد، موارد «د» و «ه» نیز مربوط به شرایط ایران در سال ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۲ است، نه اقداماتی که توسط محمدرضاشاه در جهت تحکیم جایگاه خود انجام شده است.

در عبارت «ب» محمدرضاشاه سوگند یاد کرده بود که مطابق قانون اساسی به عنوان یک پادشاه مشروطه فقط سلطنت کند، نه حکومت.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام اقدام رضاشاه آن چنان خشم عمومی مردم را برانگیخت که در قبال اقدام متفقین برای برکناری و تبعید وی،

صدای اعتراضی برنخاست؟

- (۱) انباشت سرمایه شخصی
- (۲) صدور فرمان کشف حجاب
- (۳) سرکوب قیام میرزا کوچک خان
- (۴) قدغن کردن عزاداری برای سیدالشهداء

مشاوره هر کدام از اقدامات رضاشاه به «پیامد» مهم داشته؛ بنابراین، علاوه بر ماهیت اقدامات رضاشاه، باید به پیامدهای اون‌ها هم توجه داشته باشی؛ مثلاً اسکان عشایر باعث از رونق افتادن دامداری ایران شد، انباشت سرمایه شخصی، نارضایتی عمومی رو برانگیخت، کشف حجاب باعث قیام گوهرشاد شد و ...؛ پس همیشه هر اقدامی رو به همراه علل ایجاد و پیامدهای اون به خاطر بسپار.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۷

با افزایش استبداد فردی رضاشاه، زندگی فردی او نیز به کلی دگرگون گشت. او که تا قبل از کودتا، یک نظامی ساده بود، توانست در این شرایط آن قدر ملک و زمین تصاحب کند که او را به ثروتمندترین فرد ایران مبدل سازد. بیشتر این املاک مرغوب و پردرآمد، در منطقه اجدادی وی قرار داشت. بخشی از این املاک با مصادره مستقیم، بخشی دیگر با نقل و انتقال مشکوک اموال دولتی و بخشی دیگر با مجبور کردن زمین‌داران بزرگ و کوچک به فروش زمین‌هایشان به دست آمده بود.

اقدامات رضاشاه در راستای انباشت سرمایه شخصی باعث برانگیخته شدن خشم عمومی در سطوح مختلف شد تا جایی که هنگام ورود متفقین در جنگ جهانی دوم و اقدام آن‌ها برای برکناری و تبعید رضاشاه، تقریباً هیچ صدای اعتراضی برنخاست.

برخورد اهانت‌آمیز رضاشاه با ایمان و احساس عمیق دینی مردم ایران، پایه‌های سلطنت او را بیش از پیش سست کرد، یعنی پیامد گزینه‌های (۲) و (۴)، تزلزل پایه‌های سلطنت رضاشاه بوده است.

کارت Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

تاریخ

۱۰۵

- کدام مورد، درباره فرجام عمر سیاسی حاجعلی رزم‌آرا و جمشید آموزگار، از نخست‌وزیران دوره پهلوی دوم، درست است؟
- (۱) هر دو به دست جوانان انقلابی ترور شدند.
  - (۲) هر دو توسط محمدرضاشاه از سمت خود برکنار شدند.
  - (۳) اولی، از سوی مخالفان ترور شد و دومی، توسط شاه از سمت خود برکنار شد.
  - (۴) اولی، از سمت خود برکنار شد و دومی، در نتیجه اعتراضات مردمی مجبور به استعفا شد.

مشاوره نخست‌وزیران زمان سلطنت محمدرضاشاه، ترتیب روی کار آمدن و برکناری اون‌ها و هم‌چنین، اقداماتی که به اون‌ها منسوبه یا وقایعی که در زمان نخست‌وزیری اون‌ها رخ داده، یکی از مباحث مهم تاریخ دوازدهم؛ پس خوب به خاطر بسپارون.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس‌های ۹ و ۱۰

مهم‌ترین نخست‌وزیران محمدرضاشاه که در کتاب درسی به اون‌ها اشاره شده، به ترتیب روی کار آمدن عبارت بودند از:

... ← سپهبد حاجعلی رزم‌آرا (از مخالفان ملی‌شدن نفت) ← ... ← محمد مصدق (از موافقان ملی‌شدن نفت) ← احمد قوام ← محمد مصدق ← فضل‌الله زاهدی (از مجریان کودتای ۲۸ مرداد) ← ... ← علی امینی ← امیر اسدالله علم (مأمور اجرای اصلاحات آمریکایی در ایران) ← حسنعلی منصور (به دست محمد بخارایی ترور شد) ← امیرعباس هویدا ← جمشید آموزگار (مأمور اجرای فضای باز سیاسی در ایران و اعلام‌کننده حکومت نظامی در اصفهان) ← جعفر شریف امامی (مطرح‌کننده شعار آشتی ملی) ← ارتشبد غلامرضا ازهاری ← شاپور بختیار (عضو جبهه ملی)

سپهبد حاجعلی رزم‌آرا، در مقام نخست‌وزیر، از سیاست انگلستان جانبداری می‌کرد و با ملی‌شدن صنعت نفت به شدت مخالف بود. پس از ترور رزم‌آرا به دست خلیل طهماسبی (از اعضای جمعیت فداییان خلق)، مهم‌ترین مانع بر سر راه ملی‌شدن صنعت نفت برداشته شد.

با گسترش قیام مردم، جمشید آموزگار در مرداد ۱۳۵۷ در اصفهان حکومت نظامی برقرار کرد، اما این تدبیر ثمری نداشت؛ در نتیجه شاه مجبور شد آموزگار را برکنار کند و جعفر شریف امامی را با شعار «آشتی ملی» به نخست‌وزیری بگمارد.

اگر گزینه (۱) رو انتخاب کردی، احتمالاً جمشید آموزگار رو با حسنعلی منصور (که به دست محمد بخارایی ترور شد) اشتباه گرفتی.

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

در رابطه با وقایع نخستین سال‌های پیروزی انقلاب اسلامی، کدام گزینه درست است؟

- الف) عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا
 ب) تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام
 ج) انفجار دفتر نخست‌وزیری توسط گروهک منافقین
 د) واگذاری ریاست هیئت دولت به آیت‌الله مهدوی کنی
- ۱) «ب» و «د» پس از «الف» و «ج» روی داده‌اند.
 ۲) «الف» زمینه‌ساز وقوع رویدادهای «د» و «ب» بوده است.
 ۳) «ج» مؤخر و «الف» مقدم بر سایر رویدادها به وقوع پیوسته‌اند.
 ۴) «الف» و «د» به فاصله‌ای اندک از یکدیگر و مقدم بر «ج» روی داده‌اند.

مشاوره با به مرور اجمالی بر کنکور دی ۱۴۰۱، می‌تونی بفهمی که توجه به تقدم و تأخر رویدادهای تاریخی چه قدر مهمه؛ پس موقع مطالعه درس تاریخ و برای یادگیری بهتر مطالب، برای خودت خط زمان ترسیم کن و ترتیب وقایع رو خوب به خاطر بسپار. برای این کار می‌تونی از درس‌باکس‌هایی هم که ما برات تدارک دیدیم، استفاده کنی.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۱

مهم‌ترین وقایع سال‌های اولیه پس از پیروزی انقلاب اسلامی به ترتیب زمان وقوع عبارت‌اند از (شاید حفظ کردن تاریخ دقیق همه وقایع زیر چندان ضروری نباشه، اما به خاطر سپردن ترتیب وقوع اون‌ها از اوجب واجباته):

۱۲ فروردین ۱۳۵۸	روز جمهوری اسلامی (روز اعلام نتایج همه‌پرسی: رأی مثبت به جمهوری اسلامی با ۹۸٪ آرا)
۵ مرداد ۱۳۵۸	برگزاری نخستین نماز جمعه در تهران به امامت آیت‌الله طالقانی
مرداد ۱۳۵۸	آغاز تدوین قانون اساسی جدید
۱۳ آبان ۱۳۵۸	تسخیر لانه جاسوسی (سفارت آمریکا در تهران) به دست دانشجویان پیرو خط امام
آذر ۱۳۵۸	برگزاری همه‌پرسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و تأیید آن توسط مردم
بهمن ۱۳۵۸	برگزاری نخستین دوره انتخابات ریاست جمهوری و انتخاب ابوالحسن بنی‌صدر به عنوان نخستین رئیس‌جمهور ایران بعد از انقلاب اسلامی
اسفند ۱۳۵۸	برگزاری نخستین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی
خرداد ۱۳۶۰	عزل ابوالحسن بنی‌صدر از ریاست جمهوری (پیش از آن، بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا نیز عزل شده بود).
۲ مرداد ۱۳۶۰	با خلع بنی‌صدر، محمدعلی رجایی در دومین دوره انتخابات ریاست جمهوری پیروز شد و محمدجواد باهنر را به عنوان نخست‌وزیر، مسئول تشکیل کابینه کرد.
۸ شهریور ۱۳۶۰	در جریان انفجار دفتر نخست‌وزیری توسط منافقین، رجایی و باهنر به شهادت رسیدند.
شهریور ۱۳۶۰	پس از شهادت رئیس‌جمهور و نخست‌وزیر، مجلس شورای اسلامی آیت‌الله مهدوی کنی را به ریاست موقت هیئت دولت برگزید تا در امور کشور و جنگ وقفه‌ای به وجود نیاید.
۱۰ مهر ۱۳۶۰	مردم ایران در انتخابات سومین دوره ریاست جمهوری، آیت‌الله سید علی خامنه‌ای را به ریاست جمهوری اسلامی برگزیدند. ایشان نیز میرحسین موسوی را برای تصدی منصب نخست‌وزیری به مجلس شورای اسلامی معرفی کرد.
آذر ۱۳۶۱	برگزاری انتخابات نخستین دوره مجلس خبرگان رهبری نکته: با تشکیل مجلس خبرگان رهبری، تمامی ارکان سیاسی کشور مطابق قانون اساسی شکل گرفتند و نظام سیاسی جمهوری اسلامی به طور کامل استقرار یافت.
مهر ۱۳۶۲	دانشگاه‌ها که پس از پیروزی انقلاب اسلامی تعطیل شده بودند، بازگشایی شدند.

ترتیب زمانی وقایع مندرج در عبارت‌های سؤال، به شرح زیر بوده است:

عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا ← انفجار دفتر نخست‌وزیری توسط گروهک منافقین ← واگذاری ریاست هیئت دولت به آیت‌الله مهدوی کنی ← تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام

کتاب درسی، تاریخ دقیق تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام (سال ۱۳۶۶) را بیان نکرده، اما از اشاره به این مجمع به عنوان نکته پایانبخش «تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران»، می‌توان دریافت که تشکیل آن، مؤخر بر سایر رویدادها بوده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نخستین اولویت‌های ژاپن پس از انقلاب میجی، چه بود؟

- ۱) تلاش برای رشد صنعت و تجارت - جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی
- ۲) انجام اصلاحات در بخش فرهنگی و آموزش و پرورش - تلاش برای رشد صنعت و تجارت
- ۳) جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی - تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غرب
- ۴) تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غرب - انجام اصلاحات در بخش فرهنگی و آموزش و پرورش

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۸

در نیمه دوم قرن نوزدهم، در پی اصلاحات موسوم به «انقلاب میجی»، حکومتی کاملاً مرکزی در ژاپن برپا شد. بدین ترتیب، ژاپن اولین گام‌ها را در راه صنعتی‌شدن برداشت و هم‌زمان شروع به استعمار سرزمین‌های پیرامون خود کرد. متناسب با این تحولات، تغییرات اساسی در بخش نظامی، آموزش و پرورش، مالیات و قانون اساسی نیز ایجاد شد.

نخستین اولویت‌های ژاپن پس از انقلاب میجی، «تغییر وضع ناتوان ژاپن در رویارویی با خطر جهانگشایی غربی» و «جبران عقب‌ماندگی‌های نظام قبلی» بود.

اگره توی دام سایر گزینه‌ها افتادی، به این نکته توجه نداشتی که «تلاش برای صنعتی‌شدن» و «اصلاحات فرهنگی و آموزشی»، از جمله راهکارها و برنامه‌های ژاپن برای محقق‌ساختن اولویت‌هایش بوده.

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

کدام عبارت‌ها وقایع پیرامون قیام «۳۰ تیر» را به درستی روایت می‌کند؟

الف) نخست‌وزیری مجدد دکتر مصدق و منع محمدرضاشاه از شرکت در جلسات مجلس شورای ملی

ب) اعتراض نمایندگان طرفدار نهضت ملی در مجلس شورای ملی و موافقت شاه با استعفای قوام

ج) استعفای دکتر مصدق در پی عدم موافقت محمدرضاشاه برای سپردن وزارت جنگ به او

د) فتوای جهاد آیت‌الله کاشانی در پی کارشکنی‌های دربار در حوزه اختیارات قوام السلطنه

۱) الف - د

۲) ب - ج

۳) د - ب

۴) ج - الف

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمش: تاریخ دوازدهم - درس ۹

درس‌Box

در تیر ۱۳۳۱، دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌هایی که در اداره امور کشور صورت می‌گرفت، از محمدرضاشاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد و چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، از مقام خود استعفا نمود. شاه نیز احمد قوام را مأمور تشکیل دولت کرد. در پی این رویداد، آیت‌الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست‌وزیری قوام، مردم را به مبارزه فراخواند. در روز ۳۰ تیر ۱۳۳۱، مردم به خیابان‌ها ریختند. نیروهای نظامی و انتظامی تظاهرکنندگان را سرکوب کردند، اما با ادامه تظاهرات و اعتراض نمایندگان طرفدار نهضت ملی در مجلس شورای ملی، شاه ناگزیر به استعفای قوام و بازگشت مجدد دکتر مصدق رضایت داد. دکتر مصدق دوباره نخست‌وزیر شد و وزارت جنگ و فرماندهی نیروهای مسلح را در اختیار گرفت؛ هم‌چنین، شاه را از برقراری ارتباط مستقیم با سفرای خارجی منع کرد.

همه پاسخ توی بخش درس‌باکس هست؛ پس برگرد و دوباره با دقت بخونش.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حکومت پهلوی برای تقویت و تحکیم پایه‌های اقتدار فرهنگی خود، دست به چه اقدامی زد و کدام عامل، زمینه این

۱۰۹

اقدام را فراهم آورد؟

- ۱) جشن تاج‌گذاری را برگزار نمود. - ایجاد فضای باز سیاسی
- ۲) تاریخ شاهنشاهی را جایگزین تقویم هجری شمسی کرد. - تبعید امام خمینی
- ۳) جشن‌های دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی را برگزار نمود. - افزایش درآمدهای نفتی
- ۴) با انحلال احزاب موجود، حزبی واحد به نام حزب رستاخیز را ایجاد کرد. - سرکوب مخالفان

مشاوره آگه به کلیدواژه «فرهنگی» در صورت سؤال توجه کنی، پاسخ رو راحت‌تر پیدا می‌کنی. همیشه و در همه سؤالات، حواست به کلیدواژه‌ها باشه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: تاریخ دوازدهم - درس ۱۰

درس‌نویس Box

پس از تبعید امام خمینی و سرکوب شدید مخالفان، اوضاع سیاسی آرام‌تر شد. هم‌چنین، با افزایش چشمگیر درآمدهای نفتی ایران در دوران طولانی نخست‌وزیری امیرعباس هویدا، حکومت پهلوی برای تقویت و تحکیم پایه‌های اقتدار خود به اقداماتی نمایشی دست زد. برگزاری جشن تاج‌گذاری و جشن‌های دو هزار و پانصد ساله شاهنشاهی، منحل کردن احزاب موجود و ایجاد حزبی واحد به نام حزب رستاخیز از جمله این اقدامات بود.

پس از تبعید امام خمینی، در زمینه «فرهنگی» نیز رژیم پهلوی کوشید میان فرهنگ ایرانی و فرهنگ اسلامی تقابلی مصنوعی ایجاد کند. پیرو همین سیاست و به بهانه ناهمخوانی تاریخ هجری شمسی با فرهنگ ایرانی، «تاریخ شاهنشاهی را جایگزین تقویم هجری شمسی کرد.»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترور حسنعلی منصور، نخست‌وزیر وقت ایران، اقدام کدام طیف یا گروه از جوانان مبارز بود؟

- ۱) گروهی که با آرمان برپاکردن حکومت اسلامی، به جای مبارزه فرهنگی، به نبرد مسلحانه روی آوردند.
- ۲) طیفی که بعد از قیام ۱۵ خرداد، فعالیت سیاسی را کنار گذاشته و قدم به میدان مبارزه مسلحانه نهادند.
- ۳) گروهی که پس از تبعید امام خمینی، مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار دادند.
- ۴) طیفی که با انحراف از تفکر اسلامی و الهام از افکار مارکسیستی، ترور و حذف سران رژیم را هدف مبارزه می‌دانستند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۰

کرتی Box

در کنار مبارزه سیاسی و فرهنگی علیه حکومت پهلوی، گروه‌هایی از جوانان به مبارزه مسلحانه کشیده شدند. معروف‌ترین این گروه‌ها در این دوران عبارت بودند از:

این گروه، پس از تبعید امام خمینی، مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار دادند.	هیئت‌های مؤتلفه اسلامی
این گروه با آرمان برپاکردن حکومت اسلامی به نبرد مسلحانه روی آوردند، اما پیش از هر اقدامی، اعضای آن دستگیر و زندانی شدند.	حزب ملل اسلامی
گروهی از جوانان عضو نهضت آزادی، بعد از قیام ۱۵ خرداد، فعالیت سیاسی را کنار گذاشتند و به جنگ مسلحانه روی آوردند. آن‌ها در آغاز تفکر اسلامی داشتند، ولی به مرور زمان دچار انحراف فکری شدند و به مارکسیسم تمایل پیدا کردند.	سازمان مجاهدین خلق
این گروه از همان ابتدا با الهام از افکار مارکسیستی به مبارزه مسلحانه روی آوردند و تعدادی از آن‌ها در درگیری با مأموران رژیم یا در زندان به قتل رسیدند.	سازمان چریک‌های فدایی خلق

هیئت‌های مؤتلفه اسلامی، پس از تبعید امام خمینی، مبارزه مسلحانه و ترور سران حکومت پهلوی را محور کار خود قرار داد و حسنعلی منصور، نخست‌وزیر وقت، را ترور کرد. این کار را محمد بخارایی، از اعضای این گروه، انجام داد. پس از این واقعه، بیشتر اعضای این گروه دستگیر و چهار تن از آنان اعدام شدند و برخی هم به حبس‌های طولانی محکوم گردیدند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در رابطه با تقدم و تأخر وقایع نخستین سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، کدام گزینه درست است؟
- (الف) نخستین نماز جمعه به امامت آیت‌الله طالقانی در تهران برگزار شد.
- (ب) آمریکا با طراحی عملیات نظامی، نیروهای خود را در صحرای طبس پیاده کرد.
- (ج) با تشکیل مجلس خبرگان رهبری، نظام سیاسی جمهوری اسلامی به طور کامل استقرار یافت.
- (د) سران حزب توده که به نفع حکومت شوروی در ایران جاسوسی می‌کردند و قصد کودتا داشتند، دستگیر شدند.
- (۱) «ج» مقدم بر وقایع «الف»، «ب» و «د» رخ داده است.
- (۲) «الف» و «د» مقدم بر «ب» و «ج» به وقوع پیوسته‌اند.
- (۳) «ب» مقدم بر «د» و «ج» مؤخر بر «الف» رخ داده است.
- (۴) «د» و «ب» مؤخر بر «الف» و «ج» به وقوع پیوسته‌اند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۱

مراحل استقرار نظام جمهوری اسلامی:

- (۱) برگزاری همه‌پرسی تعیین نظام سیاسی جدید (برگزاری: ۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸ / اعلام نتایج: ۱۲ فروردین ۱۳۵۸)
- (۲) تدوین قانون اساسی جدید (آغاز تدوین: مرداد ۱۳۵۸ توسط ۷۲ نماینده مجلس خبرگان قانون اساسی / همه‌پرسی و تصویب قانون اساسی: آذر ۱۳۵۸)
- (۳) شکل‌گیری هیئت دولت براساس قانون اساسی جدید (برگزاری اولین دوره انتخابات ریاست جمهوری: بهمن ۱۳۵۸ / برگزاری اولین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی: اسفند ۱۳۵۸)

ترتیب وقوع رویدادهای مذکور در عبارتهای صورت سؤال:

- (الف) اولین نماز جمعه به امامت آیت‌الله طالقانی (۵ مرداد ۱۳۵۸) در تهران برگزار شد.
- (ب) پس از تسخیر سفارت آمریکا در تهران، آمریکا با طراحی یک عملیات پیچیده نظامی، نیروهای ویژه خود را در صحرای طبس پیاده کرد. (۵ اردیبهشت ۱۳۵۹)
- (د) حزب توده که به نفع حکومت شوروی در ایران جاسوسی می‌کرد، (در سال ۱۳۶۰) قصد کودتا داشت که این توطئه کشف و سران آن دستگیر شدند.
- (ج) با برگزاری اولین دوره مجلس خبرگان رهبری (آذر ۱۳۶۱) و تشکیل مجلس خبرگان رهبری، تمامی ارکان سیاسی کشور مطابق قانون اساسی شکل گرفتند و نظام سیاسی جمهوری اسلامی به طور کامل استقرار یافت.

درس‌نویس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پس از آزادسازی خرمشهر، تحت تأثیر کدام عوامل، جنگ تحمیلی وارد مرحله تازه‌ای شد؟

- الف) تداوم موفقیت‌های نظامی رزمندگان ایرانی
 ب) صدور فرمان شکستن محاصره آبادان از سوی امام
 ج) افزایش کمک‌ها و حمایت‌های نظامی حامیان خارجی صدام
 د) مطرح شدن شروطی از سوی ایران برای رسیدن به حقوق خود

۱) ب - الف

۲) ج - د

۳) د - ب

۴) الف - ج

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبدا: تاریخ دوازدهم - درس ۱۲

پس از آن که بنی‌صدر از مقام فرماندهی کل قوا و ریاست‌جمهوری عزل شد و اوضاع سیاسی کشور ثبات و آرامش یافت، امام خمینی فرمان شکستن محاصره آبادان را صادر کرد. آبادان در نتیجه عملیات ثامن‌الائمه (۴ مهر ۱۳۶۰) آزاد شد؛ اما اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در عملیات بیت‌المقدس (سوم خرداد ۱۳۶۱) و با آزادسازی خرمشهر از اسارت دشمن رقم خورد.

به دنبال بازپس‌گیری خرمشهر، جمهوری اسلامی ایران برای پایان‌دادن به جنگ و خونریزی و رسیدن به حقوق خود، شروطی را مطرح کرد که مورد بی‌اعتنایی مجامع بین‌المللی و دیکتاتور عراق (صدام) واقع شد.

پس از آزادسازی خرمشهر، جنگ وارد مرحله تازه‌ای شد؛ از یک سو «موفقیت‌های نظامی رزمندگان ایرانی ادامه یافت» و از سوی دیگر، «حامیان خارجی صدام برای جلوگیری از سقوط رژیم بعثی عراق، انواع تجهیزات نظامی پیشرفته را در اختیار این رژیم گذاشتند.»

شکستن محاصره آبادان قبل از آزادسازی خرمشهر بوده، پس گزینه‌های (۱) و (۳) که به عبارت «ب» اشاره دارند، نمی‌توانند پاسخ درست باشد و باید ردشون می‌کردی.

درس‌Box

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

مهم‌ترین اقدامات امام خمینی در دوران جنگ تحمیلی چه بود؟

- (۱) توجه تمام مسئولین کشور به جنگ
- (۲) تقویت انگیزه جهاد و روحیه شهادت‌طلبی در جوانان
- (۳) اهتمام به تقویت بنیه دفاعی و تأمین بودجه‌های جنگ
- (۴) ایجاد تحول در روح و روان جوانان ایرانی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: تاریخ دوازدهم - درس ۱۲

● توصیه امام خمینی به مسئولان کشور: جنگ را مسئله اصلی کشور بدانند و برای پیشبرد آن تا پیروزی نهایی بر دشمن، به رزمندگان و مردم یاری برسانند.

● نتیجه رهبری امام خمینی در دوران جنگ: جلوه‌های زیبایی از ایثار و فداکاری در راه دین و میهن و همچنین تقویت انگیزه جهاد و روحیه شهادت‌طلبی در میان جوانان ایرانی به نمایش گذاشته شد.

● نمونه تدابیر رهبری امام خمینی در دوران جنگ: اهتمام فراوان حضرت امام خمینی بر تقویت بنیه دفاعی و حمایت‌های ایشان برای بالابردن کیفیت و کمیت امکانات و تجهیزات نظامی و تأمین بودجه‌های جنگ نیز از جمله تدابیر رهبری ایشان در طول دفاع مقدس بود که تا روزهای پایانی جنگ ادامه داشت.

مهم‌ترین اقدام امام خمینی در دوران جنگ، ایجاد تحول در روح و روان جوانان ایرانی بود.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

زمین لرزه زمانی اتفاق می افتد که: **۱۱۴**

- ۱) سنگ‌های پوسته زمین مقاومت خود را در برابر نیروهای واگرا، همگرا و برشی از دست بدهند.
- ۲) مرز گسل‌های پوسته زمین در اثر لغزش صفحات، دچار کشیدگی و شکستگی شود.
- ۳) صفحات زمین به صورت متوالی یا متناوب از هم دور یا به هم نزدیک شوند.
- ۴) سنگ‌های پوسته زمین به طور تدریجی در امتداد گسل‌ها بشکنند.

پاسخ: گزینه ۱زیرمبحث: **یغرافیای دوازدهم - درس ۵****درس‌Box**

زمین از سه بخش پوسته، گوشته و هسته تشکیل شده است. پوسته و بخش بالایی گوشته، سخت و سنگی است و سنگ‌کره (لیتوسفر) نام دارد. لیتوسفر زمین یکپارچه نیست و مانند توپ فوتبال در محل‌های معینی گسستگی دارد و تشکیل واحدهایی را می‌دهد که به هر یک، صفحه (پلیت) گفته می‌شود. در زیر این صفحات، ماده تشکیل‌دهنده گوشته زمین به حالت نیمه‌جامد و تا اندازه‌ای خمیرمانند است. از آن‌جا که دما از سطح زمین به سمت عمق آن افزایش می‌یابد، در گوشته فوقانی حرکت همرفتی مواد موجب حرکت صفحات نسبت به هم می‌شود.

در یک منطقه، زمانی زمین لرزه اتفاق می‌افتد که سنگ‌های پوسته زمین مقاومت خود را در برابر نیروهای واگرا، همگرا و برشی از دست بدهند؛ در نتیجه، سنگ‌ها به طور ناگهانی (نه تدریجی) در امتداد گسل می‌شکنند و با جابه‌جایی گسل، انرژی زیادی به صورت زمین لرزه آزاد می‌شود.

گزینه ۳) نمی‌تونه پاسخ درست باشه؛ چون فقط به نیروهای واگرا و همگرا اشاره داره و شامل نیروهای برشی نمی‌شه.

پاسخ خیلی تشریحی ✓**گول نخوری ✗**

هر یک از توضیحات زیر مربوط به کدام یک از مناطق زلزله‌خیز جهان است؟

- الف) جایی که پوسته تشکیل‌دهنده قاره آسیا - اروپا به پوسته تشکیل‌دهنده قاره آفریقا و هند برخورد می‌کند.
 ب) جایی که پوسته بستر اقیانوس اطلس در حال بازشدن و گسترش است.
 ج) محلی که پوسته کف اقیانوس آرام به پوسته قاره آسیا - اروپا، آمریکای جنوبی، استرالیا و آمریکای شمالی برخورد می‌کند.

- ۱) کمربند اطراف اقیانوس آرام / کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا / کمربند میانی اقیانوس اطلس
 ۲) کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا / کمربند اطراف اقیانوس آرام / کمربند میانی اقیانوس اطلس
 ۳) کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا / کمربند میانی اقیانوس اطلس / کمربند اطراف اقیانوس آرام
 ۴) کمربند اطراف اقیانوس آرام / کمربند میانی اقیانوس اطلس / کمربند اطراف اقیانوس آرام

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمبث: جغرافیای دوازدهم - درس ۵

زمین‌لرزه، لرزش و جنبش ناگهانی و کوتاه‌مدت پوسته زمین است که به‌علت آزادشدن انرژی در محل گسل‌ها روی می‌دهد. مهم‌ترین مناطق زلزله‌خیز جهان عبارت‌اند از:

- ۱) کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا؛ جایی که پوسته تشکیل‌دهنده قاره آسیا - اروپا به پوسته تشکیل‌دهنده قاره آفریقا و هند برخورد می‌کند.
 ۲) کمربند اطراف اقیانوس آرام؛ محلی که پوسته کف اقیانوس آرام به پوسته قاره آسیا - اروپا، آمریکای جنوبی، استرالیا و آمریکای شمالی برخورد می‌کند.
 ۳) کمربند میانی اقیانوس اطلس؛ جایی که پوسته بستر اقیانوس اطلس در حال بازشدن و گسترش است

مشاوره باز هم به سؤال از نوع موردی اومده که طبق معمول، بیابان اول برای خودتون جلوی هر مورد پاسختون رو بنویسین و بعد برید سراغ گزینه‌ها! بذارین یه قلب بهتون بدم: اونم اینه که تو این سؤال به کلیدواژه‌هایی مثل اقیانوس اطلس و اقیانوس آرام خیییییییلی خوب دقت کنین.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از اقدامات حین وقوع زمین لغزش این است که ..... .

- (۱) روش‌های آبخیزداری اجرا شود و پوشش گیاهی حوضه منطقه مستعد لغزش جهت کاهش تخریب، تقویت گردد
- (۲) استعداد لغزش مجدد ارزیابی شود و منطقه را در صورت تخریب تأسیسات زیربنایی تعمیر کرد
- (۳) به مطالعه خاک‌شناسی و پایداری زمین پرداخت و در راستای ایمن‌سازی و مقاوم‌سازی تأسیسات اصلی منطقه تلاش کرد
- (۴) به سرعت از مسیر لغزش و جریان گل‌ولای خارج شد و به سازمان‌های امداد و نجات اطلاع داد

مشاوره تو این سؤال‌های کامل‌کردنی، تنها راه چاره‌ت اینه که با کتابت رو خوب خونده باشی، یا اگر احیاناً می‌خوای برحسب شانس بری جلو، منطق واژه‌ها رو دریایی و ببینی کدوم گزینه با صورت عبارت سؤال سنخیت داره. البته که شما از اون دست دانش‌آموزایی هستین که حسابی متن کتاب رو می‌خونین و هیچ‌وقت سراغ شانس نمی‌رین!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم - درس ۶

گسترش زمین لغزش‌ها بسیار کم‌تر از مخاطراتی مثل زمین‌لرزه است؛ یعنی عرض و طول اغلب توده‌های لغزشی کم‌تر از یک کیلومتر است و بنابراین خسارت‌های آن چندان فراگیر نیست. به این ترتیب ضررهای ناشی از آن هم باید به حداقل کاهش یابد و این امر نیازمند اقدامات مدیریتی در سه مرحله قبل از وقوع، حین وقوع و بعد از وقوع زمین لغزش است.

اقدامات حین زمین لغزش عبارت‌اند از:

- (۱) باید به سرعت از مسیر لغزش و گل‌ولای خارج شد.
  - (۲) به سازمان‌های امداد و نجات اطلاع داد و به کسانی که برای ترک محل به کمک نیاز دارند، امداد رسانی کرد.
- بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مربوط به اقدامات و مدیریت پیش از وقوع سیل است.

گزینه (۲): مربوط به اقدامات بعد از وقوع زمین لغزش است.

گزینه (۳): مربوط به اقدامات قبل از وقوع زمین لغزش است.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حمل و نقل چندوجهی یا چندمنظوره ترکیبی از دو یا چند شیوه مختلف حمل و نقل است که در آن ..... .

- ۱) برای کاهش حجم مسافت‌های نسبتاً دور و نیز بهبود خدمات‌رسانی، ترکیبی از شیوه‌های حمل و نقل هوایی و زمینی استفاده می‌شود
- ۲) به جای یک شیوه حمل کالا از مبدأ تا مقصد، از دو یا چند شیوه استفاده می‌شود تا بتوان زمان و هزینه را به خوبی مدیریت کرد
- ۳) حمل و نقل زمینی مبنا قرار می‌گیرد و سایر شیوه‌های حمل و نقل با توجه به نوع کالا یا مسافت مسافران مورد استفاده قرار می‌گیرند
- ۴) برای جبران خسارت‌های ناشی از مشکلات غیر قابل پیش‌بینی از انواع شیوه‌های حمل و نقل بهره می‌برند تا بار و مسافر سلامت و بدون آسیب به مقصد برسند

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: جغرافیای دوازدهم - درس ۴

بگذارید با مثالی توضیح بدهم: فرض کنید ما یک جنس را می‌خواهیم از تهران به تفلیس بفرستیم؛ می‌توانیم از راه زمینی این کار را بکنیم، اما باید در نظر داشته باشیم که اکتفا به حمل و نقل زمینی آن هم با توجه به مسافتی که پیش رو است، هزینه زیادی دارد و از این گذشته بسیار زمان‌بر است. چه کار کنیم؟ باید از ترکیب چند شیوه حمل و نقل استفاده کنیم؛ به عبارت دیگر جنس را ابتدا تا جایی با حمل و نقل زمینی یا جاده‌ای می‌بریم، بعد با توجه به حجم و نوع کالا از حمل و نقل هوایی استفاده می‌کنیم. حالا این موضوع برای هر مورد دیگری که زمان و هزینه آن ممکن است بالا باشد، کاربرد دارد؛ بنابراین به کاری که ما برای ارسال جنسمان به تفلیس انجام دادیم، حمل و نقل چندوجهی می‌گویند.

حمل و نقل چندوجهی یا چندمنظوره، ترکیبی از دو یا چند شیوه مختلف حمل و نقل است. امروزه برنامه‌ریزان تلاش می‌کنند که در برنامه‌های مختلف به جای یک شیوه حمل کالا از مبدأ تا مقصد، از دو یا چند شیوه استفاده شود تا بتوان زمان و هزینه حمل و نقل را به خوبی مدیریت کرد.

مشاوره یکی از انواع سؤالاتی که توی رویکرد کنکور جدید جغرافیا بسیار کاربرد پیدا کرده، همین سؤالات تکمیل‌کردنی هستن! یعنی برای پاسخ به این سؤال‌ها شما کافیه متن کتاب درسیت رو خوب خونده باشی تا بتونی از پشش بریبای!

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت زیر، با کدام یک از عوامل مؤثر در وقوع سیل مرتبط است؟

- «معمولاً رودهایی که از دشت‌های وسیع عبور می‌کنند، بر اثر وقوع سیل به سرعت سرریز می‌شوند.»
- (۱) حجم و مدت بارش، نقش مهمی در افزایش دبی رود و وقوع سیل دارد.
  - (۲) شکل حوضه، شیب و تعداد انشعابات آن، رابطه مستقیمی با سیل‌خیزی رود دارند.
  - (۳) نوع ناهمواری حوضه رود و جنس خاک بر احتمال وقوع سیل تأثیر می‌گذارد.
  - (۴) تخریب پوشش گیاهی با کاستن از سرعت نفوذپذیری، احتمال سیل را افزایش می‌دهد.

مشاوره در این سبک سؤالات، حواستون حسابی به کلیدواژه‌های به کار رفته در عبارت‌ها باشه. در این سؤال، «دشت‌های وسیع»، یه کلیدواژه مهمه که بهتون نشون میده باید برین سراغ گزینه‌های درباره «ناهمواری»‌ها.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: **جغرافیای دوازدهم - درس ۵**

درس‌نویس Box

به طور معمول به سرریز شدن ناگهانی و خسارت‌بار جریان آب از بستر یک رود یا دریاچه و سرازیر شدن آن به خشکی‌های پیرامون رودخانه، سیل گفته می‌شود. سیل جاری شده به سکونتگاه‌ها و زمین‌های کشاورزی اطراف رودخانه آسیب می‌رساند و آن‌ها را تخریب می‌کند یا در زیر گل‌ولای مدفون می‌سازد.

عوامل طبیعی مؤثر در وقوع سیل	عوامل انسانی مؤثر در وقوع سیل
(۱) شدت و مدت بارش (بارش شدید و سریع؛ احتمال بیشتر وقوع سیل)	(۱) احداث سازه‌های نامناسب در مسیر رودها
(۲) شکسته شدن سدها	(۲) ریختن زباله‌های شهری یا نخاله‌های ساختمانی در رودها
(۳) ویژگی‌های طبیعی حوضه رود: (۱) شکل حوضه، شیب و تعداد انشعابات آن؛ (۲) نوع ناهمواری‌ها	(۳) از بین بردن پوشش گیاهی، بوته‌کشی یا چرای بی‌رویه دام‌ها در حوضه آبخیز

نوع ناهمواری‌های حوضه رود و جنس و نفوذپذیری خاک در احتمال وقوع سیل مؤثر است. معمولاً رودهایی که از دشت‌های وسیع عبور می‌کنند، بر اثر وقوع سیل به سرعت سرریز می‌شوند. این رودها سکونتگاه‌های شهری و روستایی را که در دشت‌های هموار استقرار دارند، در معرض خطر آبرفتگی قرار می‌دهند.

اگر رفتی سراغ گزینه (۲)، به این نکته توجه نکردی که اگرچه این گزینه هم به ویژگی‌های طبیعی حوضه رود اشاره دارد. اما مقصود سؤال نیست؛ چون سؤال درباره یکی دیگه از عوامل طبیعی، یعنی نوع (ناهمواری) حوضه روده.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗

در بین عناصر آب‌وهوایی، کدام عوامل نقش مهمی در وقوع سیل دارد و دلیل این اهمیت چیست؟

- ۱) وضعیت جغرافیایی و تابش خورشید؛ زیرا مایل بودن تابش خورشید سبب خشکی کم‌تر دشت‌های سیلابی می‌گردد.
- ۲) کاهش و افزایش ناگهانی دما؛ زیرا سبب پیدایش دشت‌های سیلابی در بستر رودخانه‌ها و دبی می‌گردد.
- ۳) وزش بادهای موسمی و توده‌های هوا؛ زیرا حجم این توده‌ها در فصل‌های بارش بیشتر بوده و سیل و خرابی به همراه دارند.
- ۴) شدت و مدت بارش؛ زیرا بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می‌شوند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم - درس ۵

به طور معمول به سرریز شدن ناگهانی و خسارت‌بار جریان آب از بستر یک رود یا دریاچه و سرآیز شدن آن به خشکی‌های پیرامون رودخانه، سیل گفته می‌شود. سیل جاری شده، به سکونتگاه‌ها و زمین‌های کشاورزی اطراف رودخانه آسیب می‌رساند و آن‌ها را تخریب می‌کند یا در زیر گل‌ولای مدفون می‌سازد. عوامل طبیعی و انسانی در وقوع سیل دخالت دارند:

۱) شدت و مدت بارش ۲) شکسته شدن سدها ۳) ویژگی‌های طبیعی حوضه رود ۴) دخالت‌های انسانی

در بین عناصر آب‌وهوایی، حجم بارش و مدت‌زمان آن نقش مهمی در وقوع سیل دارد. بیشتر سیل‌ها پس از یک بارش شدید و سریع جاری می‌شوند. برای مثال بارشی به میزان 20° میلی‌متر طی دو ساعت، ممکن است سیل ایجاد کند، اما همین مقدار بارش اگر در مدت ۲۴ ساعت ببارد، منجر به سیل نمی‌شود؛ زیرا رودخانه جریان آب حاصل از بارش را به تدریج تخلیه می‌کند.

مشاوره بین عزیزانم! سؤال گفته عناصر آب‌وهوایی! حالا ازت می‌خوام بپرسم از بین گزینه‌ها کدامشون عنصر آب‌وهوان؟ می‌دونی چی می‌گم؟ می‌گم حواست به واو به واو سؤال و گزینه‌ها باشه.

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام عبارت درباره خشکسالی زراعتی درست است؟

- ۱) معمول ترین نوع خشکسالی است و زمانی اتفاق می افتد که میزان بارش در یک منطقه از حد میانگین بارندگی سالانه آن کم تر باشد.
- ۲) این نوع خشکسالی بیشتر در مناطق خشک و نیمه خشک جهان از جمله ایران رخ می دهد که حساس تر و آسیب پذیر تر هستند.
- ۳) این نوع خشکسالی به نیاز آبی گیاهان بستگی دارد و نه ریزش های جوی که در یک منطقه مشخص رخ می دهد.
- ۴) معروف به خشکسالی کم آبی است که بیشتر در مناطق بیابانی ایران رخ می دهد و شدت آن بستگی به میزان بارش یکساله منطقه دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبمبث: جغرافیای دوازدهم - درس ۵

خشکسالی یک دوره کم آبی است که طی آن یک منطقه با کمبود غیرمنتظره بارش و ذخیره آبی مواجه می شود. این دوره می تواند از چند ماه تا چند سال تداوم یابد. به طور کل دو نوع خشکسالی وجود دارد: ۱) آبوهوایی، که به بارش بستگی دارد و ۲) زراعتی، که بسته به نیاز آبی گیاهان است.

در خشکسالی زراعتی، میزان ریزش های جوی کم تر از میانگین بارش منطقه نیست اما با توجه به این که نیاز آبی گیاهان متفاوت است، ممکن است بارش ها نیاز یک نوع زراعت یا کشت را برطرف نکند و منطقه دچار خشکسالی زراعتی شود. سایر گزینه ها مربوط به خشکسالی آبوهوایی هستند.

مشاوره حواستون خیلی باشه که به وقت خشکسالی رو با مباحث بیابان اشتباه نگیرین. توی کتاب های پایه درباره بیابان و عوامل بیابانی شدن یک منطقه خوندین اما فقط تو پایه دوازدهم هست که خشکسالی به عنوان یکی از حوادث طبیعی بررسی می شه.

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

چه تعداد از موارد زیر، جزء مهم‌ترین راهکارهای مورد استفاده در مدیریت خشکسالی محسوب می‌شود؟

الف) تغذیه مصنوعی سفره‌های آب زیرزمینی

ب) حفر چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق در مناطق خشک و کم‌آب

ج) ساماندهی شبکه زهکشی سطح توده لغزشی زمین خشک

د) پرهیز از کشت محصولات نیازمند به آب زیاد

ه) مالچ‌پاشی بر روی ماسه‌ها برای تثبیت آن‌ها و جلوگیری از حرکتشان

و) مدیریت آبخیزداری و حفاظت از مراتع و پوشش گیاهی

چهار (۴)

پنج (۳)

سه (۲)

دو (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم - درس ۶

درس‌Box

مهم‌ترین عامل تهدیدکننده بخش کشاورزی در کشور ما خشکسالی است. به طور کلی در مدیریت خشکسالی مهم‌ترین راهکارها عبارت‌اند از:

صرفه‌جویی در مصرف آب و پرهیز از مصرف بی‌رویه آب، افزایش بهره‌وری آبیاری در کشاورزی، پرهیز از کشت محصولاتی که به آب زیاد نیاز دارند، جمع‌آوری و ذخیره‌سازی آب باران به روش‌های مختلف، تغذیه مصنوعی سفره‌های آب زیرزمینی، مدیریت آبخیزداری، حفاظت از مراتع و پوشش گیاهی و کنترل فرسایش خاک، مدیریت فاضلاب‌ها و پساب‌ها و استفاده مجدد از آب. در نظر داشته باشید که برخی از این راهکارها کوتاه‌مدت و برخی بلندمدت‌اند.

عبارت‌های «الف»، «د» و «و» درست هستند. عبارت «ب» عامل بیابان‌زایی و عبارت «ه» مربوط به راهکارهای بیابان‌زدایی است. عبارت «ج» هم مربوط به اقدامات پس از وقوع زمین‌لغزش است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام دامنه‌ها استعداد زمین لغزش بیشتری دارند؟

- ۱) دامنه‌هایی که شیب کمی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و ناپیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.
- ۲) دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم کمی از رسوبات فرسایش یافته و پیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.
- ۳) دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و ناپیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.
- ۴) دامنه‌هایی که شیب کمی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و پیوسته سطح دامنه را پوشانده باشد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبمبث: جغرافیای دوازدهم - درس ۵

درسی Box

در دامنه‌ها و نواحی پایکوهی، سنگ‌ها و موادی که بر اثر فرسایش تخریب شده‌اند؛ تحت تأثیر نیروی جاذبه زمین به سمت پایین حرکت می‌کنند که به آن حرکت دامنه‌ای گفته می‌شود. حرکات دامنه‌ای انواع مختلفی دارد. ریزش، خزش، جریان گلی و زمین لغزش چهار گروه اصلی حرکات دامنه‌ای را تشکیل می‌دهند. مهم‌ترین و خسارت‌بارترین حرکات دامنه‌ای، زمین لغزش است. زمین لغزش در دامنه‌های نسبتاً پرشیب اتفاق می‌افتد و طی آن حجم عظیمی از مواد به طرف پایین جابه‌جا می‌شود. در این حرکت، تخته‌سنگ‌ها، ماسه و گل‌ولای یا ترکیبی از این مواد تحت تأثیر نیروی جاذبه به سمت پایین دامنه می‌لغزند.

دامنه‌هایی که شیب زیادی دارند و حجم زیادی از رسوبات فرسایش یافته و ناپیوسته سطح آن‌ها را پوشانده است، برای لغزش مستعدترند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه بیانگر یکی از کاربردهای سنجش از دور برای مطالعه و مقابله با وقوع سیل به عنوان یکی از مخاطرات طبیعی است؟

- ۱) تدوین دستورالعمل‌های دقیق برای تعیین حریم فعالیت‌های انسانی و مرز استقرار سکونتگاه‌ها در اطراف رودخانه
- ۲) تعیین میزان و شدت بارش ده روز آینده برای مقاوم‌سازی دامنه‌های دشت‌های سیلابی جهت جلوگیری از وقوع حوادث شدید
- ۳) اندازه‌گیری میزان و حجم آبدهی رودخانه و دبی و نیز بهره‌گیری از سنجنده‌های ماهواره‌ای برای ساخت‌وساز در کنار رودخانه‌ها
- ۴) شناسایی توده‌های هوا پیش از ورود به کشور و ایجاد سامانه‌هایی جهت عکس برداری ماهواره‌ای از بستر سیلابی رودخانه در دوره‌های کم‌آبی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمبث: پُرافیای دوازدهم - فنون و مهارت‌های پُرافیایی ۳

سنجش از دور، دانش و فن جمع‌آوری اطلاعات از پدیده‌های سطح زمین از طریق مشاهده غیرمستقیم با استفاده از سنجنده‌ها و پردازش اطلاعات دریافت‌شده است. استفاده از تصاویر ماهواره‌ای در مطالعه و پیش‌بینی مخاطرات طبیعی به طور روزافزون در حال گسترش است؛ مخاطراتی مثل زمین‌لغزش، سیل، زلزله و ...

از طریق تصاویر ماهواره‌ای می‌توانیم جهت حرکت سامانه‌های باران‌زا و زمان دقیق رسیدن آن‌ها به هر منطقه را حداقل چند روز قبل پیش‌بینی کنیم. سپس با استفاده از تصاویر ماهواره‌های منابع زمینی، حدود سیل‌گیر رودخانه‌ها را تعیین کنیم. هم‌چنین از طریق تصاویری که سنجنده ماهواره‌ای تهیه کرده است، می‌توانیم دستورالعمل‌های دقیقی برای تعیین حریم فعالیت‌های انسانی و مرز استقرار سکونتگاه‌ها در اطراف رودخانه‌ها تدوین کنیم.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در ارتباط با تصویر زیر، کدام گزینه درست است؟

- ۱) ساکنان بین دو نقطه «الف» و «ب» غروب خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند و منطقه‌ای استوایی دارند.
- ۲) ساکنان بین دو نقطه «الف» و «ب» طلوع خورشید را زودتر از سایر مکان‌ها مشاهده می‌کنند و منطقه‌ای گرم‌تر دارند.
- ۳) ساکنان نقطه «ب» طلوع خورشید را زودتر از سایر مکان‌ها مشاهده می‌کنند و ظهر در آن‌جا زودتر فرا می‌رسد.
- ۴) ساکنان نقطه «الف» طلوع خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند و ظهر در آن‌جا زودتر فرا می‌رسد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمبث: جغرافیای دوازدهم - فنون و مهارت‌های جغرافیایی ۲

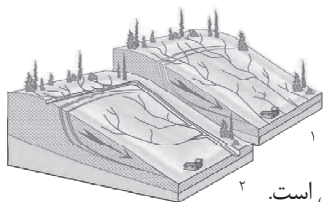
درس‌Box

در قرن نوزدهم، با توسعه قطارها و شبکه ریلی و همچنین کشتیرانی در مسافت‌های طولانی، اختلاف ساعت ورود و خروج کشتی‌ها و قطارها در مبدأ و مقصد، آسفتگی و سردرگمی‌های زیادی پدید آورد و به‌ویژه در کشورهای صنعتی اختلاف ساعت یا وقت محلی به مشکلی مهم تبدیل شد. سرانجام در سال ۱۸۸۴ میلادی در یک همایش بین‌المللی توافق شد که نصف‌النهار گرینویچ که از رصدخانه گرینویچ لندن عبور می‌کند، به عنوان مبدأ اندازه‌گیری طول جغرافیایی در نظر گرفته شود. بعدها در سال ۱۹۱۱ میلادی، کره زمین به ۲۴ منطقه زمانی یا قاچ ساعتی تقسیم شد.

کره زمین حول محور قطب‌های خود در حال چرخش است و یک دور کامل آن، ۲۴ ساعت طول می‌کشد که به آن یک شبانه‌روز می‌گویند. با توجه به حرکت زمین از غرب به شرق، مناطق مختلف کره زمین واقع بر نصف‌النهارها پی‌درپی در مقابل خورشید قرار می‌گیرند. با توجه به تصویر، ساکنان نقطه «الف» طلوع خورشید را زودتر مشاهده می‌کنند و ظهر در آن‌جا زودتر فرا می‌رسد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به تصویر مقابل، کدام گزینه صحیح است؟

تصویر صورت سؤال مربوط به اقدامات پس از وقوع زمین لغزش است.

- ۱) شکل ۱، شبکه زهکشی در سطح یک دامنه مستعد لغزش را نشان می‌دهد.
- ۲) شکل ۲، مربوط به هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال طبیعی است.
- ۳) شکل ۲، شبکه زهکشی در سطح یک دامنه مستعد لغزش را نشان می‌دهد.
- ۴) شکل ۱، مربوط به هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال طبیعی است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهد: جغرافیای دوازدهم - درس ۶

درس‌Box

اقدامات پس از وقوع زمین لغزش عبارت‌اند از:

- ۱) تعمیر و بازسازی منطقه به‌ویژه در صورت تخریب تأسیسات زیربنایی، مثل خطوط آب، برق و گاز
  - ۲) شبکه زهکشی سطح توده لغزشی ساماندهی شود؛ به طوری که نفوذپذیری آن کاهش یابد. در صورت اصلاح و مرمت شبکه زهکشی سطح لغزش، آب باران کم‌تر نفوذ می‌کند و به سرعت تخلیه می‌شود.
  - ۳) برای پیشگیری از خطرات آتی، لازم است استعداد لغزش مجدد ارزیابی شود.
- شکل ۱، شبکه زهکشی در سطح یک دامنه مستعد لغزش را نشان می‌دهد. در شکل ۲، با هدایت انشعابات شبکه زهکشی به سوی یک کانال مصنوعی، سرعت تخلیه روان آب افزایش و نفوذپذیری و زمین لغزش کاهش می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عامل اصلی موفقیت ارسطو در ارائه تصویر روشن تری از عقل چیست؟

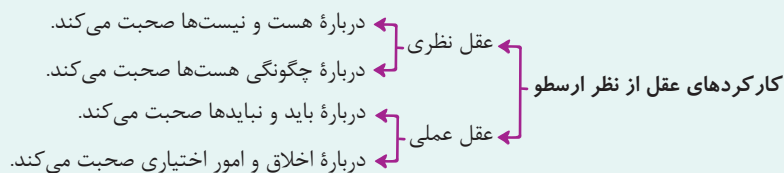
- (۱) اعتقاد او به ذاتی بودن عقل انسان
- (۲) تدوین انواع استدلال در منطق و تبیین کاربردهای آنها
- (۳) تقسیم‌بندی و دسته‌بندی انواع عقل براساس اقسام علم و حکمت
- (۴) توجه توأمان و یکسان او به عقل به عنوان موجود مجرد و قوه استدلال انسان

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۷

درس‌نویس Box

بنا به نظر ارسطو، عقل یکی است، اما از نظر کارکردی دو جنبه دارد:

براساس کارکردهای عقل، دانش بشری هم به دو قسم تقسیم می‌شود. علم نظری که از عقل نظری به دست می‌آید. علم عملی که از عقل عملی به دست می‌آید.

به نظر ارسطو، انسان حیوان ناطق است و نطق که همان تعقل است، ویژگی ذاتی انسان است و همین نطق است که انسان را از سایر حیوانات جدا می‌کند.

دقت کنید که ارسطو، عقل را ذاتی انسان می‌دانست و به همین دلیل تصویر روشن تری از عقل ارائه کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): عبارت درستی است، اما ارتباطی با صورت سؤال ندارد.

گزینه (۳): دقت کنید که دانش براساس انواع عقل تقسیم‌بندی شده است، نه برعکس.

گزینه (۴): او هم عقل را به عنوان موجود مجرد قبول داشت و هم به عنوان قوه استدلال، اما به عقل به عنوان قوه استدلال توجه ویژه می‌کرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

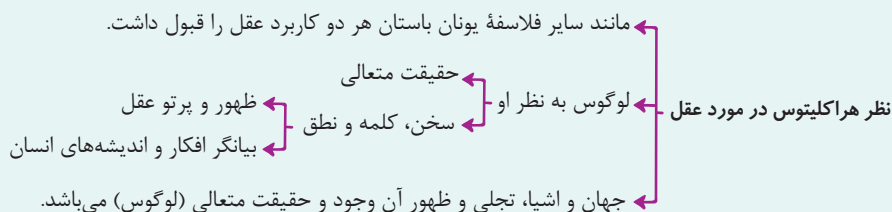
کدام مورد را می‌توان به عنوان عبارتی صحیح از نظر «هراکلیتوس» در مورد عقل، به شمار آورد؟ **۱۲۷**

- (۱) وجود وحدتی حقیقی در عالم و جهان
- (۲) عقل صرفاً حقیقتی متعالی است که جهان تجلی آن می‌باشد.
- (۳) عقل مبنای تقسیم‌بندی انواع دانش است.
- (۴) تغییر و تحول دائمی در معنای عقل

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۷

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فیلسوفان یونان باستان به هر دو کاربرد عقل توجه داشته و درباره آن‌ها سخن گفته‌اند. به طور مثال، هراکلیتوس که از فیلسوفان پیش از سقراط است، از حقیقتی به نام «لوگوس» سخن می‌گوید که هم به معنای یک وجود و حقیقت متعالی است و هم به معنای نطق، سخن و کلمه، یعنی وی به هر دو کاربرد عقل توجه داشته است. از نظر او «کلمه» و «سخن» ظهور و پرتو عقل متعالی و برتر می‌باشد؛ همان‌طور که سخن و کلمه بیانگر افکار و اندیشه‌های انسان است و آن‌چه را که انسان در ذهن دارد، با کلام ظاهر می‌کند و به دیگران می‌رساند، جهان و اشیا نیز ظهور آن وجود و آن حقیقت متعالی و برتر هستند؛ بنابراین او اعتقاد داشت که در جهان وحدتی حقیقی برقرار است و اشیای متکثر جلوه‌هایی از حقیقتی متعالی و واحد هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): هراکلیتوس هر دو کاربرد عقل را قبول داشت.

گزینه (۳): تقسیم‌بندی انواع علم و دانش براساس عقل، نظر ارسطو است.

گزینه (۴): هراکلیتوس از حقیقتی به نام لوگوس حرف می‌زند که برای آن دو معنا قائل بود: «وجود و حقیقت متعالی» و «نطق، سخن و کلمه».

درباره مفهوم عقل نزد فیلسوفان اروپایی، کدام گزینه درست است؟

- (۱) عقل، فقط از طریق علم تجربی می‌تواند به شناخت واقعیت نائل شود.
- (۲) دیوید هیوم با منحصر دانستن راه رسیدن به دانش در تجربه، کاملاً از عقل‌گرایان جدا شد.
- (۳) نزاع اصلی در دوره دوم حاکمیت کلیسا بین طرفداران و مخالفان عقل، در محدوده کارآمدی عقل بود.
- (۴) دکارت که یک ریاضی‌دان بود، فقط به بدیهیات عقلی و استدلال‌های عقلی محض، از توانایی‌های عقل توجه داشت.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۷

دیوید هیوم معتقد بود تنها راه رسیدن به شناخت، تجربه است و بدین ترتیب کاملاً از عقل‌گرایان جدا شد. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): این گزینه در میان همه فلاسفه اروپای جدید صادق نبود؛ برای مثال، دکارت همه کارکردهای عقل را قبول داشت.
- گزینه (۳): نزاع در محدوده کارآمدی عقل در دوره رنسانس شکل گرفت.
- گزینه (۴): دکارت همه توانایی‌های عقل را می‌پذیرفت، یعنی علاوه بر بدیهیات عقلی و استدلال‌های عقلی محض، تجربه را هم قبول داشت.

هیوم هیچ جایگاهی برای عقل در شناخت قائل نبود. ← جدایی از عقل‌گرایان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام گزینه مقایسه‌ی درستی از دیدگاه کنت و بیکن درباره‌ی عقل محض ارائه می‌دهد؟ **۱۲۹**

- ۱) بیکن عقل محض را پذیرفته بود و به همراهی آن با تجربه تأکید داشت، اما کنت عقل محض را واقع‌نما نمی‌دانست.
- ۲) بیکن عقل محض را محدود به ریاضیات می‌دانست، اما کنت آن را بتی ساخته‌شده به دست فیلسوفان قدیمی می‌دانست.
- ۳) به اعتقاد کنت عقل محض می‌تواند وجود خدا و نفس مجرد را اثبات کند، اما بیکن به کلی آن را نفی می‌کرد.
- ۴) کنت عقل محض را یک امر ذهنی ناتوان در نشان دادن واقعیت می‌دانست و بیکن دوری از آن را امری ضروری می‌دانست.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۷

درسی Box

روش تجربی را بهترین روش پیشرفت زندگی بشر می‌دانست. ←
 نظر فرانسیس بیکن ←
 در مورد عقل ←
 بیکن از فلاسفه می‌خواست بت‌هایی که فیلسوفان قدیم ساخته‌اند را رها کنند و فقط به تجربه تکیه کنند. ←
 منظور بیکن از بت، قواعد عقلی محض می‌باشد. ←
 عقل فلسفی (عقل محض) و کار عقل در تأسیس فلسفه را واقعی نمی‌دانست بلکه ذهنی می‌دانست. ←
 نظر اوگوست کنت ←
 در مورد عقل ←
 به نظر او، عقل محض واقع‌نما نیست. ←
 کنت، عقل تجربی را واقع‌نما می‌داند. ←

فرانسیس بیکن روش تجربی را بهترین روش پیشرفت زندگی بشری می‌دانست و از فلاسفه می‌خواست بت‌هایی که فیلسوفان قدیم ساخته‌اند (قواعد عقلی محض) را رها کنند و به تجربه تکیه کنند. اوگوست کنت، عقل فلسفی یا همان عقل محض را ذهنی می‌داند و به نظر او عقل محض واقع‌نما نیست؛ یعنی نمی‌تواند واقعیت را نشان دهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۳۰. انگیزه مشترکی که در هر دو شکلِ مقابله با عقل در جهان اسلام وجود داشت، چه بود؟

- (۱) شک در اعتبار عقل
- (۲) دغدغه دینی
- (۳) یونانی بودن فلسفه
- (۴) اختلاف نظر فلاسفه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبیت: فلسفه دوازدهم - درس ۸

در شکل اول مخالفت با عقل، بحث آسیب‌رسیدن به دین در اثر استفاده از برخی روش‌های عقلی مطرح می‌شد و در شکل دوم، این‌که فلسفه، حاوی عقاید امثال ارسطو و افلاطون است که با عقاید دینی ناسازگار است؛ پس در هر دو شکل مخالفت، انگیزه و دغدغه دینی وجود داشته است.

دقت کنید که در هیچ‌کدام از اشکال مخالفت با عقل در اسلام، مخالفت صریح رخ نداده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۱۳۱ کدام گزینه برای بیان رابطه عقل فعال با انسان از نظر فارابی مناسب‌تر است؟

- ۱) نیروی برق به نور لامپ
- ۲) خواندن نماز به تعالی روح
- ۳) باران به خیس شدن زمین
- ۴) کتاب‌های تست به موفقیت در کنکور

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۸

درسی Box

یکی از عقول عالم عقل است.
 عامل فیض‌رسانی به عقل انسان‌هاست.
عقل فعال
 بهترین تعبیر برای نشان دادن رابطه انسان و عقل فعال
 تمام ادراک‌ها و دانش‌های انسان به سبب این عقل صورت می‌گیرد.
 فیض‌رسانی و مدد‌رسانی عقل فعال به انسان در باطن وجود انسان است و محسوس نیست.
 با عالم طبیعت در ارتباط است و آن را تدبیر می‌کند.

رابطه عقل فعال با دستگاه ادراکی انسان از نظر فارابی - مقام و منزلت عقل فعال نسبت به انسان، مانند آفتاب است نسبت به چشم. همان‌طور که آفتاب نوربخشی می‌کند تا چشم ببیند و بینا شود، عقل فعال هم نخست چیزی به قوه عقل آدمی می‌رساند، به طوری که فعالیت عقلی ممکن شود و در نتیجه عقل شروع به فعالیت می‌کند.

عقل فعال برای انسان این امکان را ایجاد می‌کند که انسان با تلاش و تفکر خود بتواند به حقایق دست پیدا کند. عقل فعال به طور مستقیم خود حقایق فلسفی را به عقل انسان نمی‌دهد، بلکه باعث می‌شود تا انسان این امکان را پیدا کند که با تلاش و فعالیت خود از این عقل استفاده کند و خودش به حقایق عقلی برسد. عقل فعال صرفاً این حالت امکانی را برای عقل انسان ایجاد می‌کند که پرورش آن و استفاده از آن به عهده خود انسان است.

دقت کنید که طبق نظر فارابی، عقل فعال یک امر ضروری برای انسان ایجاد می‌کند که بدون تلاش و فعالیت انسان محقق نمی‌شود. در گزینه ۱) نیروی برق حتماً موجب نور لامپ می‌شود، اما تا زمانی که انسان کلید برق را فشار ندهد، لامپ روشن نمی‌شود، اما در سایر گزینه‌ها حالت ضروری وجود ندارد و تمام عوامل فقط ممکن است به نتیجه مطرح شده برسد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رسیدن به درکی از اصل «امتناع اجتماع نقیضین» در کدام مرحله از مراحل تکاملی عقل اتفاق می‌افتد؟ **۱۳۲**

- (۱) عقل هیولانی
- (۲) عقل بالملکه
- (۳) عقل بالمستفاد
- (۴) عقل بالفعل

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۸

درسی Box

مراحل عقل عبارت‌اند از:

- (۱) عقل بالقوه = عقل هیولانی ← انسان توانایی درک دارد، اما به فعلیت نرسیده است.
- (۲) عقل بالملکه ← زمانی که ذهن شکل می‌گیرد، عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند.
- (۳) عقل بالفعل ← عقل شکوفا شده و به فعلیت رسیده است.
- (۴) عقل بالمستفاد ← انسان بر دانش‌های کسب‌شده مسلط است.

انسان از هر کدام یک از دانش‌های کسب‌شده که بخواهد، استفاده می‌کند.

دومین مرحله را عقل بالملکه می‌گویند. در این مرحله، عقل مفاهیم و قضایای بدیهی را درک می‌کند؛ مثلاً می‌داند که یک چیز نمی‌تواند هم باشد و هم نباشد. در این مرحله است که انسان آمادگی دریافت علم را پیدا می‌کند و می‌تواند دانش‌ها را کسب نماید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه، گزاره درستی را دربارهٔ عالم عقول بیان می‌کند؟ **۱۳۳**

- (۱) نسبت میان عالم عقول و عالم طبیعت تباین است و هیچ مصداق مشترکی ندارند.
- (۲) جسم عقول مانند جسم انسان نیست که در قید زمان و مکان باشد.
- (۳) قوهٔ تعقل تمامی انسان‌ها شایستگی رسیدن به تجرد از عالم ماده و طبیعت را دارد.
- (۴) عقل می‌تواند از طریق شناخت غیراستدلالی به عقول، علم پیدا کند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم - درس‌های ۷ و ۸

عالم عقول از عوالم غیرمادی است و عوالم مادی و غیرمادی با هم نسبت تباین دارند؛ بنابراین نمی‌توانند مصداق مشترکی داشته باشند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): عقول در قید زمان و مکان نیستند و فاقد جسم‌اند.

گزینهٔ (۳): آن‌چه در انسان شایستگی رسیدن به تجرد را دارد، روح انسان است نه ذهن او، آن هم از طریق تهذیب نفس.

گزینهٔ (۴): راه دستیابی عقول به علم، شهود است اما راه علم انسان به عالم عقول، استدلال است.

تجرد کامل = در قید زمان و مکان نبودن + عدم استفاده از ابزار مادی ← عقول، فرشتگان و ...
تجرد نسبی = در قید زمان و مکان نیست، اما از ابزارهای مادی استفاده می‌کند. ← اگر خود را تهذیب کند می‌تواند به تجرد کامل برسد.

- کدام تشبیه در رابطه با حیات‌های عقلی، علمی و فلسفی، مطلب درستی را به ذهن متبادر می‌کند؟
- (۱) حیات علمی همچون یک زمین حاصلخیز و رشد گیاهان به منزله رشد و شکوفایی علم در جامعه است.
  - (۲) رابطه حیات عقلی و حیات فلسفی مشابه رابطه ماشین و چرخ آن است.
  - (۳) حیات عقلی مشابه یک درخت بارور و تنومند است که میوه این درخت حیات فلسفی است.
  - (۴) همان‌طور که بخشی از اروپاییان مسیحی هستند، قسمتی از حیات علمی هم، حیات فلسفی است.

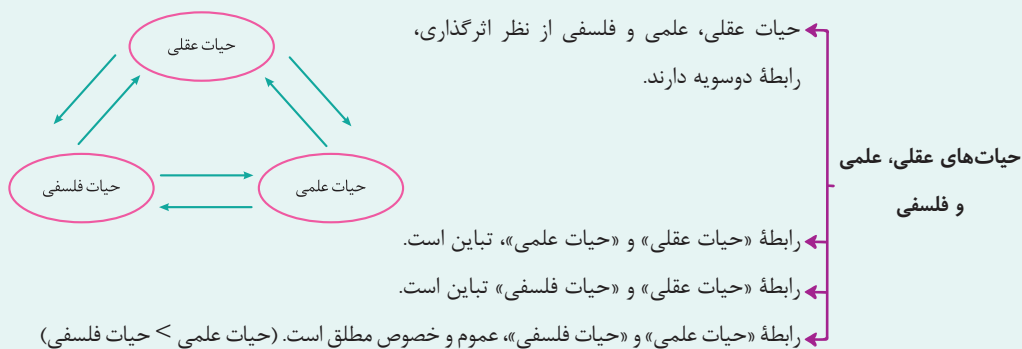
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۹

درس‌Box

حیات عقلی: وقتی مردم یک جامعه به عقل، تفکر و اندیشه توجه کنند. زمانی که عقلانیت جزء فرهنگ عمومی جامعه شود.

حیات علمی: توجه به عقل و فکر، حرکت به سوی دانش و رشد شاخه‌های مختلف علم را به دنبال دارد و حیات علمی را پدید می‌آورد. یکی از شاخه‌های حیات علمی، حیات فلسفی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

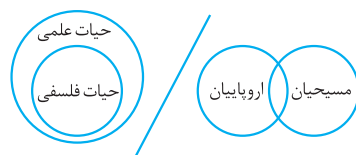
رابطه حیات عقلی و حیات فلسفی تباین است، همان‌طور که رابطه یک چیز با اجزای سازنده‌اش (مثل چرخ و ماشین) تباین است و البته ماشین هم متکی بر چرخ است. یعنی صرف متباین بودن کافی نیست؛ بلکه باید یکی بر دیگری تکیه کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): حیات عقلی (نه حیات علمی) همچون زمین حاصلخیزی است که منجر به رشد و شکوفایی علم می‌شود.

گزینه (۳): رابطه حیات فلسفی و عقلی تباین است و حیات فلسفی میوه و شاخه حیات علمی است، نه حیات عقلی.

گزینه (۴): رابطه حیات علمی و حیات فلسفی عموم و خصوص مطلق است؛ یعنی یکی از شاخه‌های حیات علمی، حیات فلسفی است، اما رابطه اروپاییان با مسیحیان عموم و خصوص من‌وجه است، یعنی برخی از اروپاییان مسیحی هستند و برخی از آن‌ها مسیحی نیستند و از طرفی برخی مسیحیان، اروپایی هستند و برخی نیستند.

بیت «هر آن کو ز دانش بَرَد توشه‌ای / جهانی است بنشسته در گوشه‌ای» با کدام گزینه تناسب بیشتری دارد؟

- (۱) از نظر فلسفهٔ مشاء انسان با توسل به حکمت، مستعد رسیدن به سعادت نهایی می‌شود.
- (۲) انسان یک موجود فطرتاً اجتماعی است که در مدینهٔ فاضله با کسب دانش به سعادت جهان آخرت و دنیا دست می‌یابد.
- (۳) حکمت مشائی آن است که انسان به واسطهٔ آن به جهانی عقلی مشابه جهان واقعی تبدیل می‌شود.
- (۴) یکی از زمینه‌های رشد فلسفه در جهان اسلام آن بود که پیامبر (ص) و قرآن مردم را به یادگیری دانش از سایر ملل جهان تشویق می‌کردند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم - درس ۹

درسی Box

فارابی و ابن سینا:

تعریف حکمت (فلسفه) از نظر ابن سینا ← روش: فنی استدلالی و فکری (روش عقلی) ← موضوع: وجود، آن‌چنان که هست (مطابق با واقع، نه ذهنی ≠ کانت)

برای مقبولیت فلسفه در میان مردم از کلمهٔ «حکمت» که در قرآن آمده استفاده کردند.

نتایج فلسفه از نظر ابن سینا ← (۱) به کمال رسیدن نفس ← (۲) تبدیل شدن به جهان عقلی مشابه جهان واقعی ← (فیلسوف وقتی چیزی را می‌شناسد در ذهنش یک جهان عقلی تشکیل می‌شود). ← (۳) مستعد شدن برای رسیدن به سعادت نهایی، به اندازهٔ طاقت بشری

بیت «هر آن کو ز دانش بَرَد توشه‌ای / جهانی است بنشسته در گوشه‌ای» به معنای آن است که اگر کسی به دانش دست پیدا کند، خودش تبدیل به یک جهان می‌شود که در گوشه‌ای نشستہ باشد. به نظر فلاسفهٔ حکمت مشاء، وقتی فیلسوف جهان واقع را می‌شناسد، چون این شناخت درون ذهن اوست می‌توان گفت در ذهنش یک جهان عقلی تشکیل شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه از ویژگی‌های لازم برای ریاست مدینه فاضله نیست؟ **۱۳۶**

- (۱) قراردادن در زمره پیامبران الهی
- (۲) برخورداری از تعقل در بالاترین سطح
- (۳) ارتباط و اتصال به فرشته وحی به صورت مداوم
- (۴) برخورداری از بزرگی روح و عالی بودن سرشت

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۹

درس Box

مدینه از نظر فارابی

- در تقابل با مدینه فاضله، مدینه جاهله وجود دارد.
- مهم‌ترین تفاوت مدینه جاهله و فاضله در هدف است.
- هدف مدینه جاهله: فقط سلامت جسم و فراوانی لذات دنیایی
- در مدینه جاهله، رسیدن به سعادت را در گرو رسیدن به لذات دنیایی می‌دانند.
- در مدینه جاهله هم برای سعادت معنایی قائل‌اند، اما آن را رسیدن به لذات دنیایی می‌دانند.
- رئیس مدینه جاهله کسی است که فراوانی لذات دنیایی را فراهم کند.

ویژگی‌ها

- (۱) روحی بزرگ و سرشتی عالی دارد.
- (۲) به عالی‌ترین درجات تعقل رسیده است.
- (۳) می‌تواند احکام و قوانین الهی را دریافت کند.

رئیس مدینه فاضله

- رهبر جامعه کسی جز پیامبر خدا نیست. البته نبوت شرط ریاست نیست و ائمه (ع) هم می‌توانند این مقام را داشته باشند.
- علت: از آن‌جا که پیامبران و امامان اتصال پیوسته به عالم بالا دارند ← معلول: جامعه را به درستی و در جهت نیل به سعادت حقیقی رهبری می‌کنند.

دقت کنید که جانشینان پیامبر نیز می‌توانند ریاست مدینه فاضله را برعهده بگیرند و این مقام منحصر به انبیا نیست، اما سایر گزینه‌ها ویژگی‌های رئیس مدینه فاضله را نشان می‌دهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

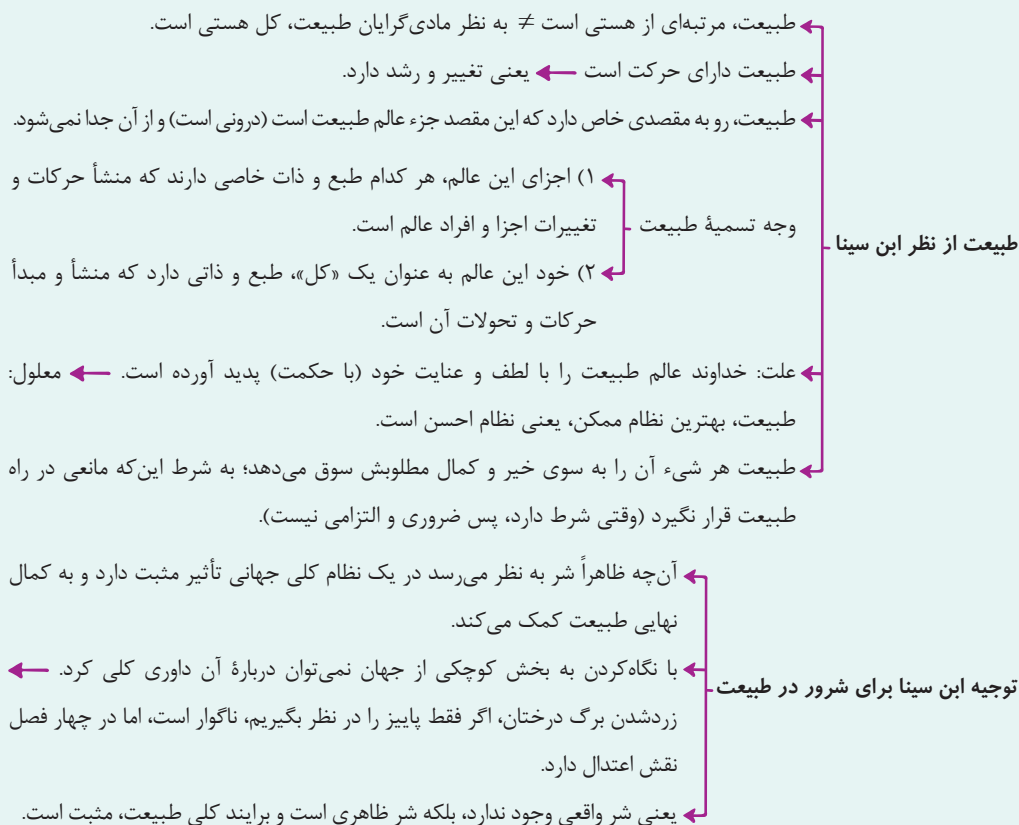
کدام گزینه نظر ابن سینا در مورد طبیعت را به طریق کامل تری به تصویر کشیده است؟

- (۱) طبیعت که کل هستی است دارای هدفی خاص و هم‌چنین تغییر و حرکت است.
- (۲) حرکت هر شیء در طبیعت به سوی خیر و کمال مطلوب خویش، ضروری و واجب است.
- (۳) شرور موجود در طبیعت در حقیقت روی طبیعت تأثیر دارد و به وصول به کمال نهایی کمک می‌کند.
- (۴) روش مطالعه طبیعت محصور به تأمل در رابطه طبیعت با خدا و ماوراءطبیعت می‌شود.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

درس‌Box

طبیعت مرتبه‌ای از هستی است که حرکت و مقصد خاص دارد و از طرفی شرور موجود در طبیعت، به ظاهر شر به نظر می‌آیند اما در یک نظام کلی جهانی، تأثیر مثبت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): طبیعت به نظر ابن سینا مرتبه‌ای از هستی است نه کل هستی.

گزینه (۲): طبیعت هر شیء آن را به سمت خیر و کمال می‌برد به شرط آن‌که مانعی بر سر راه نباشد؛ پس حرکت به سمت کمال مشروط است نه ضروری و واجب.

گزینه (۴): روش مطالعه طبیعت از نظر ابن سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا و تحقیق در روابط میان پدیده‌ها است؛ پس محصور به تأمل در رابطه طبیعت با خدا و ماوراء نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر با توجه به دیدگاه سهرودی، بخواهیم از کلام گوهر بار امیر مؤمنان علی (ع) که فرمودند: «زمین از حجت خدا خالی نمی‌شود.» تعبیری داشته باشیم، کدام گزینه می‌تواند مطلب درستی را بیان کند؟

- (۱) جهان هیچ‌گاه از حکیمی که غرق در تأله بوده و در بحث به استادی رسیده باشد، خالی نمی‌شود.
- (۲) خلیفه الهی امور و حقایق را بی‌واسطه از حق تعالی دریافت می‌کند، چراکه خلافت الهی ضروری است.
- (۳) آن‌کس که در فلسفه استدلالی به کمال رسیده باشد، ریاست تأله جامعه را در هر زمانی برعهده دارد.
- (۴) تهذیب نفس و شهود، انسان را به مقام خلیفه الهی می‌رساند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

درسی Box

دسته بندی
جویندگان معرفت
از نظر سهرودی

(۱) آنان که به تازگی شوق معرفت یافته‌اند و جویای آن هستند.

(۲) آنان که در فلسفه استدلالی به کمالی رسیده‌اند، ولی از ذوق و عرفان بهره‌ای ندارند؛ ← مثل فلاسفه مشاء که شهود را وارد نمی‌کنند.

(۳) آنان که به طریقه برهان و فلسفه استدلالی توجهی ندارند، فقط تصفیة نفس می‌کنند و به شهودهایی دست یافته‌اند؛ ← مثل عرفا

(۴) آنان که هم در صور برهانی (استدلال) به کمال رسیده‌اند و هم به اشراق و عرفان دست یافته‌اند. ← اینان حکیم متأله‌اند (حکیم الهی شده) و بهترین دسته به حساب می‌آیند.

اگر حکیمی غرق در تأله بوده و در بحث نیز ← ریاست تامه دارد.
خلیفه و جانشین خداست. ← استاد باشد

جهان هیچ‌گاه از چنین حکیمی خالی نمی‌شود ← زیرا خلافت الهی ضروری است.
در باره دسته چهارم خلیفه الهی امور و حقایق را بی‌واسطه از حق تعالی دریافت می‌کند.

منظور ریاست از راه قهر و غلبه نیست. ← ریاست تامه
امام تأله گاه در ظاهر حاکم است و گاه به طور نهانی. ← اگر ریاست واقعی جامعه به دست او افتد، زمان وی بس نورانی و درخشان می‌شود.

به نظر سهرودی حجت خدا همان خلیفه و جانشین خدا روی زمین است که ریاست تامه دارد و این رئیس تأله حکیمی است که غرق در تأله است و در بحث استاد است و جهان هیچ‌گاه از چنین حکیمی خالی نمی‌شود. همان‌طور که در حدیث امیرالمؤمنین (ع) هم به این مطلب اشاره شده است که زمین از حجت خدا (رئیس تأله) خالی نمی‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

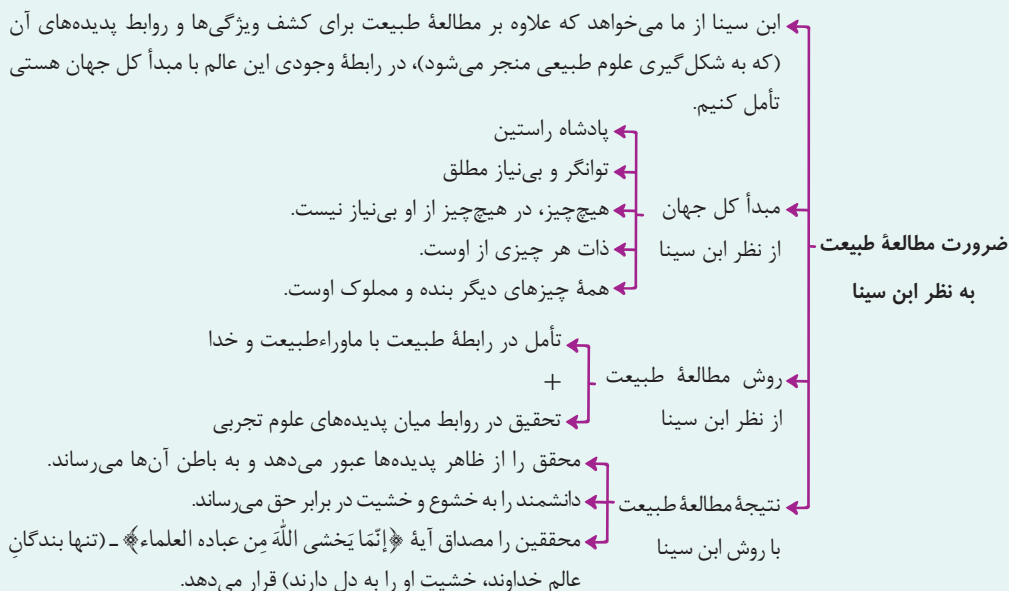
۱۳۹ در کدام گزینه به وجه مشترک طبیعت‌شناسی ابن سینا با علوم طبیعی نوین اشاره شده است؟

- (۱) بررسی ارتباط موجودات طبیعی با مبدأ نهایی آن‌ها
- (۲) مطالعه و تحقیق روی ارتباط میان طبیعت با ماوراءطبیعت
- (۳) کشف روابط موجود میان پدیده‌های طبیعی
- (۴) توجیه شرور ظاهری موجود در طبیعت

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۰

کرتی Box

در مقایسه طبیعت‌شناسی ابن سینا با علوم طبیعی (علوم تجربی) نوین باید گفت، شباهت آن‌ها در کشف روابط میان پدیده‌ها است، اما تفاوت آن‌ها در این است که ابن‌سینا روی مطالعه روابط میان طبیعت با خدا و ماوراءطبیعت هم تمرکز دارد؛ در حالی که علوم تجربی این‌گونه نیستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه بیانگر مقایسه کامل تری از حکمت اشراق با حکمت مشاء می باشد؟

- (۱) هر دو حکمت از وجود بحث می کنند، اما حکمت اشراق فقط از روش کشفی و شهودی استفاده می کند.
 (۲) حکمت مشاء با فنی استدلالی، فکری و شهودی به بررسی مسئله وجود می پردازد، اما حکمت اشراق به بررسی نورافشانی خداوند می پردازد.
 (۳) موضوع مورد بحث هر دو وجود است که حکمت اشراق علاوه بر استفاده از روش استدلالی و عقلی، از کشف و شهود هم استفاده می کند.
 (۴) علی رغم اشتراک این دو حکمت در روش، موضوع مورد بررسی آن ها متفاوت است از آن جهت که حکمت مشاء موضوع فلسفی و حکمت اشراق موضوع عرفانی دارد.

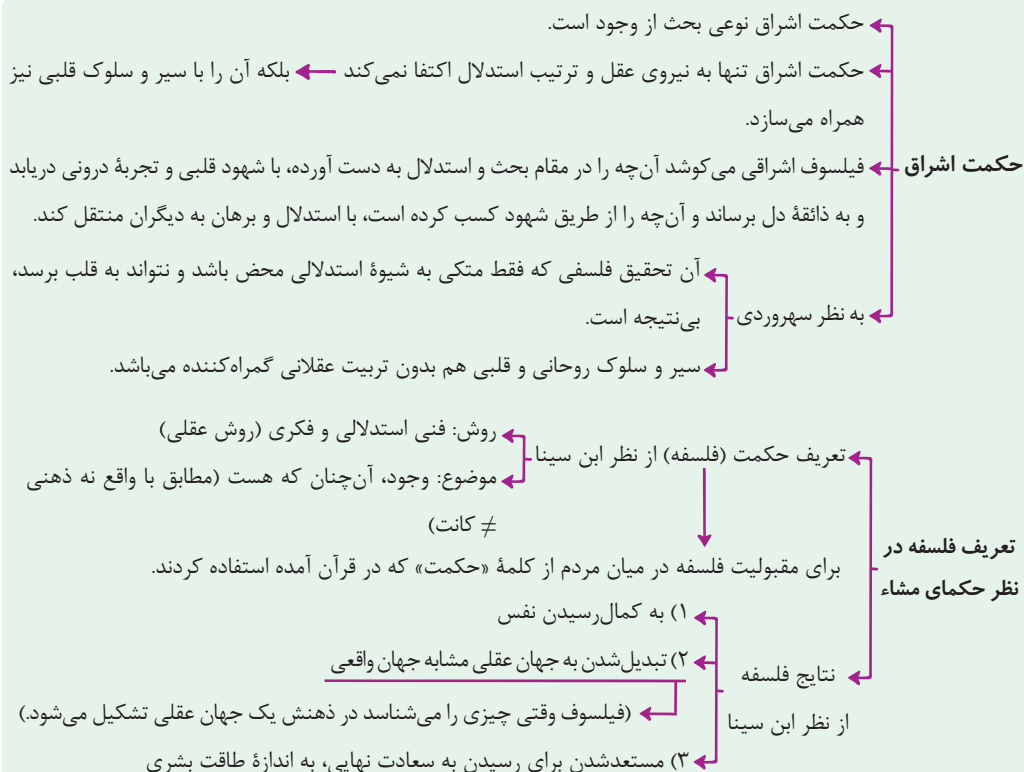
پاسخ: گزینه ۳

زیرمبدا: فلسفه دوازدهم - درس های ۹ و ۱۰

حکمت مشاء و حکمت اشراق هر دو مکتبی فلسفی محسوب می شوند (رد گزینه (۴)) که موضوع هر دو نیز بحث از «وجود» است (رد گزینه (۲)) اما روش حکمت مشاء صرفاً استدلالی و فکری است و روش حکمت اشراق علاوه بر استدلال و فکر از کشف و شهود نیز استفاده می کند. (رد گزینه (۱))

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام گزینه بیان درست‌تری از معنای اصل «وحدت حقیقت وجود» بیان می‌کند؟

- (۱) همه موجودات برخوردار از مفهوم وجود هستند.
- (۲) آن چیزی که مفهوم مشترک بین اشیا است، وجود می‌باشد.
- (۳) کثرت در خود مفهوم وحدت‌بخش اشیا قرار دارد.
- (۴) همه موجودات خارجی پرتو چیزی یکسان هستند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

کرتی Box

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وحدت حقیقت وجود به این معنا نیست که همه موجودات از وجود برخوردارند، بلکه بیانگر این است که این وجود مشترک میان موجودات، امری واحد و یکتاست. در واقع با ترکیب دو اصل اشتراک مفهوم وجود و اصل اصالت وجود است که وحدت حقیقی وجود نتیجه گرفته می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌های (۱) و (۲): بیانگر اشتراک مفهوم وجود در موجودات هستند و باید توجه کنید که اشتراک مفهوم وجود یکی از مقدمات رسیدن به اصل وحدت حقیقی وجود است نه خود آن.

گزینه (۳): بیانگر اصل مراتب‌داشتن وجود است و در وحدت حقیقت وجود به کثرت‌های جهان کاری نداریم.

با توجه به مفهوم اصالت وجود و مقدمات درک آن، کدام بیان درست است؟ **۱۴۲**

- (۱) ذهن انسان به صورت طبیعی حقیقت را وارونه نشان می‌دهد.
- (۲) انتزاعی بودن ماهیت به معنای این است که ماهیت هیچ‌گونه واقعیتی ندارد.
- (۳) امکان دارد وجود و ماهیت هر دو اعتباری و براساس ذهنیات انسان‌ها باشند.
- (۴) چیستی، مفهومی ساخته و پرداخته ذهن آدمی است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

درسی Box

بنیادی‌ترین اصل فلسفی ملاصدرا است که بر سایر مباحث او اثر عمیقی گذاشته است.

گاهی به فلسفه صدرایی، «فلسفه اصالت وجودی» می‌گویند.

به معنای واقعی بودن (دارای مصداق خارجی بودن) است.

(۱) «اصالت» در تقابل با «اعتباری» و «ذهنی» می‌باشد.

مقصود ملاصدرا از وجود اصیل، یک امر واقعی و بیرون از ذهن است.

(۲) طبق نظر ابن سینا در حدود ۶ قرن پیش از ملاصدرا، از هر شیء خارجی (واقعیت)،

دو مفهوم «هستی» و «چیستی» یا وجود و ماهیت را به دست می‌آوریم.

(۳) مفاهیم «هستی» و «چیستی» غیریکدیگرند یعنی دو مفهوم متفاوت و متغایر هستند.

(۴) یک واقعیت نمی‌تواند مابازای دو مفهوم باشد (هم هستی و هم چیستی) و باید برای

یکی باشد نمی‌تواند برای هر دو باشد چون این دو مفهوم با هم متغایر هستند.

نمی‌تواند برای هیچ‌کدام نباشد چون واقعیت دارد پس مربوط به کدام است؟

برخی فلاسفه از جمله میرداماد، گفتند که آن امر واقعی و

خارجی، مصداق ماهیت است اصالت ماهیت

اصالت ماهیت: وجود صرفاً یک مفهوم انتزاعی ذهنی و اعتباری است.

اذهان عادی مردم، اصالت ماهیت را بهتر می‌پذیرند.

به نظر ملاصدرا، از میان دو مفهوم ماهیت و وجود، وجود اصیل

و واقعی است.

(۵) اصالت با وجود: اصالت وجود: آن چه ما در خارج می‌یابیم، همه مصداق وجودند،

البته وجودهای متفاوت با نقص و کمالات متفاوت

وقتی به وجودهای متفاوت نگاه می‌کنیم، متناسب با تفاوت‌ها

و خصوصیات هر کدام از آن‌ها، تصورات و مفاهیمی را انتزاع

می‌نماییم. (ماهیت‌ها انتزاعی‌اند)

آن چه در خارج است، وجود می‌باشد و هر چه جز آن اعتباری است.

وجود اندر کمال خویش جاری است (اصالت وجود) تعیین‌ها

(ماهیت) اموری اعتباری است

اصالت ماهیت برای اکثر مردم قابل فهم‌تر از اصالت وجود است.

ذهن عادی و طبیعی انسان حقیقت را وارونه نشان می‌دهد چون حقیقت اصالت

وجود است اما ذهن، ابتدا اصالت ماهیت را می‌پذیرد.

دقت کنید که اگر وجود و ماهیت هر دو اعتباری باشند، آن‌گاه هیچ راهی برای شناخت

واقعیت نداریم.

منشأ ماهیت، وجود است، پس منشأ ماهیت، واقعی است و نمی‌توان گفت ماهیت ساخته

و پرداخته ذهن افراد است.

قدم‌هایی برای

درک اصالت وجود

اصالت وجود

چند نکته مهم

درباره اصالت وجود

فلسفه و منطق

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حقیقت با «اصالت وجود» است، اما ذهن انسان به صورت عادی و طبیعی «اصالت ماهیت» را می‌پذیرد؛ پس به عبارتی دارد حقیقت را وارونه نشان می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): منشأ ماهیت، «وجود» است و وجود واقعی است، پس منشأ ماهیت واقعی است لذا نمی‌توان گفت ماهیت هیچ‌گونه واقعییتی ندارد.

گزینه (۳): وجود و ماهیت هر دو نمی‌توانند اعتباری باشند چون در این صورت هیچ راهی برای شناخت واقعیت نداریم.

گزینه (۴): چیستی یا همان ماهیت منشأ واقعی دارد، پس نمی‌تواند ساخته و پرداخته ذهن انسان باشد.

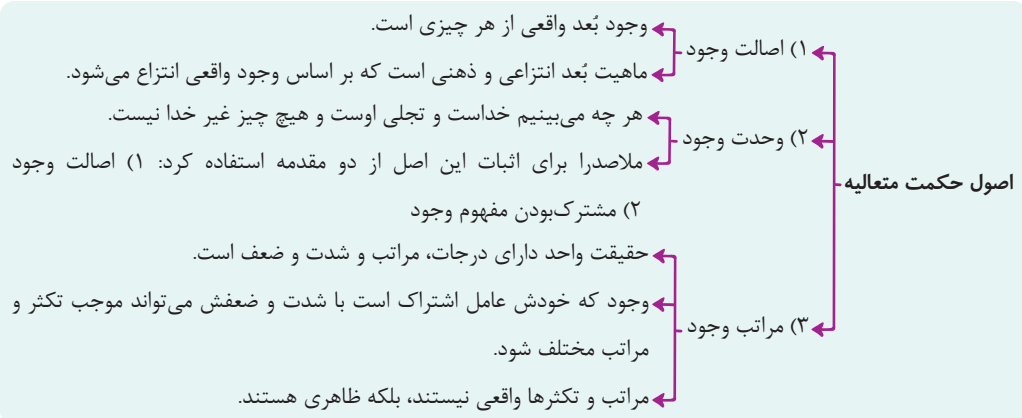
عرفا برای بیان وحدت وجود به کدام شعر تکیه می‌کردند و کدام مورد را می‌توان نقدی بر این مطلب دانست؟

- ۱) حُسن روی تو به یک جلوه که در آینه کرد/ این همه نقش در آیینۀ اوهام انداخت - تشبیه خدا به موجودی مادی که در آینه قابل مشاهده است، درست نمی‌باشد.
- ۲) این همه عکس می و نقش نگارین که نمود/ یک فروغ رخ ساقی است که در جام افتاد - این شعر به اشتراک مفهوم وجود اشاره دارد، نه وحدت وجود.
- ۳) که یکی هست و هیچ نیست جز او/ وحده لا اله الا هو - در مصرع دوم شعر مبتنی بر متون دینی، بیان شده که هیچ معبودی جز خدا نیست، نه این که هیچ موجودی جز او نیست.
- ۴) گرچه برخیزد ز آب بحر، موجی بی‌شمار/ کثرت اندر موج باشد، لیک آبی بیش نیست - این شعر بیشتر از وحدت وجود بیانگر وجودهای مشکک است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: فلسفه دوازدهم - درس ۱۱

درسی Box

شعر گزینه ۳) که بیانگر ترجیح‌بند هاتف اصفهانی است نشان‌دهنده عقیده عرفا به وحدت وجود است، اما در شعر با توجه به متون دینی، گفته شده «لا اله الا هو» یعنی «نیست معبودی جز او» که بیانگر وحدانیت خداوند متعال به عنوان معبود است، اما شعر نگفته «لا موجود الا هو»؛ در صورتی که وحدت وجود می‌گوید «هیچ موجودی جز خدا نیست».

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه با کسانی که گاهی براساس افکار خود تصمیم می‌گیرند و گاهی بیرون از آن، انطباق بیشتری دارد؟ **۱۴۴**

- ۱) در انتخاب پایه نظام فکری خود دچار خطا و اشتباه شده‌اند.
- ۲) می‌توانند بین افکار فلسفی مختلف ارتباط برقرار کنند.
- ۳) به هر حال می‌توان گفت دارای افکار فلسفی هستند.
- ۴) کم‌تر اهل اندیشه‌ورزی هستند و یک نظام فکری مشخص برای خود ندارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۲

کسانی هستند که وارد عرصه تفکر شده و دارای افکار فلسفی هستند، اما هنوز آن افکار فلسفی به خوبی در آن‌ها شکل نگرفته و هنوز نمی‌توانند میان آن افکار و مسائل زندگی ارتباط برقرار کنند. اینان، گاهی براساس افکار خود تصمیم می‌گیرند و گاهی بیرون از آن، اینان در حال رشد و پیشرفت هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام گزینه از فعالیت‌های علامه طباطبایی در مورد تدریس فلسفه ناظر بر مسائل روز نمی‌باشد؟ **۱۴۵**

- (۱) تألیف کتب *بداية الحکمة و نهاية الحکمة*
- (۲) تألیف کتاب اصول فلسفه و روش رئالیسم
- (۳) تشکیل جلسات نقد ماتریالیسم با حضور طلاب برجسته
- (۴) ارتباط با مراکز دانشگاهی و فرهنگی مثل جلسات با هانری کربن

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: فلسفه دوازدهم - درس ۱۲

ارتباط با مراکز دانشگاهی و فرهنگی، یکی از اصول فعالیت‌های علامه طباطبایی بود که جدای از تدریس فلسفه، ناظر بر مسائل روز می‌باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓